

TABLE OF CONTENTS.

No.	Subjects.	Pages.
1.	Preface.....	1—18
2.	Exposition of Agamas Part I containing extracts with Vernacular translation....	1—41
3.	Do. Part II containing extracts without translation.....	42—100
4.	Do. Part III containing notices of various topics connected with the system.....	101—116
5.	Supplement containing further extracts with annotations.....	117—172
6.	Part IV containing condemnatory remarks & opinions expressed by old & living Pundits.....	1—9
7.	Index to the work.....	11—24

आगम प्रकाश
एट
तांत्रिक धर्मनो

नि० प्र० कर्ताए
धर्म सुधारणा रठिनारना उपयोग वास्ते
वनावी प्रसिद्ध कर्णो.

SASTR

DAM

अमदावाद मध्ये

कतासानी पोळमां समशेर बाहादुर छापाखानामां
सबाइमाई रायचंदे छाया.

• सन १९३०—सन १८७४.

પ્રસ્તાવના:

આગમશાસ્ત્રને મંત્રશાસ્ત્ર એવું કહેછે એ શિવાય એને વામમાર્ગ પણ કહેછે અને તંત્રમાર્ગ અને કૌલમાર્ગ પણ કહેછે. એ માર્ગમાં કર્મ, ઉપાસના, અને જ્ઞાન એ ત્રણે છે, અને આ માર્ગના ગ્રંથ ઘણું કરીને શીવના નામથી રચેલાછે, અને કેટલાએક નાય સંપ્રદાયના લોકે રચેલા છે. તેમાં શ્વાસ, મુદ્રા, જપ, પૂજ્યા इत्यादિક કર્મ બતાવેલું છે અને અનેક પ્રકારની દેવતાઓ દેવી, ભૈરવ, इत्यादि વર્ણન કરીછે. કેટલાએકને પંચાંગ એટલે સહસ્ર નામ, સ્તવરાજ, કવચ, હૃદય, અને પંજર એ પાંચને પંચાંગ કહેછે અને તેનો પાઠ કરેછે. શિવાય પુરશ્ચરણ વિધી છે તે પ્રમાણે નાના પ્રકારનાં ગાયત્રીનાં અને નાના પ્રકારના મંત્રનો પુરશ્ચરણ થાયછે. પ્રથમ જે આ માર્ગમાં માણસ આવેછે તેને દિક્ષા અપાયછે તેનું નામ પૂર્ણાભિષેક ને પદ્માભિષેક કહેછે. આ માર્ગમાં મુખ્ય જપ, અન્નપાઞ્જપ, એટલે જે માણસના મોહોદામાંથી શ્વાસો-શ્વાસ ચાલેછે તેમાં સોહં, એવો શબ્દ યાપ્તે તે ૨૧૬૦૦ વાર યાય છે એવી ગણતરી છે. શિવાય પૂજા વિધીનાંમંત્રલ અને પદ્મતી ઘણીઓ લખેલીછે. તેમાં કેટલાએક ઠેકાણે વૈદિક મંત્રનો ઉપયોગ કર્યોછે પણ કર્મનો રીતી જુદી જુદો છે. તેમાં દમનક પૂજા, દુતીયાગ, કુમારી પૂજા, યોગીનીપૂજા, મોયુનપૂજા, પાત્ર સ્થાપન, તંત્રવિદ્યાન, इत्यादિક કર્મ આવેછે. કેટલાએક ગ્રંથ તંત્ર નામના છે, કેટલાએક રહસ્ય નામના છે, કેટલાએક વામલ, અને કેટલાએક આમનાય. કેટલાએક યન નામના છે, આ મધ્યમ ગ્રંથ મેઝવીજ તો વેદ, શાસ્ત્ર, પુરાણ,

મઠી જેટલા થશે તેટલા છે, કેટલાએક અનુષ્ઠાનમાં સિદ્ધિ લખી છે, જેમ કે જારણ, મારણ, ઉચ્ચાટણ इत्यादि. અને એ બધાય અનુષ્ઠાનમાં, મદ્ય, માંસ, મત્સ્ય, અને છી, અવસ્ય જોડે. અને મદ્ય માંસ પાત્રમાં મુકીને તેનો વિધી કરીને ભક્ષણ કરે છે. તંત્રશાસ્ત્રમાં એવું લખ્યું છે કે, મદ્યને બ્રહ્મશાપ, રુક્ષશાપ, અને શુક્રશાપ, થયા છે માટે પીવાનું બંધ થયું, પણ તેનો શાપોદ્ધાર કરવાનો વિધી લખ્યો છે, તે પ્રમાણે કરીએ તો પીવામાં પાપ નથી. શિવાય તંત્રના પરિભાષામાં કેટલાએક બીજા મંત્ર છે તે એક અંસરનોજ મંત્ર યાચ છે. મંત્રશાસ્ત્રીનું બધું કર્મ જુદી પ્રકારનું છે એમના વરસ, મહીના, વાર જુદા, યોગ જુદા, પુજા જુદી પ્રકારની, શ્રાધ, ગુરુ તર્પણ, દિક્ષા, અંયેષ્ટિ એ સર્વ જુદું છે અને દેશ પરત્વે પુસ્તકો પણ જુદાં છે. જેવા કે ગૌડપાઠ, આંધ્રપાઠ, ક્રે-રણપાઠ, ગુર્જરપાઠ इत्यादि જુદા જુદા યાચ છે. મુખ્ય પુસ્તક ચંડીપાઠ તે માર્કંડેય પુરાણમાં અને કાલ્યાણની તંત્રમાં છે તે પુસ્તક લેઈને તેના ઉપર નવચંડી, શતચંડી, સદસ્યચંડી इत्यादિક હોમ માર્જન, તર્પણ, જપ, इत्यादિક પ્રકારે કરે છે, તંત્રમાં દશ મહાવિદ્યા એ મુખ્ય દેવતા ગણાય છે. અને કુંડ મંડપ કરવાના પ્રય ઘણા છે એ પ્રકરણ બધું મહાદેવે ઉત્તર કંપું છે. એવું કહેવાય છે. અને કર્મમાં કેટલાએક લોક ઘણ પ્રકાર ગણે છે, એક વૈદિકી, તાંત્રિકી, ને મિશ્ર, જેમાં કાંઈ તાંત્રિકી ને કાંઈ વૈદિકી આવે છે તેને મિશ્ર કહે છે, માલગ લોકો એ તંત્રની પોતાના કર્મમાં શેઠભેઠ એટલી કરી છે કે, તે માગ જુદો કાઠાડવાનો મુશકેલ છે. નાના પ્રકારનાં યંત્રો અને મંત્રો દક્ષિણ માર્ગમાં શેઠભેઠ થઈ ગયા છે. તેથી એમ જણાય છે કે તંત્ર માર્ગ સાથે માલગોને વાંધો

મહોતો; વાંધો હોતતો બ્રાહ્મણ તંત્રમાંનું કોઈ લેત નહીં પણ તેમ ધર્મ નથી, અજે તંત્ર માર્ગ એટલે કૌલ માર્ગ હિંદુસ્તાનમાં ઘણે ઠેકાણે ચાલેછે. અને બ્રહ્મચારી, સંન્યાસી અને પરમહંસ અને અગ્નિહોત્રી શાસ્ત્રી, પંડિત ઇત્યાદિ ઘણાં લોક ગામોગામ એ માર્ગમાં છે પણ તેમનો આચાર ગુસ્ત છે, તેથી તે પ્રસિદ્ધ થતા નથી, તેનો ઘણો તપાસ કરીએ ત્યારે માલુમ પડેછે, અમદાવાદમાં બસેં ચારસેં માણસ શાક્ત માર્ગવાળા છે. તેજ પ્રમાણે નહીંવાદમાં, વડોદરામાં, મરુચમાં, સુરતમાં, પુનામાં, સતારામાં, કરવીરમાં પણ એ લોક ઘણાં છે કાશીમાં હજારો બ્રાહ્મણ કૌલ અને શાક્ત માર્ગવાળા છે કાશ્મીરમાં, બંગાળમાં અને દ્રવીડ દેશમાં છાંલો બ્રાહ્મણ એ માર્ગમાં છે જ્યાંહાં જ્યાંહાં દેવીનું સ્થાનક છે ત્યાંહાં ત્યાંહાં એજ માર્ગ ચાલેછે અને મદ્ય, માંસનું, નૈવેદ્ય ધરાવે છે બેચરાજી, અંબાજી, કાઝકા, હીંગાજ, તુઝજાપુર, વિંધ્યાવાસિની, કામાક્ષી, માતાપુર, કલકત્તાની કાઝી ઇત્યાદી ઠેકાણે એ ધર્મ ચાલેછે, વૈષ્ણવ લોક મદ્ય, માંસનો દ્રવ્ય કરેછે માટે તે આવા ઠેકાણે જતા નથી પણ ગોંસાળી, અતીતિ, નાથ પંથી લોક એ ઠેકાણે જાય છે સ્વામીનારાયણનો શીક્ષા-પત્રીમાં જે દેવને મદ્ય માંસનું નૈવેદ્ય ધાય તે ઠેકાણે દર્શન કરવું નહીં એવું સ્પષ્ટ રીતે લખ્યું છે. તે પ્રમાણે સત્સંગી લોક દર્શન કરતા નથી તોપણ ઘણાં એક લોક કાર્ય સાધવાને વાસ્તે શ્રદ્ધા રાખેછે. રજવાડામાં મંત્રશાસ્ત્રીને અનુષ્ઠાન કરાવાને વાસ્તે રાખેછે. કોઈ દેશીરાજ્યમાં મંત્ર-શાસ્ત્રી નથી એમતો નથી. એ મંત્રના અનુષ્ઠાન ઉપર છાંલો રૂપોયા સર્ચ ધાય છે.

‘માટે આ અગમ શાસ્ત્રના અંદર શું છે અને કેવી પ્રકારનું ભજન છે

અને કેવા પ્રકારના દેવછે અને તેની પરિભાષા અને ગ્રંથોનાં નામ અને તે ગ્રંથોમાંથી કાઢાડેલું તારણ એ ગ્રંથ કોણે કરેલા તેનાં નામ અને સીદ્ધાંતો પ્રકાર મુદ્રા, અને. બીજા, વિષે જેટલું માલમ પડ્યું તેટલું આ ગ્રંથમાં વતાવ્યું છે તે ઉપરથી ધ્યાનમાં આવશે.

હાલ વૈદિક કર્મમાં, તાત્ત્વિક કર્મ વધુ સ્કેચમેલ પડ્યું છે. મૂળ ગ્રંથમાં એ સ્કેચ મેલ નથી, એટલે વ્રાજ્ઞાણ અથવા સૂત્ર કાઢીને જોડે તો તેમાં તાત્ત્વિક વિષય નથી, પણ પાછળથી પ્રયોગકૌર થયા તેમણે તંત્રનો વિધી કર્મ કાંડમાં દાંલંક કર્યો છે, હાલની વ્રાજ્ઞાણની સંધ્યા પદ્ધતી જોડે તો તેમાં ત્યાસ. મુદ્રા આસન વિધી ને અર્ધ પ્રદાનઃ શ્વેદિક તંત્રમાંથી લીધાં છે પ્રાણાયામ શ્વેદિક યોગશાસ્ત્રમાંથી લીધાં છે જપ. ઉપસ્થાન શ્વેદિક વેદમાંથી લીધાં છે અને નામ સ્મરણ શ્વેદિક પુરાણમાંથી લીધાં છે હવે આ વધુ જુદું કાઢવું ઘણું મુશ્કેલ છે, તેજ પ્રમાણે કુંડ મંડપ વિધી. લઘુન્યાસ અને મહાપોદાન્યાસ શ્વેદિક તાત્ત્વિક વિધી છે.

એમ કહે છે કે તંત્રના કર્તા નવનાથને ચોરાશી સિધ આગળ પડ ગયો તેમણે આ માર્ગ ચલાવ્યો અને હાંસો ગંધ આ માર્ગ ઉપર જે થયા છે તેથી એમ માલુમ પડે છે કે ઘણા વર્ષ સુધી એ કામ ચાલતું હતું અને એ માર્ગમાં દેવ પ્રસન્ન થાય છે અને મંત્ર સિદ્ધ થાય છે અને તેથી અનેક મન કામના પુરી થાય છે એવી સમજણ ઘણા લોકોને છે તેથી અસલથી એ માર્ગ સાચે કાંઈ વ્રાજ્ઞાણ લોકોએ અસલથી વેર બાંધેલું નહીં શંકરાચાર્ય આથી પણ શક્ત હતા એવું શંકરનિજયથી માલમ પડે છે કારણ ગ્રંથમાંથી ચક્ર ગુજાની વધુ તારીફ કરી છે અને શંકરાચાર્યે સ્થાપન

કરેલાં શ્રી ચક્ર એમના મઠ શૃંગેરી વગેરે ઠેકાણેછે દારકામાં પળછે
 એથી શકરાચાર્યના પેહેલાં એ માર્ગ ચાલતો હતો એમ જણાયછે કેટ-
 લાએકનું મત એવુંછે કે ત્યારે બૌદ્ધ અવતાર થયો ત્યારે તેમના ઉપદેશથી
 લોક ત્યાગી થઈ ગયા તે એટલા સુધી કે કોઈ પરણે નહીં, કોઈ લઢે
 નહીં, કોઈ લેતો કરે નહીં, કોઈ શિક્ષા કરે નહીં સર્વ વ્યવહાર બંધ
 પડ્યો કેટલાએક તો હાથ પગ બાંધીને કર્મ ત્યાગીને ઉપવાસ કરીને
 એમને એમ મરી ગયા એટલે કેવળ પામ્યા તે વચ્ચે લોકોની સ્ત્રી
 વ્યવહાર તરફ કરવા વિશે શિવજીએ કૌલ માર્ગ કહાડ્યો તેમાં મદ્ય,
 માંસનો છુટ આપી સ્ત્રી એજ પરબ્રહ્મ એમ ઠરાવ્યું ભાગવતમાં લખ્યુંછે કે.

વિશં તુ શિવ દીક્ષાયાં યત્રદૈવ મુરસવમ્ ॥

નષ્ટ શૌચામૂઢધીયો જ્ઞા. ભસ્માસ્તિ ધારિણઃ ॥

ભાગવત સ્કં. ૪ અ. ૨ શ્લોક. ૨

જેમના ભજનમાં મુખ્ય વિષય મુરસવ છે તેમ પુરાણમાં પાંચઢો-
 પતિના બે અધ્યાય છે તેમાં શીવ બોલ્યા છે કે આ માર્ગ લોકોને
 મુક્ત કરવા નાસ્તે કર્યોછે. કદાપિ એ વચન વૈષ્ણવ લોકોએ લખ્યું હશે
 તોપણ એટલું માલમ પડેછે કે બૌદ્ધ મત પછી એ નીકળ્યું હશે,
 અને વહુ દહાડા સુધી ચાલ્યું હશે, નહીંતો લક્ષાવધી ગ્રંથ ક્યાંથી આવે,
 આ મત ચામ્પા પછી ફરી કુમારીલભટ્ટે 'પૂર્વ મિમાંસા' એટલે વૈદિક
 કર્મ કરાવાનો મત ચલાવ્યો તેમાં કેટલાએક કર્મ જેમાં વહુ હિંસા
 હતી તે કામ્યકર્મ ઠરાવી રદ કર્યા અને કેટલાએક રાખ્યા, અને
 એ કર્મ કર્યાંપોતે મોક્ષ પાપછે એવું ઠરાવ્યું. એ માર્ગ કેટલાએક વર્ષ

સુધી ચાલ્યો ત્યારપછી શંકરસ્વામી આચાર્ય થયા તેમણે ઉત્તર મિમાંસાનો ઉદ્ધાર કર્યો અને એવું ઠરાવ્યું કે આત્મા એજ બ્રહ્મ છે અને કર્મ કર્મથી મોક્ષ થતો નથી પણ જ્ઞાનથી થાય છે. માટે કર્મથી જ્ઞાન મોટું છે, કર્મનું ફલ સ્વર્ગ છે પણ મોક્ષ નથી. ઘણા એક ભાગે વેદાંત અને કૌલમત મઝી આવે છે. કૌલને રાજ્યયોગ કહેવાય છે, પાંતજીની યોગશાસ્ત્ર છે તેને હટયોગ કહે છે અને વેદાંતને જ્ઞાનયોગ કહે છે. અને ગીતામાં જે મત છે તેનું નામ કર્મ યોગ એ ચાર યોગમાં અંતર દટલુ કે રાજ્યયોગમાં ભોગ કરીને મોક્ષે જવાની ઇચ્છા રાખે છે અને હટયોગમાં દેહને દંડ કરીને સમાધી વોગરે સાધન કરીને મોક્ષની ઇચ્છા રાખે છે જ્ઞાનયોગમાં વૈરાગ્યથી મોક્ષની ઇચ્છા રાખે છે. અને કર્મ યોગમાં જે કર્મ વર્ણાશ્રમ ધર્મથી પ્રાપ્ત થયું હોય તે કરતાં મોક્ષ થાય એ પ્રમાણે એ ચાર યોગના ભેદ છે. પણ પુરાણમાં એવી કથા છે કે પાંચેક મત કેલાવા વાસ્તે શીવ અવતરશે, હવે એ કથા કેટલાએક કહે છે કે, વામમાર્ગને લાગુ છે અને કેટલાએક વૈષ્ણવ છે, તે એમ કહે છે કે શંકરાચાર્યને લાગુ છે, કારણ આત્માને બ્રહ્મ કહ્યો એથી મોટું પાંચેક કર્યું એવું મધ્ય સાંપ્રદાયના વૈષ્ણવલોક કહે છે. વધાય વૈષ્ણવનો મત એવો છે કે આત્મા એ બ્રહ્મ નથી પણ પરમેશ્વરે નિર્માણ કરેલો પદાર્થ છે માટે તેણે પરમેશ્વરની સેવા કરવી અને પરમેશ્વરને ધણી સમજવો, એ મત વિરુદ્ધ જેટલા મત દટલા પાંચેક છે, કૌલીક ધર્મમાં વીજા વધાયને પશુ અને કંટક કહે છે અને આત્માને બ્રહ્મ રૂપ જાણે છે. અને જેટલા વિધી નિયેવ છે તે ન માનવા અને કેવળ સ્વચ્છંદ વર્તણૂક કરવો અને વધાય પાશુ મુકી દેવા એવું બતાવ્યું છે, સગ્યાસી પરમહંસનો મત પણ

એજ છે. એજ પ્રમાણે અઘોરીનો મત છે તે લોક હાલ યોડા છે, પણ
 આગ્રહ એ ઘણા હતા અને જંગલમાં રહેતા અને મુત્ર વિષ્ટા પણ खाता.
 સિંધપુર પાસે. એક અવધડાને સ્થળી કરીને ગામ છે, ત્યાંહાં જે અઘોરીનો
 મહંત હતો તેનું કર્મ એવું હતું કે એક માટલામાં વાંછી, ગરોઝી, ઘો,
 સર્પ इत्यादिक જનાવર જે હાથમાં આવે તે મારીને એ માટલામાં મુકતો
 અને તે એની મેલે કોહી જાય, તેનો રસ એક માણસના મઢદાની
 કોપરીમાં લેઈને પીતો, ને માટલામાં હાડકાં રહે તે નાંખી દેઈ બીજાં
 જનાવર લાવે. કેટલાં એક વઝતાં મુઢદાં કહાડીને તેનું માંસ खायછે
 અને કેટલાં એક મંત્ર સાધવા વાસ્તે દાટેલી સ્ત્રીનું મઢદુ. કાઢીને સ્મ-
 શાનમાં તેનું આસન કરેછે. એમ કોઈ કરે નહીં માટે આજ જ્યાં
 મઢદાં દાટેછે ત્યાં ચીંકી બેસાડેછે, એજ પ્રમાણે મંત્રશાસ્ત્રી ઢેઢ, મં-
 ગીના મઢદાં સ્મશાનમાંથી કાઢેછે, એવી વાત ચાલેછે. એવા અનેક
 આચાર વિભિત્ત અને પ્રયંકર અને ધર્મશાસ્ત્ર વિષય મંત્રશાસ્ત્રમાં છે.
 મુખ્યત્વે કરીને શોય અને શક્તિ અને તેમના નાના પ્રકારના અવતારનું
 ભજન એ લોક કરેછે. અને વેદમંત્રનું સામર્થ્ય ગણું પણ તાંત્રિકમંત્રનું
 હજુ સામર્થ્ય છે એમ સમજીને એ ઉપાસના ચાલેછે, વિષ્ણુ એ શક્તિ રૂપ
 છે એવું એ માનેછે. હાલ જે શીવની પ્રતિમા યોની લીંગ રૂપે સ્થાપન
 કરેછે તે મૂઠ તંત્રમાંથી લીધેલી છે તે વિષે પુરાણમાં અનેક કથા લખી
 છે. પણ તેનું મૂઠ તંત્રમાં જણાયછે, કારણ પ્રજોત્પાદક અવયવી પ્રત્યક્ષ
 પૂજા લખી છે, અને કુંડ ગોળામૃત એ એમના પંચમકારમાં છે તેથી એ
 ચાલ પડી હશે માટે વૈષ્ણવ શીવની પૂજા કરતા નથી, ને તિર્થ પ્ર-
 સાદ લેતા નથી. શીવની મૂર્તિ હોય તો યાત્ર દર્શન કરેછે, વામ

માર્ગનું કર્મકાંડ વધુ જુદું છે. પ્રાતઃસ્મરણ, સ્નાનવિધી, ત્રિપુંડ્રધારણ
 મૂળુદ્ધી, ભૂતશુદ્ધી, પ્રાણાયામ, સંધ્યા, જપ, પુરઃસ્થરણ, વારાંગન્યાસ, અં-
 તર માત્રીકા, બહિર્માત્રીકા, ચિત્રાંન્યાસ, નાયાદીવિદ્યા, નિત્યાદીવિદ્યા,
 મૂલવિદ્યા, તલન્યાસ, દ્વારપૂજા, તર્પણ, વશવિદ્યા ન્યાસ, પાત્ર નિર્ણય,
 નિત્ય પૂજા, સૂર્યાર્ધ્ય, તિર્થ સંસ્કાર, ગુર્યાદિ પૂજન, દિક્ષા, પ્રાય-
 ચિત, નિવ પુષ્પ પૂજા, દમનક પૂજા, વસંત પૂજા, શ્રી ચક્ર પૂજા,
 દિક્ષાકાઠ, દિક્ષા ભેદ, સર્વતો ભદ્ર, પુણ્યાહ વાચનનાંદી શ્રાધ, કુર્મ
 ચક્ર, નવયોની, કૌલશ્રાધ, મંત્ર શોધન, મંત્રોદ્ધાર, નાથ પારાયણ,
 તત્ત્વ પારાયણ, નામ પારાયણ, પંચાંબાન્યાસ, મહાશોડા ન્યાસ, મહા
 ન્યાસ, સંમોહન ન્યાસ, સૌભાગ્ય વર્ધન ન્યાસ, અંત્યેષ્ટિ, इत्यादિક કર્મ
 વૈદિક કર્મથી જુદું છે, તે ગુપ્તપણે કેટલાંક કરેછે. અમદાવાદમાં
 કાકરીઆ ઉપર ભૈરવનાથની જગા છે, તે ઠેકાણે વામમાર્ગનાં કર્મ
 થાયછે, આવી જગાઓ દરેક શહેરમાં હોયછે. એ કર્મકાંડમાં કેટલાંક
 હાથના ચાઝા છે, તેને મુદ્રા કહેછે, તેનું નામ મચ્છમુદ્રા, કુર્મમુદ્રા,
 મહાયોની, કુશ, તાર્લ, ધેનુ, વિદ્રાવળી, વશકરી, લેચરી, બાળ, પાશ,
 મુસલ, શંખ, કૌસ્તુભ, શ્રવિષ્ઠ, इत्याદિ અનેક મુદ્રાનાં નામછે. શાક્ત
 લોક તીલક પણ જુદી રીતનું કરેછે બે આંખ વચે કુંમ્ કુંમનો પટો
 કરેછે અને શાક્ત શાક્તને મળે તો મદ્ય માંસ અને માછલાની ભેટ
 કરેછે એ પ્રમાણે પ્રસીદ્ધ રીતે કરતા નથી તેથી શાક્ત કોણછે ને કોણ
 નથી એ માલમ પડતુ નથી પણ મોટા મોટા શાસ્ત્રી, પંદિત, વૈદ્યા,
 ગ્રહસ્ત સન્યાસી, પરમહંસ, ધણાંક એ માર્ગમાંછે કેટલાંક કહેછે કે
 એમના સામર્થ્યથી મદ્યનુ દ્રવ્ય કરી વતાવેછે, ને માંસનાં ફુલ કરી વતા-

વેહે, અને માછલાંનાં કેઝાં કરી વતાવેહે સીદ્ધાઈનો અને. કરામતનો દાવો એ લોક ઘણા રાખેહે, આગળ જે ગોપીચંદ રાજા હતા તેણે માર્ચંદ્ર નાથના ઉપદેશથી બધું રાજ્ય અને રાણીયોનો ત્યાગ કર્યો અને એજ પ્રમાણે ગોરખનાયે મુઠદા જીવતાં કર્યાં એવી વાતો લોકો બોલે છે.

વામ માર્ગમાં જે લોક હોયછે તે દેવી અને શીવ વગર બીજા દેવને નમતા નથી તે એમ કહેછે કે અમે કોઈ દેવને કે માણસને નમસ્કાર કરીશું તો તે તત્કાલ મરી જશે અને વૈતાલ, ભૂત, યક્ષ, યક્ષણી, વત્ત, હનુમાન, ઇત્યાદિ સર્વ દેવતા એમના તાબામાં રહેછે, અને ધારે તેને મારી શકે મંદવાડ લાવે, ચિત્રશ્વમ કરે, એવું કહેવાયછે તે મોઝા અને અઘ્ઘાની મામેછે. ભાસ્કરાચાર્ય કરીને કાશીમાં એક શાક્ત હતો તેણે ઘણાં ગ્રંથ બનાવ્યાછે તેને કોઈએ જમવા બોલાવ્યો નહીં તેથી બીજા લોકોને જમવા વાસ્તે જે રસોઈ તૈયાર થઈ હતી તે બધું નર્ક થઈ ગયું ત્યારે નારાયણ દિક્ષિત પાટળકર આવીને નમ્યા અને ભાસ્કરાચાર્યને છેડેને ઘેર ગયા ત્યારે એ બધું અન્ન હતું તેવું થઈ ગયું એવી દંત કથાછે એ ભાસ્કરાચાર્યે હાથી ઉપર મથના કુખ ચઢાવી અને વરઘોડો કાઢાડીને કાશી વિશ્વેશ્વરને નવરાત્રીમાં આજ કેટલાએક વ્રાહ્મણ ભાંગનું પાણી કાઢીને શિવના ઉપર અભિષેક કરેછે અને દક્ષણમાં શિવાજી રાજા થયા તેમના ગુરુ ગણેશદેવ કબ્રીને હતા તેમનું મંદિર માહુલી ક્ષેત્રમાં હાલ પણ છે એમનો સંપ્રદાય સતારા પ્રાંતમાં ચાલેછે અને ભાસ્કરાચાર્યનો સંપ્રદાય કાશીમાં ચાલેછે શાક્ત લોકોની પૂજામાં મઘ અને માંસ ઇંદાં અને મઠ સ્ત્રીઓ ઇત્યાદિ લાવ્યા વિના પૂજન થાય નહીં.

જે પ્રમાણે વૈદિક કર્મમાં શરીર શુદ્ધ્યર્થ પ્રાપ્તિ કરવાને વાસ્તે પંચ-
ગવ્ય એટલે ગાયનું છાંય, મૂત્ર, દુધ, ઘી, દહી, એકત્ર કરીને પીએ
તે પ્રમાણે દેહ શુદ્ધ્યર્થ મદ્ય વીગેરે પીવામાં આવેછે, તેનું માર્જન તીર્થ
સમજીને વધાય અનુષ્ઠાનમાં કરેછે દિસા, શ્રાધ, પૂજા, અંત્યેષ્ઠિ इत्यादि
મદ્ય વિના યતી નથી મદ્યને તીર્થ કહેછે. માંસને શુદ્ધિ કહેછે મછને
કદાલિ કહેછે. મદ્યાદિકને પરમ પવિત્ર ગણેછે અને લેવાથી દેવી
પ્રસન્ન થાયછે એવું તંત્રશાસ્ત્રમાં લખ્યુંછે સંસ્કૃત ભાગ આ પુસ્તકને જો-
હેલોછે તે બાંચતાં આ વધી બાબતનો સુલાસો યશો વધા વચનનો. અર્થ
લલતા ઠીક ન પડે માટે તે ભાગ સંસ્કૃત ભાષામાં રાખ્યોછે તેના
નમુના દાખલ થોડાં વચનોનો અર્થ પ્રથમ ભાગમાં લખાવ્યોછે.

જે લોક ધર્મની સુધારણા કરવા ચાહાય છે તેમના ઉપયોગને
વાસ્તે આ ગ્રંથ રચ્યોછે તેની સાર અસાર વિચાર તેમને કરવો જોઈએ.

કેટલાએક વ્રાહ્મણ અનાદિ કાઠથી ઉપાસક છે તેમના કુળમાં
પરંપરાગત એ ઉપાસના ચાલેછે, અને કેટલાએક રાજા મંત્રશાસ્ત્રી
વ્રાહ્મણના શિષ્ય થાયછે, અને તેથી એમ સમજેછે કે આપણું બહુ ક-
લ્યાણ યશો, ગાયકવાડ સરકારના ગણેશ શાસ્ત્રી નાશિકર મહાવરાય
માહારાજના વાનાધ્યક્ષ હતા, એ પ્રસિદ્ધ ઉપાસક હતા. અને તેજ
પ્રમાણે વડોદરાના કેટલાએક દોવાન પણ ઉપાસક હતા, અને નેટોવ
સરકારમાં અનુષ્ઠાની લોક ધર્મા રાખેછે. સયાજીરાવ મહારાજ પાસે
લાઢવાભગત કરીને દસળનો કહીયો હતો અને તેની પાસે બે ચાર
શાયોડ વ્રાહ્મણ હતા, તેમણે મહારાજને ધર્મીએક સિદ્ધી લખાવ્યાથી

લોકને રાજા પાછેછે તેયો એ માર્ગ ચાલેછે, દરેક શહેરમાં બ્રાહ્મણનો
 એક ચતુર્થાંશ શાક્ત માર્ગમાં છે. તેયો એ માર્ગની ક્રિયા છાની ગુપ્ત
 નગામાં મધ્ય રાત્રિને વણતે કરેછે. અને રાજાનો ટેકો મળે તો પ્ર-
 સિદ્ધ પણ થાયછે, અને કોઈ બ્રાહ્મણ ઉપર મદ્ય પ્રાશનનો આરોપ
 આવ્યો, તો જે લોક હમેશ મદ્ય પીનારા તેમ શ્રેષ્ઠ ગણાયછે અને તેમ
 તેને પ્રાપશ્વિત આપેછે એ જોડને બહુ આશ્ચર્ય લાગે છે. કહ્યુંછે કે:—

વેદ્યાવેદમસુસિંધુગંધિલલતાવક્ત્રાસવાસોદિતૈ ॥

મૌત્વાનિર્ભરમન્મથોત્સવરસૈસંત્રિદ્રચંદ્રક્ષપાઃ ॥

સર્વજ્ઞાદિતિદિક્ષિતાદિતિચિંરપ્રાત્વામિદાવાદિતિ ॥

બ્રહ્મજ્ઞાદિતિતાપસાદિતિદિવાધૂર્તૈર્જગદ્વંચતે. ॥

ગ્યારે દેશમાં ધોરતીમીર, નિવિડ, અંધ, અને દારુણ અજ્ઞાન હ-
 ત્તન થાયછે ત્યારે પાલટનું ધર્મ થાયછે, અને ધર્મનું પાલટ થાયછે, અને
 મોઝા લોક વંચક ગુરુયો હેતરાયછે. આ ગુજરાતમાં પૂર્વે વૈદિક ધર્મ
 હતો, પછી શ્રાવક ધર્મ ચાલ્યો, ત્યારપછી વામમાર્ગ ચાલ્યો, ત્યારપછી
 શીવ ધર્મ ચાલ્યો, ત્યારપછી વૈષ્ણવ ધર્મ ચાલ્યો. એવું મહીમનસ્તો-
 થમાં કહ્યુંછે કે:—

ત્રયોસાંસ્થ્યયોગંપશુપતિમતંવૈષ્ણવમિતિ ॥

હાલ એ બધા ધર્મ ઉપર પાણી ફરી વળ્યુંછે, અને કોઈ જાણતું
 નથી કે મારો ધર્મ શો છે. સ્વદેશી રાજા અને પ્રજા બેઠ અજ્ઞાનમાં
 પડ્યાંછે, ધર્મ સત્ત્વજી સ્વતંત્રે ચાલે શાક્ય નથી, અત્યાચાર નથી, બધા
 ધર્મના પુસ્તકો સંસ્કૃતમાં છે તે મોડના જાણનામાં આવતા નથી

અર્થનો અનર્થ થયો છે. તેથી ધૂર્ત અને ધૂતારા લોકોને ધણું પાવે છે.

હાલના ઘણાં એક વૈદ અને જોશી ઇત્યાદિક એમ કહે છે કે અમે ડાકાસક છીએ, તેથી અમને દેવતા પ્રસન્ન છે, એવું કહ્યા વિના રાજાં વગેરે મોટા લોક દવા લેતા નથી અને એવું જ્યારે કહે ત્યારે તેને દેવ-સ્તાને પ્રસન્ન છે અને આપણે તરત ગુણ આવશે એમ સમજે છે. તેથી એ લોક તથા શાસ્ત્રી, પંડિત, માંત્રીક લોકોને ગુરુ કરીને દિશા લે છે. તેમાંનાં કેટલાં એક રાજાં લોકોને યંત્રો, તાંબીજો, અંગારા, તં-દ્યાર કરી આપે છે, તે બાંધ્યાથી આપણું કમ્પાણ થશે એમ રાજાં સમજે છે.

મંત્રશાસ્ત્રને બંગાળી વિદ્યા પણ કહે છે એનું કારણ બંગાળમાંથી ગૌડ બ્રાહ્મણ ગુજરાતમાં અને દક્ષિણમાં આવી એ વિદ્યાનો પ્રસાર કરતા તેથી એ નામ પડ્યું છે અને મંત્રશાસ્ત્રના ગ્રંથ ઘણાં એક બંગાળમાં છે, અને કેરલ દેશમાં છે, તે હજી આખી તરફ આવ્યા નથી, ગુજરાતમાં હમોર, પામાગઢ, અમદાવાદ, પાટણ, એ ઠેકાણે કાઠીયાનું સ્થાપન કર્યું છે તે બંગાળી બ્રાહ્મણ હિંદુ રાજાના વસતમાં આ દેશમાં આવ્યા તેમણે કેટલાં એક ચેલા કર્યા અને કેટલાં એક ગ્રંથ પ્રસીદ્ધ કર્યા, તેમણે કાઠીયાનું સ્થાપન કર્યું, મંત્રશાસ્ત્રના ગ્રંથમાં અનેક જનાવરની દિશા લેલી છે પણ ગાયત્રી દિશા કોઈ ઠેકાણે લેલી જણાતી નથી પણ વેદમાં એ ઘણે ઠેકાણે લેલી છે તેથી એમ જણાય છે કે કર્કશ્ય-ગમાં ગાયત્રીનો નિષેધ થયો ત્યારવાદ મંત્રશાસ્ત્ર ઉત્પન્ન થયું હશે એ શાસ્ત્રના અભિમાની ને લોકો છે તેમને એક ગુપ્ત જગો અને એક શક્તિ પડેલી સ્ત્રી અવસ્થા જોઈએ તેથી એમનાં બદ્ધા અનુષ્ઠાન ચાલે છે. પંચમ:

કારને-પ્રથમા, દ્વિતીયા, ત્રિતીયા, ચતુર્થી, પંચમી એમ પાંચ કહેછે. વધા પદાર્થ કોક વજ્રત પ્રાપ્ત, ન ઘાય ત્યારે એક પ્રકાર એટલે પ્રથમા, હેઈને કર્મ કરેછે. કોઈ વસ્તુતે બે પ્રકાર ત્રણ-પ્રકાર મઠ્ઠતા હોય તો તેટલાજ હેઈને કર્મ કરેછે. પંચમી જેને અમૃત, કહેછે તે શક્તિથી ઉત્પન્ન થાયછે. માટે સ્ત્રી સંગને યજ્ઞ કહેછે એનુચનામ દ્વિતીયાગ. શિવ એ માર્ગનું આચાર્યછે એમ માનેલુછે. તંત્ર માર્ગના ગ્રંથ સર્વ શિવોક્તછે તેથી એક પ્રશ્ન ઉત્પન્ન થાયછે કે શિવજીએ આ પાણ્ડ કેમ ઉત્પન્ન કર્યું. ન્યાય એવોછે કે:—

॥ અકારણમનુદ્વિશ્યનમંદોપિપ્રવર્તતે ॥

અર્થ:—કારણ વિના મૂઠ પળ કર્મ કરતો નથી. ત્યારે કયા કારણથી આવું પાણ્ડ ઉત્પન્ન થયું હશે ? અને હોકે એ માન્ય કેમ કર્યું ? અને જેણે પાણ્ડ ચલાવ્યું તે દેવ કે માણસ સમજવો ?

સર્વ ધર્મશાસ્ત્ર, નીતિ, સદાચારથી વામમાર્ગ વિદ્યુદ્ધ છે, એમાં જ્ઞાતિભેદ માનતા નથી એટલુંજ નહીં પણ વિવાહ વિધિ માનતા નથી. સ્ત્રી પુરુષ છુટા થઈને ઘટ કંચુકોનો વિધો કરેછે તેમાં ગમે તે પુરુષ ગમે તે સ્ત્રીને લેઈ જાયછે. નમ સ્ત્રીની પૂજા કરેછે તે સ્ત્રી ક્રતુમતિ હોય કે મંગીજ્ઞ જ્ઞાતની હોય તો વધારે પુણ્ય ગણેછે. તેની પૂજા, ડાઠિટ મક્ષણ, અંગસગ, કરેછે..મર્યાદા મર્યાદાનો વિચાર બિલકુલ રાખતા નથી. વામમાર્ગી ગ્રંથમાં આવું કન્યાથી મોટો લાભ થાયછે એમ ઉપ્પૂ છે. તે ઉપર જનર રાષ્ટ્રાને આ ધર્મમાં હોક પેસે છે, એ ઉપરથી એમ પણ સમજાવે, કે લાભનો આશાથી માણસ ક્યાંક સુધી નીચું જાયછે તેનું ઠેકાણું નથી. લાભ ધણે એવી સમજણ ગમે તે સ્ત્રી કે

લોટી રીતે ધાય ત્યારે અતિ નીચ કર્મ કરતાં પણ માણસ વિહિતુ
 નથી. એવા વદ્ધાય માણસ સ્વભાવથી નીચછે. અને હીનાછે. ઇતિહાસમાં
 એવાં ઉદાહરણો ઘણાં છે કે એક માણસે યોદ્ધા લાભને વાસ્તે હજારો
 માણસનો વસ્તિનુ ગામ કતલ કર્યું, કે બાલ્યુ, કે છુટયું, અને લક્ષા
 વધી માણસને દુઃખ સાગરમાં નાંખ્યા. એવા દુષ્ટ જીવ થયાછે તે પ્રમાણે,
 લક્ષાવધી જીવને સુખ આપનારા, પણ મહાત્મા થયાછે. મનુષ્યને ઉછે-
 રવાને વાસ્તે ઘણો પ્રયત્ન છાગેછે. પારકા છોકરાને કોઈ હજારો રૂપૈયા
 આપતાં પણ ઉછેરે નહીં તે કામ માબાપના સ્વભાવમાં રૂપૈયાની પ્રેરણા
 છે તેથી એ મુશ્કેલ કામ પાર પડેછે અને હજારો માણસ ઉછરીને
 મોટા થાયછે અને તે એટલા વધી પડેછે. કે ઘણાંકનુ પોષણ થતુ નથી
 એનું કારણ ઘણાંક લોકે પૈસા લંબાલાવામાં લાભ કાર્યમાં લગાડેછે
 અને પ્રજા નિરુપયોગી ઉછેરેછે, વદ્ધાય માબાપ પોતાની પ્રજા સંદુગુણી
 બઝવાનુ અને ઉપયોગી પડે એવી ઉછેરે તો દુનિયામાં સારા માણસ
 ઘણાં પડે અને સારા માણસનો સ્વામી બહુછે. કશા કામના નથી એવા
 નીરુપયોગી લોક હાલ બહુછે તે રક્ષકતા કરેછે અને પેટને વાસ્તે ગમે
 તે કર્મ કરવામાં વિહિતા નથી. માટે કેઝવણીનુ ધોરણ એવુ જોડાયે
 કે લોક ઉપયોગી અને સદ્ગુણી થાય અને વદ્ધાય લોકોને કેઝવણી
 પોહોંચે એવી વિસ્તીર્ણ જોડાયે. આ દેશમાં કેઝવણી સમુદ્ધરી ન
 હોવાથી અનેક પાણંડ ચાલ્યાં અને પ્રજા દુષ્ટ થઈ એમનો મોટો પરાક્રમ
 એટલોજ કે આપસમાં લડત અને એક બીજાને દુઃખ દેત. એક
 બીજાનો રત્નદાર નથી. વડોદરા જેવું મોટું રાજ હોય તેમાં મુછદી કા-
 મદાર, દરકદાર, સરદાર વિગેરે એક બીજાને સાથે બેર બાંધીને એક

બીજાનો નાશ કરેછે. બે જણાનું એક ચિત્ત નથી. એજ પ્રમાણે ન્યાત જાતમાં પણ વેર-ઘટલું મળ્યુંછે કે સુધારો કશો થતો નથી. એક બીજાને મારી જીતવા કરીને સ્વાર્થ કરેછે આ દેશના લોક પશૂની નીચા થયાછે એ લોકમાં જેટલું વેર અને દુષ્ટ વૃદ્ધીછે તેટલું જનાવરોમાં દેખાતી નથી. આવી સ્થિતિ કેમ થઈ? એ વિષે વિચાર કરતાં ઘટલુંજ મારુમ પડેછે કે વિચાર સમુદ્ધરો ગયો અને આવેશ ઘટલે અજ્ઞાન વધ્યું એનો ઘટારો થાય અને સુંદર્ભનો વૃદ્ધી થાય એમ કરવું જોઈએ.

દેવી માનમાં તિથિને તત્વ કહેછે. મારને નાથ કહેછે મહીનાના દિવસ ૩૬ થાયછે તેનો સ્વાર "ક્રમાસે જ્યુગેષ પરિવર્તે" એ પ્રમાણે કરેછે. પારાયણ પાંચ પ્રકારના છે. નિત્યનાથ, ચતુરંગ, હંસ, ચક્ર, દેવ, તેનું પાઠં છલ્લું છે કે:-

નિત્યાપારાયણમિતિસર્વસિદ્ધિપ્રદાયકં ॥

હંસપારાયણમિતિપરમાર્થપ્રદંમહત્. ॥ ૧ ॥

સૌભાગ્યરત્નતંત્ર.

કેટલાએક મંત્રને આગળ પાઠક બીજા છગાડેછે. જે કામનાર્થે મંત્રનો પાઠ કરેછે તેનો સ્વાર કરી કરી કરેછે. તેને સંપુટિ પાઠ કહેછે. એ પ્રમાણે ચંદિપાઠનો સાધારણ પાઠ કરે ત્યારે વ્રાહ્મણ બે આના ઉંઠે અને સંપુટિપાઠ સપહલ્ય કરે તો મળતર પ્યારધણુ ધાપછે. મોટ આઠ આના પ્રતિપાઠે લેછે. એ પ્રમાણે નવ કરે તો નવચંદિ મેદેશય અને છો ગદ કરે તો દત્તચંદિ મેદેશય. એ સર્વ કર્યે તંત્રોક્ત છે અને કેટલાએક વ્રાહ્મણ તંત્ર માર્ગને નિદેછે તો પણ એવાં તાં

કર્મ કરેછે. અસલથી મોઠવળ એવી છે કે ईश्वरની કે વીજા દેવની પ્રાર્થના કરવી હોય તો તે વ્રાહ્મણના મોહથી બચવી. વીજી જ્ઞાતનો માણસ કરે તો તે પ્રાર્થના ईश्वર કે વીજો દેવ સાંભળતો નથી. અને કોઈ જ્ઞાતના લોક સ્વતા પ્રાર્થના કરે તો તે ફઝદાયક થતી નથી તેથી સર્વ જ્ઞાતના તર્ફથી પ્રાર્થના કરવી હોય તો વ્રાહ્મણ દ્વારે કરે. તે પુણ્ય કે પ્રાર્થના વ્રાહ્મણ યજમાનને આપેછે. કોકના ઘરમાં મૂઝ નક્ષત્ર ઉપર છોકરું અવતર્યું હોય તો મૂઝ શાંતિ કરેછે. એટલે વ્રાહ્મણને બોલાવી તેમની પ્રાર્થના કરેછે કે આ મૂઝ નક્ષત્ર ઉપર છોકરું થયું તેથી કોમળે એનું તમે કહોછો માટે તમે બેશિને આ વિગ્ર ટાલવાનો ઉપાય કરો એનું નામ “વરુણી” આ પ્રમાણે વિનંતિ કર્યાપછિ શાંતિના પુસ્તકમાં જે દેવ નેમેલો હોય તેનું “આવાહન” એટલે બોલાવીને તેને પુજા જપ હોમ અર્પણ કરીને સંતુષ્ટ કરેછે તેથી યજમાન સમજેછે કે આપણું વિગ્ર ગયું, કદાપિ યજમાન ન માને એવો હોય તો વ્રાહ્મણ ઘરની સ્ત્રીયોને કહેછે કે મૂઝ ઉપર છોકરો આવ્યો તેથી ધણીને મોટું વિગ્ર છે અને પૈશા સામું જોડીને શાંતિ ન કરશો તો તમે જાણો ઘોડામાં કરવી હોય તો ચાર વ્રાહ્મણ તેડાવીને પાંચ રૂપૈયા સ્વર્ચ કરો તો સર્વ શુભ થાય તમને છોકરાને વદ્ધાયને સારું. ૧ સાંભળીને સ્ત્રી કાચી કુદ્દિની હોય તો ધણીને ત્રાસ આપેછે અને સ્વર્ચ કરાવેછે. ૨ પ્રમાણે લખમાં પણ અનેક શાંતિઓ શુદ્ધ કરાવેછે. ૩ વર કન્યાનું ટિપ્પણ જોડીને મંગલ આનિટ છે તેની શાંતિ કરીને લખ કરો એમ વતાવે છે. ૪ પ્રમાણે વદ્ધાય કામમાં ગોરનો લાગો લાગેલો જ હોયછે.

શાંતિ છે, તે કરતા તે રોગ હટિ જાયછે. અને પર્જન્ય પડેછે એ પ્રમાણે યંયોમાં લેખેલુંછે. પણ એ સર્વ કર્મ બ્રાહ્મણ માર્ફત કરવું જોઈએ, અને સર્વ કર્મના અંતે બ્રાહ્મણ જમાડવા જોઈએ, નહીં તો કરેલું કર્મ ધ્વંસ જાયછે. દેવતા પાસે જે કિર્યાદ લે જવી હોય તો તે બ્રાહ્મણને કહેવો એટલે તે દેવ પાસે દાખલ કરેછે. અને દેવ પણ જે પ્રમાણે બ્રાહ્મણનો સંતોષ રાખે તે પ્રમાણે જવાબ દેછે. માટે વધારે બ્રાહ્મણ જમાડે અને વધારે દક્ષણા દેતો સારું. માટે પોતાની શક્તિ પ્રમાણે કસર ન કરવી, લખ્યું છે કે:—

॥ વિત્તશાઠ્યંનકુર્યાત્ ॥

બ્રાહ્મણ ધર્મ જેવું કોઈ પણ ધર્મમાં સાધન નથી, જે પુછો તેનો જવાબ શાસ્ત્રમાં છે. હાથથી દીવી પડે તો તેની પણ શાંતિ છે, તેનું નામ "દીપપતન શાંતિ". મરતી વખત બ્રાહ્મણને બોલાવો તો પૈશાળી લાલ્લ રૂપિયા ખર્ચ કરાવીને મોસે મોકલિ દે. ગરીબને પ્રમાણે, મોટાને મોટા પ્રમાણે રસ્તો બતાવે, કોઈ વાતની ના કે . પણ નથી. તકરાર કે વિચાર કરનાર માણસ માત્ર ન જુએ, તે જવાબ નથી. આ કેમ કે એનું કારણ શું એ પુછવાની શાસ્ત્રમાં સુદ્ધી નથી, એ પુછે તેને નાસ્તિક, શાસ્ત્ર નિંદક કહેવો. તકરાર વિના સાંભળો તો શાસ્ત્રમાં સર્વ છે. વકરો હોમવો હોય તો તે પણ ચંડી પાઠમાં છે. કોઈનું કાપું હોય તે પણ છે. જપ કરવો હોય તો તે પણ છે, મર્જન કરવું હોય તો તે પણ છે, જે માગો તે છે. જો કા-
મોનું વગેરે મળશે ? જે બેહે તે સાંભળવાનો કસર માત્ર વાપમ રાખો

આ પ્રમાણે હિંદુ શાસ્ત્રની સ્થિતી છે, અને વિશેષે કરીને આગમમાં એ ધોરણ બહુજ બધારી લીધું છે.

વૈદિક કર્મ કરતા દસપટ વામમાર્ગીનું કર્મ છે. એ માર્ગમાં પૂજાને યાગ કહે છે. કાલિયાગ નામનું અનુષ્ઠાન છે. તેમાં કાલિના સહસ્ર નામથી યાગ કરે છે. વદાય અનુષ્ઠાનમાં ન્યાસ મુદ્રાજપ ઘણો છે. કેટલાક અનુષ્ઠાનમાં પ્રેતાસન મર્ચા અને ખિલાવાનો હોય છે. જે માણસના નામથી કર્મ કરે છે તે માણસનો પુત્તળો વનાવીને તેના કકડા હોમે છે તેના આંગમાં સુરી ઘાલિને તેની આંખ ફોટિને મંત્ર ભળે છે. તેનું નામ મારણ કિંવા અભિચાર કર્મ કહે છે વેદમાં રૂપેન યાગ છે તે શત્રુ મારવા વિષે છે. પણ આગમ ગ્રંથમાં હમારો એવા અનુષ્ઠાનો છે તે સર્વ મોઠાં ઊંચો સત્ય માને છે અને પાણંડિ મંત્ર શાસ્ત્રી લાભ મેળવે છે. એ પ્રમાણે આ વાવતમાં ઘણું તોફાન ચાલે છે, ચડોદરા જેવા શહેરમાં જઈને તપાસ કરો તો વૃદ્ધ માલમ પડશે.

તો

ધર્મ

આગમ પ્રકાશ.

માગ ૧ લો.

વેદને નીગમ કહેછે અને તેના પેઢામાં સ્મૃતી, શાસ્ત્ર, પુરાણ, ઇતિહાસ, ઇટલે મારત કાવ્ય ઇટલે રામાયણ ઇ-યાદી ગ્રંથ ગણેલાછે. એ એકંદરને દક્ષણ માર્ગ કહેછે; વક્ત્રી તેને કર્મ માર્ગ પણ કહેછે. તેથી ઢલટો માર્ગ સ્થાપન થયો તેને નામ માર્ગ કહેછે અને જે ગ્રંથોમાં એ માર્ગ વીશે લખેલુંછે તેને આગમ કહેછે; તથા તેને સંત્ર અથવા મંત્ર શાસ્ત્ર પણ કહેછે. આ માર્ગનો સ્થાપક મુક્ત શીવ હતો એમ કહેવાયછે. અને કેટલાક ગ્રંથોમાં શીવ ગવરોનો સંવાદ પણછે. અને એન કારણથી એને નામ માર્ગી શ્રુતિ પણ ગણેછે:—

વૈદિકીતાંત્રિકીશ્વેવદ્વિવિધાશ્રુતિકીર્તિતાઃ ॥

મનુડીકાકાર કુલકમટ.

આ શાસ્ત્રમાં વેદ કરતાં વધારે મંત્ર છે:—

સાકોટિમહામંત્રાઉપમંત્રાન્યનેકશઃ

આ માર્ગનું માહામ નીચે લખ્યા મુતવ વર્ણન કરેલું છે:—

રતેશ્રુત્યુક્તઆચારઃ॥ સ્ત્રેતાંયાંસ્મૃતિસંભવઃ

દ્વાપરેનુપગમ્યોક્તં ॥ કલ્પીઆગમકેવલં ॥

સંભ્યઃસ્વોત્તમોતેદાન્વેદેભ્યોર્ણવંપરં ॥

વૈષ્ણવાદુત્તમંશૈવં॥શૈવાદક્ષિણમુત્તમં॥

દક્ષિણાદુત્તમંવામં॥વામાત્સિદ્ધાંતમુત્તમં॥

સિદ્ધાંતાદુત્તમંકૌલં॥કૌલાત્પરતરંનહિ ॥

અર્થ—કૃતયુગમાં શ્રુતી મુજબ આચાર ચાલતો હતો તથા ત્રેતા યુગમાં સ્મૃતિ પ્રમાણે ચાલતો હતો. દ્વાપરમાં પુરાણ પ્રમાણે અને કલ્પયુગમાં ફક્ત આગમ મુજબજ ચાલતું:—

સર્વ માર્ગમાં સુત્તમ માર્ગ વેદનોછે અને વેદ કરતાં વૈષ્ણવી માર્ગ શ્રેષ્ઠછે અને તે કરતાં શિવ માર્ગ શ્રેષ્ઠ છે; અને વધા માર્ગ કરતાં દક્ષીણ માર્ગ શ્રેષ્ઠ છે. અને તે દક્ષીણ માર્ગ કરતાં પણ વામ માર્ગ શ્રેષ્ઠ છે. અને તે કરતાં સીદ્ધાંત માર્ગ શ્રેષ્ઠ છે. અને તે કરતાં કૌલ માર્ગ શ્રેષ્ઠ છે અને તે સીવાય બીજો શ્રેષ્ઠ માર્ગ નથી.

કૌલ એટલે શુ તે વીશે એવું લખેલું છે:—

કુલાસ્થાત્રહ્વણઃશકિઅકુલંબ્રહ્મર્હિતઃ

કુલંકુલનિયોગેનકૌલસ્યભિધધિતે ॥

અર્થ—કુલ એટલે શક્તી અને અકુલ એટલે બ્રહ્મ. અને જેમાં કુલ તથા અકુલ બે વીશેનો ડાખાવના છે તેને કૌલ માર્ગ કહેલો છે. શક્તીનાં ૬૫ દશહે તેને દશ માહાવીર્યા કહેછે તેનાં નામ:—

૧ કાલિ—સ્વામા.

૨ તારા.

૩ પીઝગી—ત્રિપુરા.

- ૪ ભુવનેશ્વરી—મંજુધોષા.
- ૫ માહાવિદ્યા.
- ૬ વગલામુખી
- ૭ છિન્નમસ્તકા.
- ૮ માતંગી.
- ૯ ધુમાવતી,
- ૧૦ બહિરવી.

સદરહુ નામમાં પ્રથમ કાઠી છે તેની ઉપાસના બંગાલામાં ચાલે છે. અને ઘોંઝું તારાની ઉપાસના કાશ્મીરમાં ચાલે છે. ત્રોઝું ત્રોપુરાની કેરલ એટલે મલવાર દેશમાં ચાલે છે. ચોથી ભુવનેશ્વરીની ઉપાસના ચીન દેશમાં ચાલે છે એવું પ્રંથમા લખેલું છે. પરંતુ હાલ ચીનમાં એ માર્ગ હોય એમ જણાતું નથી. જે વખત પ્રંથમાં લખ્યું છે તે વખત ચાલતો હશે તો હશે. તંત્ર માર્ગિયોએ ઉગ્ર અને અમંગલ દેવતાની કલ્પના કરી તેની ઉપાસના ઠરાવાથી તે ઉપાસના પણ ઉગ્ર ઠરાવી છે. ઉપર જે મહાવિદ્યા લખી છે તેમાં છઠી વગલામુખી છે તેનું ધદ માણસનું છે તથા મુખ વગલાનું છે. સાતમી, છિન્નમસ્તકા છે, તેને બીલકુલ માપુ છેજ નહીં, ફક્ત ધડજ છે. તેજ પ્રમાણે આઠમી માતંગી છે તે મંગીયણ છે. નવમી ધુમાવતી તે ધુમાડા રૂપી છે. અને દશમી ભેરવી એટલે મયંકર. આ દેવતાનાં ધ્યાન નીચે જે ત્રણ લખ્યા છે તે ઉપરથી તે દેવતાનું અમંગલપણું જણાશે:—

ઘોરાસ્યાશિરસાસ્ત્રજાસુરુચિરાન્મુન્મુક્તકે
શાવાલે ॥ સૃષ્ટ્યાસૃગ્પ્રવહેસ્મશાનનિલયા

શ્રુત્યોઃશ્વાલંકૃતિ ॥ શ્યામાંગઠિતમેશ્વલા
શવકરૈર્દેવિભજેત્કાલિકાં ॥

ગંડમેરુંડ દેવનુ ધ્યાન

વંદેહંધોરધોરપ્રકાટેતમહાગંડમેરુંડાસિઘ્નં ॥
વ્યાઘ્રાશ્વંક્રોડશાઘાઃ સ્વગવરમૃગરાટ્મભ્રુ
કાસપૃથક્કં ॥ દ્વાત્રિંશત્કોટિત્રાહુંજલમુસ
લગદાશંખચક્રાદિહેતું ॥ વિધાણંભીમદંટ્રં
શરભમુખગણાન્મક્ષયંતિનૃસિઘ્નં ॥

વારાહિનુ ધ્યાન

વારાહિંચપ્રવક્ષ્યામીમહિપોપરિસંસ્થિતામ્ ॥
કપાલમાલિનીંદેવીમુંડમાલાવિભૂપિતામ્ ॥
ગૃપ્રસ્થાવાયવસ્થાવાનિર્માસાવિનતોદરીં ॥
કરાલવદનાતદૃત્કર્તવ્યાસાત્રિલોચના ॥
ચામુંડાન્નહ્વાઘંટાવાદિપિચિર્મધરાશુભા ॥
દિગ્વાસાઃકાલિકાતદ્વદ્રાસમસ્થાકપાલિનીં ॥
સુરક્તપુષ્પાભરણાર્ધિનોધ્વજસંયુતા ॥

અર્થઃ— જોના વાજ ઝૂટા છે, સ્પશ્તાનર્થા રેહેછે, જોનું રૂપ કાઝુટે,
હાથમાં મટદુ છે, એવો કાઝીકાદેવી છે, નરસિંહને મણન કર-
નારો સિંહ રૂપો અને તેના હાથ વતરોશકરોડ એવુ એ દેવનુ

વર્ણન છે. ,વારાહીનું વાહન પાદો છે. કપાલમાલિની દેવીનું વા-
હન ત્રિધ્વ અને કાગડા છે. અને તેની કોટમાં હંડમાઝા ઇટલે
મહદાના માયાં કાપી તેની કરેલી માઝા પેહેરેછે, અને શરીર
માંસ વિનાનું સુકુછે, તથા પેટ મુખથી વેશો નર્ડ અંદર પેશી ગ-
ઈ અને મોહો ફાડેલું; અને ચામુંડાદેવી કમરમાં ઘંટા બાંધી
વાઘનું ચામડું પહેરી ફરેછે. અને કાઠ્ઠીકા છે તે નાગી ગધેડાં
ઉપર બેસેછે, અને હંડમાઝા પેહેરી તે ઉપર હાલફૂલની માઝા
પેહેરેછે, અને તેના ઉપર સાવરણીનું નીશાન ધરેલું હોયછે.

૯ મુજબ અનેક દેવી દેવતાની કલ્પના કરી તેની ઉપાસના લખીછે,
યામમાર્ગિ લોક એમ કહેછે કે વિષ્ણુ છે તે દેવીનું રૂપ છે અને શીવ છે
તે પુરુષ રૂપ છે. તે નિચેના વાક્યથી જણાયછે:—

॥ વિષ્ણુર્યોનિકલ્પતાં ॥ પુરુષોવૈરુદ્રઃ ॥

તેથી વિષ્ણુના દશ અવતાર છે, તે દશ મહાવિદ્યાજ છે. રુદ્ર
છે તે કાલીનું રૂપ છે, અને રામચંદ્ર છે તે તારાનું રૂપ છે. અને તેજ
મુજબ વધા પ્રાક્ષણ શાક્ત છે એમ કહેછે. કારણ.—

સર્વશાક્તાદ્વિભાઃપ્રોક્તાનશૈવાનચવૈષ્ણવાઃ ॥

આદિદેવીચગાયત્રિઉપાસકવિમોક્ષદા. ॥ ૧ ॥

અર્થ.—તમામ પ્રાક્ષણ ગાયત્રીના ભક્ત છે, અને ગાયત્રી આશ્વત્થી છે,
તેથી પ્રાક્ષણો તમામ દેવીભક્ત છે. વૈષ્ણવ કે શીવ નથી.

દેવીની ઉપાસના થીજી ઉપાસના કરતાં શ્રેષ્ઠ છે તે વિષે એમ
લખેલું.—

ગણેશ્પૂજયેદ્યસ્તુવિવ્રસ્તસ્યનવાધતે॥

આરોગ્યાર્થેચયેસૂર્યધર્મમોક્ષાયમાધવ ॥

શિવંધર્માર્થમોક્ષાયચતુર્વર્ગાયચંડિકા. ॥૧॥

॥ કલૈચંડિવિનાયકઃ ॥

અર્થ:—ગણપતીની પૂજા કરેથી વિવ્ર જાપડે, સૂર્યની પૂજા કરેથી આરોગ્યતા મળેછે, અને શિવની પૂજા કરેથી મોક્ષ તથા ધર્મ એ બે પુરુષાર્થ મળેછે, અને શીવની ઉપાસનાથી ધર્મ, અર્થ તથા મોક્ષ એ ત્રણ પુરુષાર્થ મળેછે. અને દેવીની ઉપાસનાથી બધાં ચારે પુરુષાર્થ મળેછે.

કલૈયુગમાં ગણપતી અથવા દેવી બેનીજ પૂજા કરવી, બંનેની કરવાની જગર નથી એમ લખેલું છે અને શીવે કરેલા જે વામનાગિના તત્ત્વ તે વેદશાસ્ત્ર કસ્તાં શ્રેષ્ઠ છે એમ પણ લખેલું છે —

વેદશાસ્ત્રપુરાણાનિસમસ્તાગણિકાયથા ॥

એકૈવશાંભવીવિદ્યાગુપ્તાકુલવધૂરીવ ॥

હટ્ટદીપીકા.

અર્થ —વેદશાસ્ત્ર પુરાણ રિયાદિક સર્વ શાસ્ત્રો કૌંસબળો સ્ત્રીઓ જેવા છે, અને શકરની વિદ્યા તે ગુપ્ત કુલીન સ્ત્રી જેવીછે

તત્ત્વશાસ્ત્રમાં કલ્પીત મત્ર, કવચ રિયાદિક રખ્યાછે, તેનો જપ કર્યાથી મોટી સિદ્ધી યાપડે એમ કેટલાક માનસ જાણેછે. તે મત્રનાં નામ —

૧ મત્ર.

૨ કવચ.

૩ પગર

૪ શ્વરાજ.

६ सहस्रनाम. ६ हृदय. ७ दुर्ग. ८ रक्षा.

९ रहस्य. १० पद्धति. ११ पटल.

उपर, मुजवना मंत्रना प्रकार छे, तेमांना घोडा निचे मुजब:-

शत्रुस्तंभनंशत्रुमुखस्तंभनंशत्रुमतिस्तंभनं

शत्रुणांवाग्जिह्वास्तंभनंकुरु ॥

ओंनमोभगवतेदक्षिणामूर्तयेस्वाहा ॥

समस्तमंगलानिभवंतुप्रतिकुलंमेनश्यतुअनुकुलंमेअस्तु.
कवच.

शिरोरक्षंतुब्रह्मार्णोमुखंमाहेश्वरीतिच ॥

कंठरक्षंतुकौमारीऐंद्रिपातुभुजद्वयं ॥

चामुंडाहृदयरक्षेद्वाराहीकटिमार्गिणी ॥

वैष्णवीपादमाश्रित्यसर्वांगेषुशिवात्मिका ॥

तस्माद्रक्षमहादेवीभद्रकलीनमोस्तुते ॥१॥

आवाहन पद्धति.

श्रीभवानिस्वकामेश्वरसहितायै-सांगायै-

संपरिवारायै-सशक्तिकायै-सवाहनायै-

सायुधायै-सर्वावरणसहितायै-आवाहयामि- ॥

कामदेवाय-द्रावणबाणाय-संमोहनबाणाय-

वशीकरणबाणाय-संदिपनबाणाय-संतापन

बाणायनमः॥

આ શિવાય ગાયત્રી પ્રમાણે નવીન ગાયત્રી રચીછે તે એછે:-

ઙ્ગરગાયત્રિ.

મસ્માયુધાયવિદ્વહેતીક્ષ્ણદંટ્રાયધીમહિ ॥

તન્નોઙ્ગરઃપ્રચોદયાત્ ॥

સુધાગાયત્રિ.

સુધાદેવ્યૈવિદ્વહેકાંમેશ્વર્યૈધિમહી ॥

તન્નોતુષ્ટિઃપ્રચોદયાત્ ॥

મીનગાયત્રિ.

જલેશ્વરાયવિદ્વહેમહાજાલાયધીમહિ ॥

તન્નોમીનઃપ્રચોદયાત્ ॥

વલિગાયત્રિ.

પશુપાશાયવિદ્વહેશિરછેદાયધીમહિ ॥

તન્નોવલિઃપ્રચોદયાત્ ॥

યોગ પ્રણ પ્રકારનાછે. ૧ હટયોગ-જે પાતજલી ઋષી૯ વર્ણન કરેલોછે. ૨ કર્મયોગ-જે ભગવત ગીતામાં વર્ણન કરેલોછે. અને ૩ રાજયોગ તે કૌલશાસ્ત્રમાં વર્ણન કરેલોછે. આમાં શૃંગાર અને મક્તીરસ એ બંને એક કરી લીધોછે અને પોતે પોતાને શબ્દરૂપ માની તથા છીને વીળુ કે માયારૂપ માની તેનીજ પૂજા કરેછે. અને આ શા-
સ્ત્રમાં જ્ઞાતી ધર્મ માનતા નથી. અને દેવ કે મહીઆની જાતનો સ્ત્રી હોય સોપણ તેની પૂજા કરેછે અને તેનું ઝચોટ લાયછે. અને જેમ

નીચો, જાતની સ્ત્રી હોય તેમ તેને મોટું તીર્થ માનેછે:—

વાસંગનાપ્રયાગશ્વરજકીપુષ્કરસ્તથા ॥

ચર્મકારીભવેત્કાશીસર્વતીર્થારજશ્વલા ॥

રુદ્રયામલે,

અર્થ—કોસવળને પ્રયાગ મુજબનુ તીર્થ સમજવું અને ઘોવળને પુષ્કર રાજનુ તીર્થ સમજવું અને ચમારનો સ્નાને કાશી મુજબનુ તીર્થ સમજવું અને અટકાવવાઝી સ્ત્રી હોય તો તે તમામ તીર્થ બરાબર સમજવું.

આ માર્ગના પૂજનમાં પાંચ દ્રવ્ય આવેછે તેને પંચ મકાર કહેછે:—

દ્રવ્યમધુતથામત્સ્યંમાંસંમુદ્રાચમૈથુનં

મકારપંચસંયુક્તંપૂજયેત્ભૈરવેશ્વરં ॥

દેવીરહસ્ય.

અર્થ.—દાઘ, માછલી, માંસ, મુદ્રા, અને સ્ત્રી એટલાં સહીત શીવની પૂજા કરવી.

બીજા ગ્રંથમાં પૂજા કરવાને વાસ્તે અને ડહોટ ભક્ષણને વાસ્તે જે આઠ સ્ત્રીઓ લખેલી છે તે નિચે મુજબ:—

ચાંડાલિચર્મકારીચમાતંગામાંસકારિણી ॥

મયકાર્ત્ત્રિચરજકીશૌરકીધનવહ્નભા ॥

અષ્ટૈતાન્કુલયોગિન્યઃસર્વસિદ્ધિપ્રદાયકઃ ॥

દેવીરહસ્ય.

અર્થ.—મંગોદળ, ચાનડોઆનો સ્ત્રી, ટેટળ, જાટવીનો સ્ત્રી, કઝાલ

नी स्त्री, धोवण, हजामटी, अने शाहुकारनी स्त्री ए आठ कुल
योगिनी फेहेयायछे.

कौल धर्ममा एवं वर्णन कयछे के ए मार्ग बहु गुप्त राखयो तेनी
विगतः—

नामेरामारमणकुशलादक्षिणेचारुपात्रं॥ अग्रे
मुद्राचणकवटकाशौकरीचोष्णशुद्धिः ॥
स्कंधेवीणासरसकवितासत्कथासद्गुणां ॥
कौलोधर्मोपरमगहनोयोगीनामप्यगम्यः ॥
मुखेहालाकरेमालावामेरासासुकोमला ॥
हृदयेकालिकादेवीयज्ञशालामृहेगृहे ॥

कुलार्णव.

अर्थ.—१. डावी बाजु उपर सुंदर स्त्री अने जमणी बाजु उपर मदोरा
भरेलु बासण अने आगळनी बाजुए जंवानुं पतरालु. मुकयुं तेमा
भजीभां तथा भूटनुं मात अने खभा उपर रागनुं मर्जीत्र अने
गुहनी कथा गावी एवो कीलास कौल धर्ममा वर्णयेलोछे. ने मोठा
योगी पण तेनु गुप्तपणु तथा हेतु नाणवाने समर्थ नथी.

२. शीशोमां मदोरा अने हाथमां माला अने डावी बाजु उपर
जुवान स्त्री अने हृदयमां कालिकादेवीनुं ध्यान ए मुजब राखीए
तो घेर घेर यज्ञनु पुण्य थाय.

कौल, शाक्त, वाम, ओपोर, अने औषध, परमहस ए छनु मत
एक प्रकारनुटे. ए लोक भयभक्त, स्वान्यान के ज्ञाती धर्मनो भेद

રાણતા નથી અને તેમની પૂજામાં મદીરા અવશ્ય જરૂરની છે એમ લખ્યું છે -

સદાશિવાદયોદેવાઃ સુરાયૈવવરંદદુઃ ॥

યેપિચંતિપરંપાનપરમાનંદકારણં ॥

તેસર્વેયાંતિપરમંપદંશાશ્વતમવ્યયં ॥

વિનાગૌડિવિનામાધ્વીસુરાંયઃ પૂજયેછિવાં ॥

શિવંનરાયણંરુદ્રંસભવેનિરયાસ્પદં ॥

અદોક્ષિતઃપશુર્દેવોદોક્ષિતોપ્યસુરઃપશુઃ ॥

પિત્રોદ્ગૌડીતથામાધ્વી-પૈષ્ટિમાસવમુત્તમં ॥

પાનકંચક્રુમંસર્વપૂર્વાભાવેપરઃપરઃ ॥

દેવીરહસ્યે.

અર્થ.—જે વક્ત તમુક મયન થયુ તે વક્ત શિવાદીક તમામ દેવોએ સુરાને વરદાન કરુ છે કે જે તને પીશે તે મોક્ષે જશે અને મદીરા શિવાય જે શીવ કે વૈષ્ણવી પૂજા કરે તે નર્કે જાય, અને શેર હોધી—મહુડાગી અને ધાનમાધી જે મુદીરા રસ પાવટે તે ઉત્તમ છે તોપણ એક કરતાં એક વધારે ઉત્તમ છે.

આ માર્ગવાઝાની પૂજામાં શ્રી ચક્રની પૂજાનો પ્રશસ્તા ઘણો કરે-
છો છે અને શકરાચાર્યમાં છુ લખ્યું છે કે, શકરાચાર્ય સ્વામીએ ચાર
દોશમાં જે ચાર મઠ વાપ્યા તેમાં શ્રીચક્રની સ્થાપના કરી અને શ્રી
ચક્રની પૂજા કરેથી મોક્ષ પાવટે, એમ લખેલું છે. તેથી શંકરસ્વામીનો
માર્ગ પણ કાંઈ ઉપાસનાનો જશે શ્રીચર પૃથ્વી દેવોની મૂર્તિ ને
તેથી નરભટ્ટને ઢેકાળે નરજોશાણ લખે છે, અને ચલે શક્તીનો જ

મોઢું મુકેછે, એ માર્ગમાં દિસાનો સંસ્કાર છે. તે પ્રથમ એ માર્ગમાં
દાસલ ધનારને આપમાં આવેછે, તે વિષે નીચે મુજબ લેખેલું છે:—

દેવોરહસ્યમોજ્ઞાનોશ્રુણુત્વંભક્તિપૂર્વકં ॥

યેનશ્રવણમાત્રેણકોટિપૂજાકલંભેત્ ॥

વિચાર્યવિધિવદ્દીમાન્દોક્ષાકર્મસમાચરેત્ ॥

દોક્ષિતઃસમવેજ્ઞાનોદોક્ષાહીનોભવેત્પશુઃ ॥

પર્વતાગ્રેનદીતીરેવિલ્વમુલેવનેતથા ॥

દ્વીપંવાપરમપુંખ્યંદેવાનામપિદુર્લભં ॥

તત્રદેવીપરાદેવ્યાઃશ્રીચક્રંતુવિભાવયેત્ ॥

ત્રિકોણંવિંદુસંયુક્તંપટ્કોણંવૃત્તમંડલં ॥

દોક્ષાયંત્રમિદંદેવોદોક્ષાકાલેપ્રપૂજયેત્ ॥

દેવોરહસ્ય.

શિવ કહેછે કે હે દેવી ધણી ગુપ્ત વાત તમને કહુ છું જે સાંભળ્યાથી
કરોડવાર પૂજા કરવાનું ફળ મળેછે. બુદ્ધીવાન માણસે દોક્ષા કર્મ
કરવું કારણ દોક્ષા છે તે જ્ઞાની યાવ, દોક્ષા બીનાનો માણસ પશુ
જેવો જાણવો માટે પર્વત ઉપર કે નદીતીર ઉપર અથવા બીલોના કાંઠા
તરફે અથવા વેટમાં જઈને શ્રી ચક્રનું પૂજન કરવું તે ચક્ર શ્રીકોણ તથા
વચ્ચે મોઢું એવું હોયછે પછી છેલ્લા અને તેનો આશપાશ એક લીટી
દોરેલી હોયછે તે ગોળ હોયછે. દોક્ષાનો વચ્ચે તેની પૂજા કરવી:—

આ દોક્ષાનો વચ્ચે ગમે તે જાતનો માણસ હોય તેને વ્રાહ્મણ
ગણવો:—

• પ્રવૃત્તેભૈરવેચક્રેસર્વેવર્ણાદ્વિજાતયઃ ॥

સર્વપાપાવિનિર્મુક્તઃસર્વાસિદ્ધિસમાન્વિતઃ ॥

इहलोकेश्रीयं प्राप्य भुक्त्वा भोगान्यथोप्सितान् ॥

परत्र परमेशानि मृतो देवीपदं व्रजेत् ॥

देवરિહસ્ય.

અર્થ—આંહાં ભૈરવ ચક્ર યાચછે ત્યાંહાં સર્વ વર્ણ વ્રાહ્મણ યાચછે અને તે સર્વ પાપથી મુક્ત થઈ સર્વ સિદ્ધિને પામેછે આ જન્મમાં દોહત મળે છે અને મુઘા પછી દેવી લોકમાં જાયછે.

ए मार्गवाळा लोको एम केहेछे के मदीरा पीवामा मुळ काई दोष नथो, परंतु ब्रह्मदेवे અને શુક્રાચાર્યે અને કૃષ્ણે આપ દીધો તેથી તે અપવિત્ર થઈ, ને તેથી લોક પીતા નથી. તે આપ નીવારણ કર ધાના મંત્રને આપોદ્ધાર અથવા શોધન કેહેછે તે મળ્યાથી આપ દુર યાયછે, અને પછી તે મદીરા પીવામાં દોષ નથી. સદરહુ માર્ગમાં કેટલાઈકે ઉગ્ર અનુષ્ઠાન લખ્યાંછે, તેમાં મનુષ્યના મસ્તકની ધોપરીનું પાત્ર કરેછે, અને માળસના દાતની મૂઠા કરેછે. અથવા સાપના હાડકાની માળા કરેછે, અને તે માળા સ્ત્રીના વાઝથી પરીવેછે, અને સ્મશાનની રાસ શરીરે ચોળેછે. અને પ્રેતાસન એટલે મુઠ્ઠા ઉપર બેસેછે અને જપ કરેછે. તેથી મોટી સિદ્ધી યાચછે એમ માનેછે. તે બિંબે નીચે મુજબ લખ્યુંછે:—

સુદિનેદેવીગત્વાદૌસ્મશાનંસાધકોત્તમઃ ॥

કપાલંનરદંતાનાંમાલાકંકણધારયેત્ ॥

स्मशानभस्मालित्पेनशुद्धेनसुरवांदिते ॥
 आसनंसिंहचर्मादीकंकणंस्त्रिकचोद्वं ॥
 द्रव्यमासवतत्वाढ्यंभक्ष्यमांसादिकांशिवे ॥
 वामाचारद्वितीःप्रोक्तःसर्वासिद्धिप्रदःशिवे ॥

देवीरहस्य.

अर्थ.—सारे दिवस जोई स्मशानमा जवुं, अने माणसनी खोपरीनु पात्र करी तथा माणसना दांतनी माला करी स्मशाननी राख शरीरे चोळी वाघना चामडानुं आसन करवुं, अने स्त्रीना बाळना हायना कंकण करी मदीरा तथा मांस त्याहां मुक्वां, तेनुं नाम वामाचार तेथी सर्व सिद्धी मळेछे.

मद्यपान बीना कळीयुग्मां कोइपण सिद्धी घाय नही, ते विवे नीचे मुजब लखेलुंछे:—

विनापानंसिद्धिस्यात्साधकानांकलौयुरो ॥

संपूज्यसशिवादेवींप्रवृत्तेभैरवार्चने ॥

तत्रपानंसुरादेव्यामहानंदप्रदायकं ॥

अहोरात्रंमुरापानंभोगदंमोक्षदंशिवे ॥

देवीरहस्य.

अष्ट भैरव जे केहेछे तेनां नाम:—

महाकाल भैरव,

कालाग्रिभैरव.

करालभैरव.

विकरालभैरव.

सहस्रभैरव.

दशभैरव.

કપિલભૈરવ.

ઉન્મતભૈરવ.

આ શિવાય બટુકભૈરવ પંચ નવમો છે. તેજ પ્રમાણે નવદેવી પંચ છે તેને નવદુર્ગા કહેછે તેમના નામ:—

બ્રાહ્મી. નારાયણી. કૌમારી. અપરાજિતા. માહેશ્વરી.
ચામુંડા. યારાહી. નારસિંહી. દુર્ગા.

જે લોકો એ માર્ગમાં નથી તેને વામમાર્ગ યાત્રા કંટક અને પશુ કહેછે. અને જે ગદિતા લેઈ એ માર્ગમાં દાક્ષલ યાપછે તેને સીદ્ધ કહે છે, અને સીદ્ધનો આશ્રય કરી રહેછે તેને સાધક કહેછે. નવનાથ અને ચોરાશી સીદ્ધ એ માર્ગમાં ધણાછે, તેમના નામ આ માર્ગયાત્રાની ગુરુ નામાવલીમાં પૂજાયછે. અને જે મુજબ પ્રહસ્ય લોકો પોતાનાં પિત્રીનું તરપણ કરેછે, તે મુજબ આ માર્ગના લોકો ગુરુ, પરમગુરુ, પરાત્પરગુરુ અને પરમેષ્ઠી ગુરુ એ લોકોનું તરપણ કરેછે. તેમજ આ લોકોનું પંચાંગ પણ જુદી તરેહનું હોયછે. એમના મહીના, નક્ષત્ર ગણવાની રીત જુદી છે. અને એમની ભાવના એવી કે હું શીવરૂપ થયોછું અને મને કશો દોષ લાગતો નથી, તે વિશે લેખેછું. તે નીચે મુજબ:—

અલિપિશિતપુરંધ્રીભોગપૂજાપરોહં ॥

વહુવિધકુલમાર્ગારંભસંભાવિતોહં ॥

પશુબનવિમુખોહંભૈરવામાશ્રિતોહં ॥

ગુરુચરણરતોહંભૈરવોહંશિવોહં ॥ ૧ ॥

કુલાર્ણવ.

અર્થ —દાદ, માતા, અને છો એ ત્રણ પદાર્થનો ઉપભોગ કરવો એજ

હમારી પૂજા. અને કૌલમાર્ગનાં કુકર્મો કરવાં એજ હમારો ની-
શ્વય. અને ઘોજા લોક જે પશુ જેવાછે, તેમનો ત્યાગે કરીને
ભૈરવીદેવીનો આશ્રય કર્યોછે, અને ગુરુના ચરણ ઉપર દૃષ્ટી રાખીને
. એમ સમજીએ કે ભૈરવ અને શીવ હુંજ છું.

વામમાર્ગિ લોક ચાર દીવસ વહુ ચોટા માનેછે. એક કૃષ્ણ જન્મા-
ટમી, તેને કાઠરાત્રી કહેછે. મોહરાત્રી એટલે કાઠીચંદ્રદશ, ત્રીજી
શિવરાત્રી તેને માહારાત્રી કહેછે અને ચોથી દારુણરાત્રી એટલે હોઠ્ઠીના
પેહેલે દીવસની ચંદ્રદશ, એ ચાર રાત્રીએ પૂજા इत्यादિક અનુષ્ઠાન કરે તો
તુરત સીદ્ધી થાય એમ આ વામમાર્ગિ લોક ગણેછે. નવરાત્રી ચાર પ્ર-
કારની આ લોકો ગણેછે. આસો માસની નવરાત્રીને શારદા નવરાત્રી
કહેછે. અને ચંદ્રમાસની નવરાત્રીને વાસંતી નવરાત્રી કહેછે. અને
પોસ માસના હૈમંતિ નવરાત્રી તથા અસાદ માસનો ગ્રીષ્મ નવરાત્રી
એ રીતે ચાર પ્રકારની નવરાત્રી ગણેછે. તેમાં આસોમાસની નવરાત્રી
મહાદ્વેષ. તેમાં જે આઠમ આવેછે તેને આ માર્ગના લોક વીશેષ મોટો
દીવસ ગણેછે. તંત્રરાજ કરીને ગ્રંથછે તેમાં ગણીત વીધેય લખ્યોછે
તે મુજબ કાઠીયુગનુ ચર્ષ એ લોક ગણેછે. એટલે ચાલતુ વરસ ૧૯૭૪
નુ છે અને એક વરસના સોઠ મહીના અ આદી સોઠ સ્વર ઉપરથી ગણે
છે. અને એક માસના દીવસ ક, લ, આદી છતરોસ વ્યંજન ઉપરથી
છતરોસ ગણેછે. અને એક માસમાં વાર નવ તે ચાર વલ્લત આવે. એ
વારનાં નામ:—

૧ પ્રજ્ઞા,	૨ વિમર્ષ.	૩ આનંદ.	૪ જ્ઞાન.	૫ સત્ય.
૬ પૂર્ણ,	૭ સ્વભાવ,	૮ પ્રતિમ,	૯ સુભગ,	

ए मार्गमां जे माणस्त प्रथम हाखल थायछे तेने पद्मभीषेक तथा पुर्णाभीषेक एवम् वे तरेहना संस्कार केहेछे. पद्मभीषेकनी देवता काली छे ने कालीनां बीजां नाम छीनमस्तका, तारा, शामा ए पणछे. अने पुर्णाभीषेकनी देवता "श्री" छे ने तेनां बीजां नाम शोळशी, त्रीपुरा, सुंदरी ए पण छे.

त्रीपुराना अनेक भेदछे जेम के, त्रीपुरमालीनी, त्रीपुरसुंदरी, त्रीपुरसीद्धा, त्रीपुरअंबा, माहात्रीपुरसुंदरी, इत्यादीछे. एबीज रीते गणपतीनी अंदर पण जुदा भेदछे. तेनां नाम माहागणपती, उच्छिष्ट गणपती, बरद गणपती, वक्रतुंड गणपती, चीतामणी गणपती, सुंदरीबीनायक, सीद्धीबीनायक.

एवा एवा भेदंथी अनेक देव तथा देवीओ कल्पनाए करीने नी. मांण करीछे, ते एकेकनुं प्रस्थान उत्पन्न थयुंछे. वधा वेदशास्त्र तथा पुराण धरतां तंत्रशास्त्रना ग्रंथ घणा छे, करोडो ग्रंथ लखेलाछे, ने तेनो अभ्यास लोको गुप्त रीते करेछे. दक्षिण अथवा वेद मार्गना लोक तांत्रिक मार्गना लोकनी निंदा करेछे, ते मुजबज तांत्रिक मतना लोक वेद मतना लोकनी निंदा करेछे. ते बिपेकुलार्णवमां लखेछे के:-

वेदशास्त्रार्णवेधोरेरुह्यमानादृतःस्ततः ॥

पद्दर्शनमहाकूपपतिताःपञ्चःप्रिये ॥ १ ॥

परमार्थनजानंतिपशुपाशनिंयंत्रिताः ॥

पठंमहर्निशंदेवीपरतत्त्वपरांमुखः ॥ २ ॥

नजानंतिपरंतत्त्वंदर्वापाकरसंयथा ॥

કુલધર્મમહામાર્ગગત્વામુક્તિપુરોવ્રજેત્ ॥ ૩
 કુલશાસ્ત્રમનાદત્યપશુશાસ્ત્રાણિયોમ્યસેત્ ॥
 સ્વગૃહેષાયસંત્યક્ત્વાભિક્ષામટતિદુર્મતિઃ ॥ ૪ ॥
 કૌલરહસ્ય.

અર્થ.—વેદશાસ્ત્ર તથા પદ્ધર્શન એ ઘોરં સમુદ્ર જેવાં છે, ને તેમાં જે
 લોક પડે છે તે પશુ જેવાં છે. તે લોક પરમાર્થ જાણતા નથી. અને
 પશુનો મારુક બંધનથી બંધાયે છે, કહ્યો તમામ રસોડામાં વપરાય
 છે, પરંતુ તેને રસોડાનો સ્વાદ વિલકુલ આવતો નથી. વામમાર્ગ
 મુક્તિ મેળવવાનો માર્ગ છે, માટે એ માર્ગનો અનાદર કરીને જે
 અજ્ઞાની પશુના શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરે છે તે ઘરમાં તૈયાર થઈને
 રસોડા મુકી બાહાર ખીલ માગવા જાય છે તેના જેવાં સમજવા.
 યજ્ઞો એમ પણ લખે છે કે:—

શૈવાદ્યાઃશ્વાગમઃસર્વેરહસ્યાઃપરિકીર્તિતાઃ॥

મમપંત્રમુખેભ્યશ્વપંત્રાન્નાયાઃસમુદૃતાઃ ॥ ૧ ॥

પૂર્વશ્વપશ્ચિમશ્ચૈવદક્ષિણશ્ચોત્તરઃસ્તથા॥

ઉર્ધ્વાન્નાયશ્વપંચૈતેમોક્ષમાર્ગાપ્રકીર્તિતઃ ॥ ૨ ॥

एकाध्यायंतुयोवेत्तिसमुक्तोनात्रसंशयः॥

किंपुनःश्वनुराध्यायवेत्तासाक्षाद्विबोभवेत् ॥ ૩ ॥

કૌલાર્ણવ.

અર્થ.—શૈવાગમ અને બીજા આગમ એ સર્વ ગુપ્ત રાખવાની વિદ્યા છે.
 શીવ પેદે છે કે માહારા પાંચ મુળથી પાંચ “આમ્નાય નોકરેલા

છે. પૂર્વ, પશ્ચિમ, દક્ષિણ, ઉત્તર અને ઉર્ધ્વ. એ પાંચે મોક્ષ માર્ગ છે. એક આમનાય જે જાણે તેનો મોક્ષ યાયછે એમાં કાંઈ સંશય નથી. તો જે પાંચે જાણે તે સાક્ષાત્ શિવજ થઈ રહેછે.

એજ પ્રયમા લખેલુ છે કે:-

અનાલોચ્યમનાઘ્રેયમસ્પર્શ્ચાપ્યપેયકં ॥
મદ્યંમાસંપશુનાંતુકૌલિકાનાંમહત્ફલં ॥૧॥
અવિધાનેનયોહન્યાદાત્માર્થપ્રાણિનઃપ્રિયે ॥
સવસેન્નરકેષોરોદિનાદિપશુરોમભિઃ ॥૨॥
તૃણંવાપ્યવિધાનેનછેદ્યન્નકદાચન ॥
વિધિનાગાંદિજંવાપિહત્વાપાપૈર્નલિપ્યતે ॥૩॥

અર્થ—મશુ એટલે ધર્મશાસ્ત્રના માનનારા એમ કેહેછે કે મદ્યમાંસછે તે જોવુ નહીં તથા તેનો ઘાસપણ લેવો નહીં, સ્પર્શ કરવો નહીં તથા તે પીવુ અગર છાવુ નહીં. પરંતુ કૌલમાર્ગના લોકોને એજ પદાર્થથી વધુ ફલ તથા પુણ્ય યાયછે. અવિધાનથી કેવળ પોતાને સારુ જે પ્રાણીની હત્યા કરેછે તેને તે પ્રાણીના શરીર ઉપર વાઝ હોયછે તેટલા દીવસ સુધી નકંમા રહેવુ પડેછે માટે વીધીવીના ઘાસ જેવી વસ્તુ પણ કાપવી નહીં. અને વીધીવી મોહ્યા કરવી પડેતો તેનુ પાપ નથી.

વઢી એજ પ્રયમા મદ્યનાં પ્રકાર વાર તથા સુરાનાં પ્રકાર ત્રણ અને તેજ પ્રમાણે માસના પ્રકાર પણ ત્રણ વતાવેલાછે તે નીચે મુજબ:-

પાનસંદ્રાક્ષમાધુકંચર્જુરીતાલમૈક્ષવં ॥
મધુત્લંષાંધુમાધ્વીકમૈરવ્યંનારિકેલજં ॥૧॥

मद्यान्येकादशैतानोभुक्तिमुक्तिप्रदानां च ॥
 द्वादशंतु सुरामद्यं सर्वेषां उत्तमं प्रीये ॥ २ ॥
 गौडिमाध्वीचपैष्टिचनिज्ञेयात्रिविधा सुरा ॥
 सर्वसिद्धिकरीमाध्वीपैष्टिभोगप्रदायीनी ॥ ३ ॥
 गौडिमुक्तिकरीज्ञेयानुराख्यादेवताः प्रियाः ॥
 विद्याप्रदक्षवीहालाद्राक्षारान्नप्रदाभवेत् ॥ ४ ॥
 सुरादर्शनमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥
 तद्वंधघाणमात्रेण शतक्रतुफलं लभेत् ॥ ५ ॥
 तासामेकासमादृत्य पूजाकर्म समाचरेत्
 मांसंतु त्रिविधं प्रोक्तं स्वभूजलचरं प्रीये ॥ ६ ॥
 यथासंभवमेवैकं तर्पणार्थं प्रकल्पयेत् ॥
 पितृदेवतयज्ञेषु वैदग्ध्यविधीयते ॥ ७ ॥
 मद्यमांसविहिनेन न कुर्यात् पूजनं शिवे ॥
 पिशितं मापमात्रं तु तदर्थं मलिविंदुना ॥ ८ ॥
 तेन तर्पणमात्रेण कोटियज्ञफलं लभेत् ॥
 शैवे च वैष्णवेशाके सौरेरसिद्धांतदर्शने ॥ ९ ॥
 विना लिपिशिताभ्यां तु पूजनं निःफलं भवेत् ॥
 गुरुं स्मरन्पिवेन्मद्यं खादन्मांसं न दोषभाक् ॥ १० ॥
 यथा क्रतुपुविप्राणां सोमपानं न दुषितं ॥
 मद्यपानं तथा कार्यं समये भोगमोक्षदं ॥ ११ ॥

આનંદાતૃપ્યતેદેવીમૂર્છ્યામૈરવઃસ્વયં ॥
 વમનાત્સર્વદેવાંશ્ચતસ્માત્વિવિધમાચરેત્ ॥
 ઇછિષ્ટંભક્ષયેત્ત્રિણાંતાભ્યાંમુછિષ્ટમર્પયેત્ ॥
 સ્ત્રિવાયપુરુષોપંઢોચાંડાલોવાદ્વિજોત્તમઃ ॥
 ચક્રમધ્યેનભેદોસ્તિસર્વેદેવસમાસ્મૃતાઃ ॥
 ક્ષીરેણસંહિતંતોર્યક્ષીરમેવયથાભવેત્ ॥
 તથાશ્રીચક્રમધ્યેતુજ્ઞાતિભેદોનવિદ્યતે ॥
 કુલાર્પવ.

અર્થ.—ફનસ, શાસ, મહુડા, જનુર, સાડ, શેરડી इत्यादिक अगीपार
 પદાર્થથી જે પ્રાપ્ત થાયછે તેનું નામ મદ્ય. તે પીવાથી આ લોક
 તથા પરલોકમાં સુખ મળેછે. આ શ્રીવાય ત્રણ પ્રકારની સુરા
 છે. તે ગોઠ, ધાન્ય તથા મહુડામાંથી મીકડેછે, તે પીવાથી અ-
 નેક સિદ્ધી, ભોગ તથા મોક્ષ, વિશા અને અધીકાર મળેછે. વઝી
 તેનું દર્શન થયાર્થી સર્વ પાપ આપછે, ને તેની વાસ લેવાથી સૌ
 યજ્ઞનું ફળ મળેછે, તેમાંથી એક જ્ઞાતનું પણ મદ્ય લઈને પૂજા
 કરવી. વઝી માંસ ત્રણ પ્રકારનું છે, એક આકાશમાં ફરનારાં
 પક્ષીઓનું, બીજું જમીન ઉપર રહેનારાં પશુઓનું તથા ઘોડા પાળી-
 માં રહેનારાં પ્રાણીઓનું, એ રીતે ત્રણ પ્રકારનું છે, તેમાંથી એક
 પ્રકારનું પણ તર્પણમાં લેવું. પિતૃનું કર્મ અને દેવના કર્મમાં આ
 પદાર્થ લેવાને સારું વેદમાં પણ લખી બનાવેલો છે. માટે હે પા-
 ર્થની વેદતાનું પૂજન પણ મદ્ય, માંસ ધીના થતુ નથી. માટે એક

અઢવના દાળા જેટલું માંસ તથા તેના અઢધ જેટલું મધ પણ
 લેવું જોઈએ. અને ઉપર મુજબ મધ, માંસ લેઈ જે માણસ તર્પણ
 કરેછે, તેને કરોડ યજ્ઞ કર્યા જેટલું ફઠ મળેછે. શીવ, વિષ્ણુ,
 માતા, સૂર્ય इत्यादિક દેવતાનું પૂજન મધ, માંસ ધીના કરેછે, તો
 તેનું કાંઈ ફઠ થતું નથી. ગુરુનું સ્મરણ કરીને મધ, માંસનો
 ઉપયોગ કરેછે, તો તેને દોષ લાગતો નથી. યજ્ઞકર્મમાં બ્રાહ્મણ
 સોમવહ્નીનો રસ પીયેછે, તેને દોષ લાગતો નથી. હૈજ પ્રમાણે
 પૂજા કર્મમાં યોધી મુજબ મધ પીવાથી કોઈ દોષ લાગતો નથી.
 મધપાનના આનંદથી દેવો તૃપ્ત થાયછે, અને તે કર્યાથી દેસુદ્ધી
 થાય તો ધીરવ તૃપ્ત થાયછે, અને હલદી થાય તો તમામ દેવતા
 તૃપ્ત થાયછે. માંદે બધી તરેદથી પાન કરવું. સ્ત્રીનું છાંડેલું આ-
 પણે ખાવું, તથા આપણું છાંડેલું સ્ત્રીને ચરડાવવું. સ્ત્રી અથવા પુરુષ,
 અથવા નપુંસક, ચંઢાઝા ઇટલે દેડ અથવા પરીત્ર બ્રાહ્મણ એ સર્વે
 દેવતા પ્રમાણે પૂજનના ચક્ર મધ્યે સમજવા. ભેદાભેદ બિલકુલ
 રાખવો નહી. કુધમાં પાણી નાંખીએછીએ તે પાણી કુધ રપી ઘડ
 જાયછે, તે મુજબ પૂજા ચક્રમાં જાતીભેદ રહેતો નથી.

नचक्रांकनपद्मांकनवज्रांगमिदंजगत् ॥

लिंगांगंचभगांकंचतस्माच्छक्तिश्चिवात्मकं ॥

शिवशक्त्योस्तुसंयोगोयस्मिन्कालेप्रजायते ॥

सुप्ताध्यकुलनिष्ठानांसमाधिःसविधीयते ॥

योगिनोमदमत्ताश्चપતાંતિપ્રમદોરોસે ॥

मदाकुलाश्वयोगिन्यांपतंतिपुरुषोपरि ॥
मनोरथंतुसंपूर्णकुर्वेत्तश्चपरस्परं ॥
एतंचक्रगतावार्तान्नहिर्नैवप्रकाशयेत् ॥
अलिमांसांगनासंगैयत्सुखंजायतेप्रिये ॥
तदेवमोक्षविदुषामब्रुधानांतुपातकं ॥
पिवेन्मद्यंपलंखाद्यंस्वेछाचारपरायणः ॥
संदासंशयहिनोयःकुलयोगीसउच्यते ॥
आमिपासवसौरभ्यहीनंयस्यमुखंभवेत् ॥
प्रायश्चित्तीसवर्जश्चपशुरेवनसंशयः ॥
अनांचाराःत्सदाचारःअकार्यकार्यमुत्तमं ॥
असत्यमपिसत्यंस्यात्कौलिकानांकुलेश्वरी ॥
अपेयमपिपेयंस्यादभक्ष्यंभक्ष्यमेवच ॥
अगम्यमपिगम्यंचकौलिकानांकुलेश्वरी ॥
नविधिर्ननिषेधश्चनपुण्यंनचपातकं ॥
नस्वर्गो नैवनरकःकौलिकानांकुलेश्वरी ॥
दुर्गुणाःसगुणायंतेअकुलंतत्कुलायते ॥
अधर्मःश्चापिधर्मतिकौलिकानां कुलेश्वरी ॥
सर्वव्याप्रीयधान्यैःसर्वभक्षीयथानलः ॥
सर्वस्पर्शाघपात्राद्युःस्तथायोगीसदाशुचिः ॥
संधर्माधिकोदेवीकुलधर्मःशिवोदितः ॥

नाहंवसामिकैलासेनमेरोनचर्मदिरे ॥
 कुलज्ञायत्रतिष्ठेतित्रतिष्ठामिभामिनी ॥
 समाशंसंतिपितरःसुवृष्टिमिवर्षकाः ॥
 अस्मत्कुलेपुपुत्रोवापौत्रोवाकौलिकोभवेत् ॥
 मयमांसंचमत्स्यंचमुद्रामैथुनमेवच ॥
 मकारपंचकंदेवोदेवताःप्रितिकारणं ॥
 मयकुंभसहस्रैश्चमांसराशिश्चतानिच ॥
 नतुप्यामिवरारोहेभगलिंगामृतंविना ॥
 यथारक्षतिचोरेभ्योधनधान्यवरादिकं ॥
 कुलधर्मतयादेवोपशूभ्यःपरिपालयेत् ॥
 अंतःकौलंबहिःशैवंसभामध्येतुवैष्णवं ॥
 कौलंमुगोपयेदेवीनारिकेरफलांचुवत् ॥
 नास्तिनास्तिपुनर्नास्तिमाशंककुलनायिके ॥
 कुलधर्मप्रसंगंतुपशुनांपुरतःप्रिये ॥
 पुस्तकंचकुलेशानापशुगेहेननिक्षिपेत् ॥
 नदद्यात्पशुहस्तेननपटेत्पशुसंज्ञिधौ ॥
 साधकानांहितार्थायभुक्तिमुक्तिफलैपिणां ॥
 प्रकाशितंमयातेद्यगोपनियंप्रयत्नतः ॥

कल्याणव.

ચીન્હ યજ્ઞ છે, એ ચીન્હ મનુષ્ય ઉપર જગતમાં માલુમ પડતી નથી; પરંતુ સ્ત્રી તથા પુરુષ એવી બે જાતોનાં ચીન્હ દેખાય છે. અને આ બે ચીન્હ શીવના છે, તેથી આ વધી સૃષ્ટી શીવનો છે એમ સિદ્ધ પાડ્યું છે. સ્ત્રી તથા પુરુષ એ બેના સંયોગનેજ કીલમાર્ગના એક સમાધી ગણે છે. મૈત્રી ચક્રમાં સ્ત્રી તથા પુરુષ મેળાં પાડ્યું છે, અને જે કલ્પ કરે છે તે પ્રસિદ્ધ કરી કોઈને કહેવું નહીં. મદ્ય, માંસ તથા અંગના એટલે સ્ત્રી એ ત્રણેના સંયોગને કીલ માર્ગવાળા મોક્ષ કહે છે, અને જે લોકો એ માર્ગમાં નથી તેઓ તેને પાપ ગણે છે. મદ્ય પીવામાં, માંસ ખાવામાં, અને મરજી મુજબ ચાલવામાં જે લોક કાંઈ સંદેહ રાખતા નથી તેજ જરા કીલમાર્ગના છે, જે માણસના મોંમાં મદ્ય, માંસનો સ્વાદ નથી, તે માણસને વશુ કહેવો. બનાચાર છે તે સદાચાર, અસત્ય તે સત્ય છે, અને જે ન કરવાનું કામ તે કરવું એ બધી વાતોની કીલધર્મ માનનારને કાંઈ ચીંતા નથી. પોવાનું નહીં તે પીવે, અને ખાવાનું નહીં તે ખાય, અને જે માતની સ્ત્રી ઘર શકે નહીં, તે જાતની સ્ત્રી કરે તો તેથી કૌલીક યોગીને દોષ નથી. તેમજ એ ધર્મ માનનારને વીધી પણ નથી, અને નિવેધ પણ નથી. પુણ્ય પણ નથી અને પાપ પણ મળી, સ્વર્ગ પણ નથી અને નરક પણ નથી, વઝી એ ધર્મ માનનારને દુર્ગુણ તે સગુણ, અને અધર્મ તે ધર્મ છે. અને નીચા કુઝનો હોય તે ઊંચા કુઝનો છે, જેવી રીતે મૃત્યનો તડકો તમામ જગો ઊપર પડે છે, અને અધિમા જે નાપોર છે તે તમામ વઝી જાય છે, અને વાયુ નવાન વસ્તુને રાધી કરે છે તે પ્રમાણે કીલધર્મ

માનનારો હમેશ શુદ્ધ છે. શીવ દેવીને કહેછે કે, હે વેંબી સર્વ ધર્મથી
 શ્રેષ્ઠ ધર્મ કૌલ છે, ને તે મારો વતાવેલો છે, અને હું કૈલાશમાં રહેતો
 નથી. મેઠ ઉપર રહેતો નથી. અગર કોઈ ઠેકાણે રહેતો નથી ફક્ત
 જાંહાં કૌલધર્મના છોકો રહેછે ત્યાંહાં હે દેવી હું રહુઠું. ઘરડા મરી
 ગયેલા જે પૈતૃ ધયાછે તે એવી આશા કરેછે કે અમારા કુળમાં
 કોઈ કૌલીક થઈ અમારો ઉદ્ધાર કરશે. મદ્ય, માંત્ર, મઞ્છ, મુદ્રા,
 અને છો એ પાંચમકારથી દેવતા પ્રસન્ન થાયછે. અને મદ્ય તથા
 માંત્ર હ્રુહન અર્પણ કરે તો પણ રજ અર્પણ કન્યા વીના દેવી તૃપ્ત
 થતી નથી. ચોર ધન, ધાન્ય, અને દ્રવ્ય ચોરી કરી છેડ જાય
 નહીં તેને સારુ જેવી રીતે છાંબી વાત રાખીએ છીએ તેવી રીતે આ
 કૌલધર્મની વાત કોઈને જાણ પડવા દેવી નહીં, અને છાંબી રા-
 યવી. મનમાં કૌલ ધર્મની વાત રાખવી. અને બાહ્યર શીવનુ કપ
 રાખવુ અને વાતો વૈષ્ણવની રીતે કરવી પણ આ કૌલધર્મની
 વાત એ ધર્મમાં જે નથી એવા પશુ જેવા માણસો આગ્રહ કરવી
 નહીં. અને આ ધર્મનાં પુસ્તક પણ એવા માણસોના ઘરમાં મુકવુ
 નહીં. તેમના હાથમાં પણ આપવુ નહીં અને તેમના દેસતાં વાંચવુ
 પણ નહીં. આ ધર્મ મે વદ્યોછે તે લોકના મોક્ષ તથા સુખને
 અર્થે વદ્યોછે માટે તેને ગુપ્ત રાખવો.

કૌલ માર્ગને વેદનુ પ્રમાણ ત્યાગાને વાસ્તે કૌલોપનીષદ નામનુ
 પુસ્તક પ્રસિદ્ધ વધુછે તેમાં લખ્યુંછે કે:-

ઓમ્શંત્રોકૌલિકઃશંત્રોવાસ્ત્વનીઃશંત્રઃશુદ્ધિઃ॥
 અપાનોધર્માતિજ્ઞાસા, સર્વેશાંભવોરૂપં, આદ્યા ॥

यानविद्यते, अन्यायो न्यायः—अधर्म एव धर्मः॥

धर्मविरुद्धा कार्याः॥ धर्मविहितान कार्याः ॥

एष मोक्षः—प्राकट्यं न कुर्यात्, न कुर्यात्पशुसंभाषणं॥

अंतःशाकः बहिःशैवः लोके वैष्णवः अयमेव आचारः॥

लोकान्ननिंद्यात्, नियमान्नमोक्षः न तिष्ठेन्नियमेन ॥

कौलीकने शुभ पाप, यदमने शुभ पाप, लोहीमने शुभ पाप, धर्म जाणवानी इच्छा छे, सर्व शीवरूप छे, वेद कई जाणता नयी, अन्याय ए न्याय छे, अधर्म एन धर्म छे, अधर्म होय तेज करवुं, धर्मने अनुकूल होय ते न करवुं, एन मोक्ष छे, ए मार्ग प्रगट करवो नही, अने ए धर्म न जाणनारा पशु छे, तेमनी जोडे आपणे बोलवुं नही, गुप्त रीते शक्तिनी उपासना करवी, देखाता शीव धर्ममा रहेवुं, ने लोकोमा वैष्णवी मार्ग चालवो ए रीते चालवु. कोइनी नींदा न करवी, नीयमयी मोक्ष धतो नयी, माटे कोई रीतनी नियम पाळवो नही.

पापमार्गानुं कौलाश्राद्ध पायछे ते विषे लक्ष्युं छे:—

कौलाश्राद्धमीदं देवोत्तमं तत्रैव गोपितं ॥

कर्तुं श्रुतं तृणादेर्विभवेत्फलमनंतकं ॥ १ ॥

पशोरपि रुते श्राद्धे तस्य दीक्षाफलं भवेत् ॥

मृतेऽपि पर्वसु तथार्तार्थे श्राद्धसमाचरेत् ॥ २ ॥

मरण किय जुदी रीतनी पायछे ते विषे लक्ष्युं छे:—

अंशेऽपि विधिनाहीनो मंडलस्थो न जायते ॥

तस्मात्कुर्यात्पयस्नेन अंशेऽपि विधिमुत्तमं ॥

યસ્ય નાક્રિયતે દેવી ન દીક્ષા ફલમશ્રુતે ॥

અર્થ.—કૌલાશ્રાદ્ધ એ મોટું છે, એ કર્યાથી પિત્રીને અંયંત સુખ યાપ છે, ચામમાર્ગ નહીં જાણે એવા જે પશુ, જેવાં પ્રાણી હોય, તેનું પણ એ વિધિથી શ્રાદ્ધ યાપ તો દિક્ષાનું ફલ મેળે છે. માટે મરણ તિથી અથવા પૂર્વ દિવસે અથવા તિર્થને ઢેકાળે શ્રાદ્ધ કરવું. જેની મરણ ક્રિયા ન થઈ હોય તે મંડલમાં લાવવા પડતો નથી. માટે શાક્ત વિધિથી અંત્યેષ્ઠી કરવી. એ પ્રમાણે જેની ક્રિયા ન થાય તેને દિક્ષા થઈ હોય તો વ્યર્થ જાય છે.

અંત્યેષ્ઠીનો સંકલ્પ થાય છે તે નીચે લખ્યા પ્રમાણે.—

વીરત્વપ્રાપ્તસ્ય મંડલપ્રવેશપ્રાત્પર્ય અંત્યેષ્ઠિકર્મકારિણ્યે ॥

કૌલ સંપ્રદાયમાં નામ નાથ અટકથી પડે છે, જેવું કે ચર્યાનાથ, આત્માનંદનાથ, નિષકલાનંદનાથ, સચ્ચિદાનંદનાથ, પ્રકાશાનંદનાથ, इत्यादि. કૌલ સંપ્રદાય પ્રમાણે મરણ ક્રિયા કરવાની છોકોને મુશ્કેલ પડે છે. અને આશ્વત્થાવન સૂત્ર પ્રમાણે વૈદિક વિધિથી મરણ ક્રિયા કરવી તે પણ મુશ્કેલ છે, ત્યારે કરવું શું એવું કોઈ પુટે તેનો ઉત્તર.

મહાજનોયેન ગતઃ સપંથા ॥

એટલું જ કે જેમ લોક કરે છે તે પ્રમાણે કરવું. શાસ્ત્ર પ્રમાણે કરતાં તો જાણે નહીં માટે સુવારો થવાની જગદ જણાય છે.

માર્કંડેયપુરાણમાં તેર અંજાય દેવી મહામ્બના છે, તે શક્તિ ઉપાસક મહાધર્મ ગણે છે અને તેને કોઈ નામીય કાચ અર્ગળા જોડી છે તેનો પાટ, હોમ इत्यादિક અનેકાર કરે છે તેનું નામ સાંપુટીપાટ, નાચટો. શત પંડો, મરુદવટો, સુગી થાય છે. તે જામૂજ, શુર, આગર, પોતાના

કલ્યાણને વાસ્તે કરાવેછે એ ચાલ અન્યદેશ કરતાં ગુજરાતમાં વધારેછે.
તે ચંદોપાઠના પુસ્તકમાં નીચે લખેલા શ્લોકછે.

બલિપ્રદાને પુજાયામગ્નિકાર્યેમહોત્સવે ॥

- પશુપુષ્પાર્ધધૂપૈશ્વગંધદીપૈસ્તથોત્તમૈઃ ॥

રુધિરોક્તેનબલિનામાંસેનસુરયાનૃપ ॥

અર્થ.—પૂજા, હોમ, મે ઉત્તવમાં બલિપ્રદાન કરવું એટલે જનાવર મા-
રવું, અને પુષ્પ, જલ, ધુપદીપ, અને જનાવરો અર્પણ કરવાં, અને
લોહી યુક્ત માંસ અને મદ્ય એ પણ અર્પણ કરવું.

જે જે ઠેકાણે દેવીનું સ્થાનક છે, તે ઠેકાણે હજારો બકરા અને
પાઠા અને મરઘડાનો બલી ધાયછે. કાશી પાસે વિધ્યાવાસીની દેવી
છે, અને કલકત્તામાં કાલી છે ત્યાંહાં લોહીનો પ્રવાહ બંધ થતો નથી,
‘હમેશાં ચાલતો રેહેછે એમ કેહેવાયછે. કાલીનું મંજન મૂઝ બંગાળામાં
ઉત્પન્ન થયું, અને ત્યાંથી મંત્રશાસ્ત્રી ગુજરાતમાં આવી અને શાક્તમાર્ગનો
ઉપદેશ કર્યો, અને ઠિક ઠેકાણે કાલિકાની સ્થાપના થઈ, અને સર્વ
દેશમાં ગુપ્ત રીતે વામ સંપ્રદાય પણ ચાલેછે, અને મદ્ય, માંસનો નિવેદ
ધાયછે અને લોક પ્રતાદી પણ લેછે.

શંકરાચાર્ય શાક્ત મતના હતા, એવું આનંદગીરકૃત શંકરાચાર્ય-
જપના પાંતઠમાં અધ્યાયર્થો માર્ગમ પડેછે. કારણ હેઠે લખેલું વચન
એ અધ્યાયમાં મળેછે.

તસ્માત્મુક્તિકાંક્ષિભિઃસર્વેઃશ્રીચક્રપૂજાક
ર્તવ્યેતિદિક્ ॥ તસ્માત્સર્વેષાંમોક્ષફલપ્રાપ્તયે

दर्शनाद्यैव श्रीचक्रभवद्विराचार्यैर्निर्मितमिति॥

અર્થ—શ્રી ચક્રની પૂજા કર્યાથી મોક્ષ પામીએ માટે શંકરાચાર્યે શ્રી ચક્રની સ્થાપના કરીએ અને જાંહી જાંહાં એમના મુખ્ય મંઠાએ તેમાં શ્રી ચક્રની સ્થાપનાએ

કાલિકા પુરાણમાં ૬૬ મો અધ્યાયએ તેને રુધિરાધ્યાય કહેએ. તેમાં અનેક પ્રકારનાં બલિદાનનો વિધિ વતાવ્યોએ. આ પુરાણ તથા માર્કંડેય પુરાણ નિર્ગમમાં ગણાયએ અને વામમાર્ગીં હમારા પ્રંયએ એમ કહેએ. રુધિરાધ્યાયમાં નર પટલે માળસનો બલિ લખ્યોએ* તે અધ્યાય 'ભગવાન' બોલ્યાએ એમ લખ્યુએ તેમાના શ્લોક નીચે લખ્યાએ.

* કરાડા દસળી વ્રાહ્મણ દેવીના ઉપાસકએ. તે નર બલિ કરીએ મારતાં પાવતુ નધો માટે જેહેરં દેએ એ વાત પ્રસિદ્ધએ. મુંબઈ ફલાકામાં વાઝહત્યા કરનારા લોકોનો હકીકત છાપોને પ્રસિદ્ધ કરીએ તેમાં એ વિધે વિગતવાર લખ્યુએ. કલકત્તામાં કાલિઘાટ ઉપર કાલિના ભગત કોકને રાત્રે મારીને તેનું ઘડ ગંગામાં નાંખતા અને માંધુ કાલિકા આગળ મુકતા. ઇંગ્રેજ સરકારે એ ચાલ પોલિસના વંદોવસ્તથી શંક કરીએ ખિલ્દા વગેરે મોટી રમારતો બાંધતા તે મા ધેટિયણ સુવાવડિ હોય તેનું બલિદાન કરતા હાલ પણ એવા મુકદમા કૌઝદારી દફતરમાં ઘણા નિકળશે. કોકને વંદવાડ હોય કે ભુમિસ્થ દ્રવ્ય પાદર્યું હોય ત્યારે વંશ્યાનું બલિદાન કરેએ. નેહિવ રામમાં રસ્તેથી કોક ગતો હોય તો તેને પકડીને કે મુછાડીને ઘરમાં છડે જડેને બલિ કરેએ એમ વાત સાંભળવામાંએ અને તે ધોટિ નધો એમ પણ માનવાને યોગ્ય કારણએ વિમાને મારીએ તો આપને દેવ તપકટમાંથી ડગરશે એવા અજાની, મુર્ખ યમાએ. એને પાટિ અગ્નિનાર દુટ્ટ શાસ્ત્રાં પણ ધળાએ.

श्रीभगवानुवाच॥

पक्षिणःकच्छपाग्राह्यामत्स्यानवविधामृगाः॥
महिषागोधिकागावःछागोवभ्रंश्चशूकराः॥१॥
खरश्चरुष्णसारश्चगोधिकाशरभोहरिः॥
शार्दूलश्चनरश्चैवस्वगात्रसुधिरस्तथा ॥२॥
चंडिकभैरवादीनांब्रलयंपरिकीर्तिताः॥

कालिकापुराणे.

रुद्रयामल प्रथमा अनेक चक्र लख्याछे तेमावीरचक्रनु पटल नीचे
लख्युं छे.

ईश्वर उवाच॥

वीरचक्रं प्रवक्ष्यामीयेन सिध्यंति साधकाः॥
अनया पूजया देवी देहसिद्धिं प्रजायते ॥ १॥
शक्तेयो न समग्रादियत्पशस्तं निवेदयेत्॥
भूचराणां खेचराणां तत्तन्मांसं सुसाधकः॥ २॥
मुद्रा सर्वाणि धान्यानि युक्ता नि परमेश्वरो॥
श्वेतपीतं च पुष्पाणि रक्तानी च विशेषतः॥ ३॥
अष्टवीरं च पट्वीरं नववीरं तथा प्रिये ॥
कल्पयेत् वीरपतिश्च यथा लब्धाश्च सुंदरी ॥ ४॥
वीरेभ्यो दक्षिणां दद्यात् आचार्याय विशेषतः॥
असंख्यपातकं चैव ब्रह्महत्यादिपातकं ॥ ५॥

नाशयेत्तत्क्षणाद्देवीवीरचक्रप्रभावतः ॥

दक्षिणाविधिहीनंचतच्चक्रं निष्फलं भवेत् ॥ ६ ॥

इति रुद्रयामले ईश्वरपार्वतिसंवादे चक्रभेदनी

रूपणं नाम वीरचक्रं चतुर्थपटलः ॥

अर्थ.—ईश्वर कहेंछे के कोई साधक वीरचक्र करीने पूजा करे, तो महासिद्धी प्रेत पाये. जेटलि स्त्रियो मऊ एटलि तेडावीने तेमने पशुपक्षिनु मास अने अनेक घान्पना पक्यान् अनेक रंगनापुष्प अर्पण करवां, अने नव के आठ के पाच वीर एटले दीक्षित माणस बोलावीने तेमनी ते स्त्रियो पत्नी समजवी. वीरोने दक्षणा आवी. एवी विधी करतां मोटां मोटा पातक जायछे..

ए प्रमाणे महाचक्र, देवचक्र, पशुचक्र, राजचक्र, इत्यादि लख्या छे, तेमां राजचक्रनी पूजामां लखेछे:—

चतुर्वर्णाकुमार्यश्चस्वरूपासुमनोहरा ॥

यामिनीयोगिनीचैवरजकीश्वपचीतथा ॥ १ ॥

कैवर्तकसमुत्पन्नापंचशकिरुदात्तता ॥

एताप्रशस्तासकलासाधकेननियोजिता ॥ २ ॥

अर्पयेत्तमधुमशंचशुद्धिछागलसंभवा ॥

धमार्यकाममोक्षार्थिराजचक्रंविधियते ॥ ३ ॥

पाटिर्वर्पसहस्राणदिवलोकेमहोयते ॥

रुद्रयामल.

अर्थ.—प्यारे वर्णनी सुंदर कन्या तेडावी, अने धोवण, दर्जन, टेटण,

કોઝળ, મિલ્કળ એ પંચશક્તિ તેઢાવીને મદા, માસ, રુધિર આપવું.
તેથી ચારે પુરુષાર્થ પ્રાપ્ત થાયછે, અને દેવલોકમાં સાઠ વર્ષ સુધી
એવી પૂજા કરનાર વાસ કરેછે.

દેવચક્રમાં શક્તિ જોઈએ તેના નામ —

ઈશ્વરઉવાચા ॥

દેવચક્રં પ્રવક્ષ્યામિ ત્સુ રૈક્રિયતે સદા ॥

શકયસ્તં ત્રવક્ષ્યામીદિવ્યરૂપામનોરમા ॥૧॥

રાજવેશ્યાનાગરીચગુપ્તવેશ્યાતથા પ્રિયે ॥

દેવવેશ્યાત્રહ્ણવેશ્યાશકયઃ પંચદેવતા ॥૨॥

રાજસેવાપરારાજવેશ્યાગુત્પાચકૌલજા ॥

દેવવેશ્યાનૃત્યકારાત્રહ્ણવેશ્યાચતૈર્થિગા ॥૩॥

નાગરીકસ્ય ચિત્તુંકંન્યારંડાકામરજસ્વલા ॥

પૈતાશકયોદેવીદેવચક્રે નિયોજયેત્ ॥૪॥

આ પ્રમાણે પૂજા કરવાની રીતો, તેના દિવસ, વાર ઠરાવેલા છે.
પર્વ પડવો, અષ્ટમી ચર્તુદશી, શુક્રવારે, મધ્યરાત્રીને વખતે પૂજા કરેછે,
અને એવી નિર્ગમ્ય પૂજા દહાડે કેમ થાય. એક એક ચક્ર પૂજાનું ફલ
લખ્યું છે તે એ પ્રમાણે —

ઈશ્વરઉવાચ. ॥

રાજચક્રે રાજદંસ્યાત્મહાચક્રે સમૃદ્ધિદં ॥

દેવચક્રે સર્વભાગ્યપાદે વ્રજંતં વ્રજાદેશદં ॥

રુદ્રયામલ.

चक्रमा पीतानी माता के कन्या होय के भगिनी होय तो वीर
एटले माहेश्वरने अर्पण करवो तेनु वचनः—

याकाचित्तिष्ठतेचक्रमाताचभगिनिस्नुया ॥
दुहिताचतथाभार्यासर्वमाहेश्वरार्पयेत् ॥ १ ॥
माहेश्वरीयदाभुंकेमुक्तिस्याद्देवदादतः ॥
तस्यसंसर्गमात्रेणनिवारणपदर्वोत्रजेतुं ॥ २ ॥

पचमकारनी विगत रुद्रयामल भेधमां लखीछे ते निचे मुजब—

गौडीपैष्टितथामार्धाद्राक्षाष्टसमुद्रवा ॥
अर्चनंचक्रराजस्यवारुणीपंचवास्मृताः ॥ १ ॥
छागकुर्कुटवाराहशशजामृगसंभवा ॥
तवचक्रार्चनेदेवीशुद्धिपंचविधास्मृताः ॥ २ ॥
रोहितंमुद्गलंशालसौरंशफरिकातथा ॥
पूजनेतवदेवेशीमछाःपंचविधाःस्मृता ॥ ३ ॥
गोधूममुद्रमापाश्वस्तंदुलाश्वणकास्तथा ॥
पूजनेतवदेवेशीमुद्राःपंचविधास्मृताः ॥ ४ ॥
रत्नकोचर्मकारीचवैश्याचैवरजस्वला ॥
मार्तंगीमधुमाताचअर्चनेशकयःस्मृताः ॥ ५ ॥

भयं—गोळयी, लोटयी, महुंढायी, दालयी, खजूरयी जे मद्य निक-
लेछे तेने वारुणी एटले प्रथमा कहेछे. १

बकरी, माषडा, भूड, सतली, हरण, ए पाचना रुधिरने शुद्धि
एटले द्वितीया कहेछे. २

રોહિત, મુદ્ગલ, શાલ, સીર, શકરીકા, એ પાંચ નામના મધ્દને ત્રિતીયા કહેહે. ૩

ઘડ, મગ, અઢદ, ચોલા, ચળા, એ પાંચ ધાન્યની મુદ્રા એટલે ચતુર્થા ધાય. ૪

ધોત્રી, ચામાડિયા, વેશ્યા, રજસ્વલા, મગિણ એ પાંચ પ્રકારની સ્ત્રિયોયી પચમી ધાય. ૫

કાલમાન પાંચ પ્રકારનુછે.

ચતુરંગંચપંચાંગમષ્ટાંગંદ્વાદશાંગકં ॥

પોઢશાંગક્રમાત્જ્ઞાત્વાપારાયણવિધિભવેત્ ॥

અર્થ—ચતુરંગ, પચાંગ, અષ્ટંગ, દ્વાદશાંગ, અને પોઢશાંગ એ પ્રમાણે પારાયણ કરવું. ૧

દિનતોષારતોપક્ષમાસઃપટ્ત્રિંશતાવૃતઃ ॥

પચાંગક્રમવિજ્ઞેયોમાર્કડેયાદુપાસિતઃ ॥

અર્થ—દાદો, વાર, પન, મહિનો, આનૃત, એ કમ માર્કડ ધયીનો હતો. વિસ્તાર કરવાનું કારણ નવા માટે વિજ્ઞા ક્રમ લખ્યાં નથી.

મદનુ પાત્ર શોધન કરીને તેમાંથી પૂજાને વળતે વિગનો ધરહે તે.

પ્રઠત્યઅહંકારવૃદ્ધિમનઃપ્રોત્તવચ્છુર્નિઙ્ઘા

ધાણવાકૂપાણીપાદપાયુપસ્પ્રશન્દસ્પર્શરુપર

સંગંધાકાશવાયવાગ્નિસાલિલભૂમ્યાત્મના

ત્મનત્વેનઆણવમલંસ્થૂલદેહંસંશોધ્ય ॥

અર્થ—તમે વિદો કારણ દેહો શુદ્ધ કરો. શૂદ્ધ દેહો શુદ્ધ કરો.

પઠી પૂર્ણ પાત્ર લેઈને આત્મા શુદ્ધ કરેછે. પઠી સ્ત્રીઓને આપોને
તેમનુ ડહોટ રહેલુ મદ્ય પોતે પીએછે તેનો મંત્ર. .

આદાયચાશિવઃસાક્ષાત્આદિશક્તિર્મુખાંત્રુજાત્ ॥
મલિતંપરમાનંદંરસસારંપિન્નામ્યહં ॥

પૂજા યથા પઠી શાંતિ મળેછે તે ૯ પ્રમાણે:—

સંપૂજકાનાંપરિપાલકાનાંયતેંદ્રિયાણાંચત
પોધનાનાં ॥ દેશસ્યરાષ્ટ્રસ્યકુલસ્યરાજ
કરોતુશાંતિંભગવાન્કુલેશઃ ॥

પૂજાપદ્ધતી.

શાંતિર્બ્રહ્મશાંતિર્સર્વમ્શાંતિઃશાંતિરેવઃ .
શાંતિશામાશાંતિરેધીઃદ્યૌઃશાંતિરંતરિક્ષમ્
શાંતિરાપઃશાંતિરોપધયઃશાંતિવનસ્પતયઃ
શાંતિવિશ્વેદેવાઃહૃદયોસ્ત્વિતિશ્રુવન્.

પૂજા પદ્ધતી.

કૌલમાર્ગનો તર્પણ વિધી છે તેમાં લખ્યુછે:—

ધર્માર્થકામમોક્ષાર્થેશ્રીગુરુદૃષ્ટદેવતાપ્રસન્ના
ર્થેતર્પણંકરિષ્યે ॥ ન્યાસધ્યાનંકૃત્વા ॥

પઠી ગુરુ મદનનો વંદન ૯ પ્રમાણે:—

શ્રીનાથાદિગુરુત્રયંગણપતિપીઠત્રયંભૈરવંસિ
દ્રોયંચતુકત્રયંપદયુગંદ્વાતિક્રમમંડલં ॥

वीरान्दूषष्टचतुष्कपाष्टिनवकंवीरावलिपंचकं
श्रीमन्मालिनीमंत्रराजसहितवंदेगुरोर्मंडलं ॥

नंतर गुर्वोष, दिव्योष, सिद्धोष, मानवोचनं तर्पण लक्ष्यंछे तेमा
हजार नाम छे. जेवा के:-

श्रीगुरुभ्योनमःश्रीपादुकांपूजयामीतर्पयामि नमः॥

कौलेश्वरानंदनाथश्री०

वसिष्ठानंदनाथश्री०

विश्वामित्रानंदनाथश्री०

शुकानंदनाथश्री०

पछे श्री मष्टकराचार्य विरचित श्री निशास्तोत्र पाठ करेछे,

तेनो नमनो:-

हर्षोन्मत्तसुवर्णपात्रभरितांपानोन्नतांधूर्णि
तांहंकारप्रियशब्दब्रह्मनिरतांसारस्वतो
लहसिनीं ॥ सारासारविचारसारचतुरां
वर्णाश्रमाकारिणीश्रीचक्रप्रियविंदुतर्पण
परांश्रीराजराजेश्वरी ॥

कर्माकर्मविर्वर्जितांकुलवतीकर्मप्रदांकौलि
नीकारुण्यांतनुवृत्तिकर्मविरतांसिंधुप्रिया
शालिनीं ॥ संयोगप्रियरूपिणीप्रियवतीप्रो
तिप्रतापोन्नतां श्रीचक्र० ॥ २॥

मदनो कुंभ लेईने तेनी शुद्धी करीने पात्रमां घालवी नंतर प्रथम
पात्र द्वितीय पात्र एवां १६ पात्र पिवा, तेना मंत्र.

भुदेवायत्रदेवासुललितवदनादिव्यकन्या
भिमानासानंदागीतगानाविदधतिविधिवत्
विप्रवत्सर्ववर्णाः॥द्वारंसायुज्यमुक्तेर्विधि
हरहरिभिःसर्वदासेव्यमानंश्रीचक्रंसंभवर्त
जगतिविजयतेदैवतंदेवतानां ॥
आत्मतत्त्वंस्थूलशरीरंशोधयामिजु
होमिस्वाहा. प्रथमपात्रंपिबेत् ॥ १ ॥
द्वितीयेन्निपुरापात्रंशिवोहंपरिचिंतयेत् ॥
दहंति सर्वपापानीमोक्षरूपीप्रजायते ॥

द्वितीयपात्रंपिबेत् ॥ २ ॥

मद्यंमीनरसावर्हहरिहरब्रह्मादिभिसेवितंमुद्रा
मैधुनधर्मकर्मनिरतंक्षाराम्लतोक्षणाश्रितं ॥
आचार्याचिरमष्टमैरवकलान्यासेनयच्छा
दितंपायात्पंचमकारशुद्धिसहितंपात्रंतृतीयंनमः॥
तृतीयेमैरवीपात्रंशिववेशोमहेश्वरी ॥
पातकंप्रलयंयांतिरक्षाकुर्वतिसर्वदा ॥
शिवतत्त्वंकारणंशरीरंशोधयामिस्वाहा ॥

तृतीयपात्रंपिबेत् ॥ ३ ॥

शिवोस्मिशिवोस्मिशिवोस्मि ॥

ब्रह्माहमास्मिब्रह्माहमास्मिब्रह्माहमास्मि ॥

अहमेवाहंजुहोस्मिस्वाहापरमात्मनेइदंनमम ॥

भद्रमूर्तयेपशुपतयेस्वाहा ॥

मध्येमांसरसावहंदयितयादत्तंचपिठादिभिः

किञ्चिच्चलरक्तपंकजदशामानंदमुद्विक्षितं ॥

मांसछागलमुत्तमोत्तमरसंधर्मैश्चदिव्यैर्धृतं

सर्वदेवगणैर्वृतंशुभफलंपात्रंचतुर्थभजे ॥ १ ॥

चतुर्थपात्रंपिबेत् ॥ ४ ॥

गणेशंपंचमंपात्रंसिद्धिबुद्धिप्रदायकं ॥

गंधर्वैरचितंपात्रंगंगाधारुतानिर्मलं ॥

इदंपवित्रममृतंपिबामिभवभेषजं ॥

पशुपाशसमुच्छेदंकारणंभैरवादितं ॥

स्वाहाज्ञानानात्मनेइदंःसदाशिवायस्वाहा ॥

सर्वकर्मकलागमाधिकतरंवेदैर्मुखैर्भाषितं

दूतिर्यागकुलाष्टसंभ्रमतरंगुप्तंरहस्यान्वितं ॥

आनंदोद्भवनाद्विंदुपरमंयोगिंद्रसद्वैखं

पीतंब्रह्मरसंसदोदितकरंपात्रंभजेत्पंचमं

प्रज्ञानंब्रह्म ॥ अहंब्रह्मास्मि ॥ तत्त्वमासि ॥

अयमात्माब्रह्म ॥ पंचमपात्रंपिबेत् ॥ ५ ॥

इतिरुद्रयामलोकंशिवशक्तिप्रबोधकं शांकरोपद्रुतौपात्रगृहणविधिःसंपूर्ण ॥

આ વદ્ધાય વિધિનો અર્થ લખવાનુ કારણ નથી મદ્યમાંત મક્ષણ સર્વ વિધિમાં આવેછે. કેટલાએક વાક્યો દાઠાડિયો વોલેછે એ ઘાટનાછે માટે એવા શાસ્ત્રને અને જે લોક એને અમારો ધર્મછે એમ કહેછે તેમને ધિક્કારછે, જે લોક એ ગ્રંથ વાચશે તેમના ધ્યાનમાં એમજ આવશે. એમ મતલબથી એ ગ્રંથ કરેલોછે. મત્રશાસ્ત્રનુ પાલ્લવ ગુપ્તછે તેનો પ્રકાશ થાય તો એ ધર્મ કે અધર્મ તે ધ્યાનમાં આવશે.

આગમ પ્રકાશ.

• ભાગ ૨ સો.

આગમ શાસ્ત્રના ગ્રંથ મેઝવવાનુ વહૂજ મુષકિલછે. ઘણાએક પ્રાપ્ત-
ળના ઘરમાં એક ને ગ્રંથ હોયછે પણ તે ઘણાજ ગુપ્ત રાખેછે. ના કબૂલ
કરેછે એટલૂજ નહી પણ એવા ગ્રંથ રાખનારને ગાઝો ખાટેછે. તેજ
પ્રમાણે મદ્યની વાત નિકલે તો પણ તેને નિંદેછે. એ પ્રમાણે વદ્ધાય
મામમાર્ગીની ધાલછે. પણ પોતાનો છોકરો ભક્તિમાન્ અને મોઝો હોય
તો તેને તે ગ્રંથ શિખવેછે. અથવા કોઈ સાધક શેરક ભક્તિમાન્ હોય
તો તેને આ ગુપ્ત શાસ્ત્ર મળાવેછે. પેહેળા માગમાં કેટલાએક વચન
વાલ્લ કરીને તેનો અર્થ પ્રાપ્ત ગુનરાતી માપામાં લક્ષ્યો છે તે સ્પ
ષ્ટી નમુનો માણુમ પડશે તે શિવાય કેટલાએક વચનછે તેનો તમમ્ર

અર્થ લખિયે તો વહૂજ નેશરમણુ અને વિભિષ્ણુ યશો માટે તે વચન સંસ્કૃત ભાષામાં છે તેજ પ્રમાણે આ વિજા ભાગમાં દાખલ કન્યા છે તેનો અર્થ જેને ચિકિત્સા હશે તે સમજિ છેશે.

ઘણા ગ્રંથ ઉપર ટિકાકાર યયા છે તે છોકોઈ ઘણા ગ્રંથનો અર્થ ફેરવ્યો છે, કેટલાઈકે ન જાવતા વચનો કાઢી નાંખ્યા છે. એવા પ્રાચિનકાલમાં ઉદાહરણો ઘણા છે, તેથી સ્મૃતી અને પુરાણના ગ્રંથ હાલ છે તેજ પ્રમાણે પૂર્વે હશે, એનો નિશ્ચય પતો નથી. હાલમાં એવા ઉદાહરણો માલુમ પડ્યા છે તેમાના ત્રણ હેઠલ લખ્યા છે.

૧. જઘ્નેરલાલ ડભિયાશકરે મનુસ્મૃતિનો ગ્રંથ અર્થ સહિત છાપ્યો છે, તેમાં માત્ર મહાજન સંબંધી જેટલા વચનો છે તે કાઢી નાંખવાનો વિચાર કર્યો. પછી કોઈએ એમ ન કરવાનું કહ્યુંથી તે વચનો પુરવણીમાં દાખલ કર્યા છે.

૨. અધ્યાત્મરામાયણ અર્થ સહિત પુણામાં છાપ્યું છે, તેનો અર્થ કરનાર ધૈર્યવ છે, તેને "ગાનિવેશયયા વિધિ ॥ એ વચન સત્યમકાંડમાં છે, તેનો મૂળ સંસ્કૃત ટિકાકારનો અર્થ કરેલો છે, તે મુકીને નવો અર્થ પોતાના મત પ્રમાણે લખ્યો છે.

૩. યજ્ઞેશ્વરશાસ્ત્રીએ આર્યવિદ્યા સુધાકર નામનો સંસ્કૃત ગ્રંથ કપોટે, તેમાં પુનર્વિવાહનો વાદ લખ્યો છે પણ તે ઉપર પોતાનો અભિપ્રાય કાર્ડ પણ લખ્યો નથી.

આગમશાસ્ત્ર વાવડ જેટલા ગ્રંથ છે તે વધ્યાય નઠારા છે તે સર્વે વાંચી મુક્તા લાવક છે એમાં તો કાર્ડ પણ સંશય નથી એવી અમગઠ ઉપાસના ઉપર એટલા ગ્રંથ યયા છે એ મોટું આશ્ચર્ય છે. હિંદુસ્થાનના

લોકે આવી ઉપાસના ચલાવી તેથી એ લોકોમાં અજ્ઞાન કેટલું વધી ગયું હતું તેનો મર્યાદા ધ્યાનમાં આવતો નથી. હાલ જે નાથ પંથના લોકો છે તે શિવના વંશના કેહેવાય છે. વંશ બે પ્રકારના એક નાદ અને બીજો વિંદુ. એટલે ઔરસ અને શિષ્ય પરંપરા. તે લોક કહે છે કે બ્રાહ્મણ બ્રહ્મદેવના વંશિકો છે અને બ્રહ્માની જનોઈ ધારણ કરે છે અને અમે શિવના વંશ માટે શિવની જનોઈ એટલે સૌલિ અને પુંગી ધારણ કરીએ છે. એ લોક ઘણા એક વામમાર્ગી જેવા છે. રાવઠ્ઠ જોગી સાપ પકડનારા વાદિયો કાન ફાડનારા નાથ અવધુતમાર્ગી અવધ અધોરી એ વધ્યાપ નાથ કેહેવાય છે. એ માર્ગમાં ઘણા બ્રાહ્મણ છાની રીતે છે કોકના ઘરમાં એક ગ્રંથ હશે તે ઉપર પોતે મોટો ઉપાસક કેહેવાય છે અને નાદાન લોક એની પૂજા અનુષ્ઠાનનું ઢોંગ નોંઈને તેને શાસ્ત્રસિદ્ધિ છે, દેવતા પ્રસન્ન છે એવું સમજે છે મોટા મોટા રાજા પણ એ લોકોની ભક્તીમાં પડે છે. કેહેવત છે કે ઉપાસ ગ્રંથ પ્રકારના છે “મળીમંત્ર ઔપધી” પહેલાં બે છોટા છે અને ઔપધ માત્ર છ રૂ. પણ અજ્ઞાની લોકોની એ શ્રાંતિ મતી નથી તો પણ પચાસ વરસ પૂર્વે જેટલો એ શ્રાંતિ હતો તેટલો આજ નથી. જેમ જેમ જ્ઞાનનો પ્રકાશ થશે તેમ તેમ એ અંધકાર મટશે. પણ એ ગ્રંથ અને એ શ્રાંતિનો વિસ્તાર વહુ યોગે તેથી જરૂરીથી મટવાનું નથી.

સંસ્કૃતભાષા હાલ મૃયું પામી છે, કોઈ વેશ પડીથી ચોક્કસ નથી. જે કોઈ અભ્યાસ કરે તેને માત્ર આપડે છે. પ્રાચીન ગ્રંથ વદ્ધા સંસ્કૃતમાં છે, માટે તેમાં શું છે તે ઘણા લોકો જાણતા નથી. તેથી આ ગ્રંથની આવડનો વચાવ યાવડે. પણ એ ગ્રંથ પ્રાચીન થઈ ગયો તો તેમાં કાંઈ

નથી એમ સમજીને મ્યુનિસિપાલિટીના કચરાની ગાદિમાં લોક નાંચી
 દેશે એમાં જરા પણ સંશય નથી. આગળ જે ગ્રંથ લખ્યાછે તે ઉપરથી
 સારી પેઠે એ વાત માલુમ પડશે.

મૂલ ગ્રંથના વચનો લખ્યાછે. તે ગ્રંથના બે ચાર પ્રતિયો હાથમાં
 આવ્યા હોતતો શુદ્ધ વચન કિયું તેનો નિશ્ચય થાત, પણ એકજ પ્રત
 હાથમાં આવેલી તેમાં લેખકના પ્રમાદ ઘણા, તેથી જેમ હતું તેમજ ઉતારી
 લિધું. માટે કેટલેક ઠાંકાણે ચૂકો રહેલી જણાશે.

॥ શ્રીમત્કુલાર્ણવ ॥

શ્રીદેવ્યુવાચ ॥

કુલેશપરમેશાનકરુણામૃત્તવારિધે ॥

અંસારેષોરસંસારેસર્વદુઃખમલીમસાઃ ॥૧॥

નાનાવિધશરિરસ્થાશ્વાનંતાર્ચીવજાતયઃ ॥

જાયંતેચમૃતંતેવતેપાંઅંતોનવિદ્યતે ॥૨॥

કેનોપાયેનદેવોન્નમુચ્યતેવદમેમભો ॥

ઈશ્વરઔવાચ ॥

શૃણુદેવીપ્રવક્ષ્યામીયન્માંત્વપરિપૃષ્ઠાસિ ॥૩॥

તસ્યશ્રવણમાત્રેણસંસારાન્મુચ્યતેજનઃ ॥

ચતુરાશિતિલક્ષેપુશરોરેપુશરીરીણાં ॥૪॥

નમાનુપ્યંવિનામત્રતત્ત્વજ્ઞાનંચન્ન્યતે ॥

સૌપાનભૂતંમોક્ષસ્યમાનુપ્યંપ્રાપ્યદુર્લભં ॥૫॥

यस्तारयतिनात्मानंतस्मात्पापतरोत्रकः ॥६॥
 विनादेहेनकस्पापीपुरुषार्थेनलभ्यते ॥७॥
 तस्माद्देहधनंरक्ष्यपुण्यकर्माणि साधयेत् ॥
 नरःप्राप्योत्तमंजन्मलब्धार्चैर्द्रियसौष्टवं ॥८॥
 नवेद्यात्महेतयस्तुसभवेन्नृक्षघातकः ॥
 पुनर्ग्रामाःपुनःक्षेत्रंपुनर्वित्तंपुनर्त्वनं ॥९॥
 पुनःशुभाशुभंकर्मनशरीरंपुनःपुनः ॥
 निद्रादिर्मथुनाहाराःसर्वेपांप्राणिनांसमाः ॥१०॥
 ज्ञानवान्मानवःप्रोक्तोज्ञानहीनपशुःप्रिये ॥
 वेदशास्त्रार्णवेधोररुद्धमानादृतःस्ततः ॥११॥
 पद्ददर्शनमहाकूपेपतिताःपशवःप्रिये ॥
 परमार्थंनजानंतिपशुपाशनियंत्रिताः ॥१२॥
 पठंमहर्निशंदेवीपरतत्त्वपराशुखः ॥
 अन्यथाशास्त्रसुद्धावोव्याख्याकुर्वतिनान्यथा ॥
 पठंतिवेदशास्त्राणीवोधयंतिपरस्परं ॥१३॥
 नजानंतिपरंतत्त्वदर्वापाकरसंयथा ॥
 मयित्वाज्ञानग्रंथेनवेदागममहार्णवं ॥१४॥
 सारजेनमहादेवीकुलधर्मसमुद्धृतः ॥
 कुलधर्ममहामार्गगतामुक्तिपुरीं व्रजेत् ॥१५॥
 कुलशास्त्रमनादत्यपशुशास्त्राणीयोभ्यसेत् ॥

स्वगृहेपायसंत्यक्त्वाभिक्षामटतिदुर्मतिः ॥१६॥
 अनालोक्यमनाघ्रेयमस्पृशंचाप्यपेयकं ॥
 मद्यमांसंपशूनांतुकौलिकानांमहत्फलं ॥१७॥
 अमेध्यानिद्विजातीनांमद्यान्पेकादशैवतु ॥
 द्वादशंतुसुरामद्यंसर्वेषामुत्तमंस्मृतं ॥१८॥
 मद्यदृश्यादिदोषस्यप्रायश्चित्तमतीरितं ॥
 अविधानेनयोहंन्यादात्मार्यप्राणिनःप्रिये ॥१९॥
 सबसेन्नरकेघोरोदिनादिपशुरोमभिः ॥
 तृणंवाप्यविधानेनछेदयेन्नकटाचन ॥२०॥
 विधिनागाद्विजंवापिहत्वायापैर्नलिप्यते ॥
 कुलशास्त्राणीसर्वाणामयैवोक्तानिपार्वति ॥२१॥
 प्रमाणानिनसंदेहोनहंतव्योनहेतुभिः ॥
 इतिप्रथमोल्लासः ॥

ईश्वर उवाच ॥

शैवाद्याःश्वागमाःसर्वेरहस्याःपरिकीर्त्तिताः ॥
 रहस्यादिरहस्यानांरहस्यामिदमंत्रिके । १ ॥
 ममपंचमुखेभ्यश्चपचाम्नायाःसमुदुताः ॥
 पूर्वश्चपश्चिमश्चैवदक्षिणश्चोत्तरस्तथा ॥२॥
 उर्ध्वाम्नायश्चपंचैतेमोक्षमार्गाप्रकीर्त्तितः ॥
 एकांम्नायंनुयोवैत्तिसमुक्तोनात्रसंशयः ॥३॥

किपुनश्चतुरांमनायवेत्तासाक्षाच्छिवोभवेत् ॥
 अंतःपोढांकुलेशानीकुर्यात्पुर्वोक्तवर्त्मना ॥४॥
 महापोढाब्धयन्यासंततःकुर्यात्समाहितः ॥
 एवंचित्तांबुजेध्यायेत्तद्वदनारीश्वरंशिवं ॥५॥
 श्रीप्रासादपरामंत्रं सर्वमंत्रशिखामणी ॥

जपन्भुक्तिंचमुक्तिंचलभतेनात्रसंशयः ॥६॥
 पानसंद्राक्षमाधूकखर्जुरीतांलमैक्षवं ॥
 मधूच्छंसोधुमाब्धिकमैरव्यनालिकेरजं ॥७॥
 मद्यान्येकादशैतानिभुक्तिमुक्तिप्रदानीच ॥
 द्वादशंतुसुरामयंसर्वेपांडत्तमंप्रिये ॥८॥
 गौडिमाध्वीचपैष्टिचविज्ञेयान्निविधामुरा ॥
 सर्वसिद्धिकरपैष्टिमाध्वीभोगप्रदायानी ॥९॥
 गौडीमुक्तिकरज्ञेयांसुराख्यादेवताःप्रियाः ॥
 विद्याप्रदेक्षवीहालाद्राक्षारानप्रदाभवेत् ॥१०॥
 तालजास्तंभनेशस्ताखर्जुरीरिपुनाशिनी ॥
 नालिकेरफलाश्रीदापानसाख्याशुभःप्रदा ॥११॥
 मधुकनाज्ञानकराचारिष्टंरोगनाशिनी ॥
 मैरेव्याख्याकुलेशानीसर्वपापप्रणाशिनी ॥१२॥
 क्षीरनृक्षसमुद्रुतमाज्यंवलकसमुद्रवं ॥
 मधुपुष्पसमुद्रुतमासवंतंदुलोद्वं ॥१३॥

यक्षानंदंरुचिकरं सामोदं च मनोहरं ॥

मद्यंतदुतमं देवीदेवताः प्रीतिकारणं ॥ १४ ॥

सुरादर्शनमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥

तद्वंध्याणमात्रेण शतक्रतुफलं लभेत् ॥ १५ ॥

मादिरावृक्षजाग्राहयाचेतः शोधनसाधनं ॥

तासां मेकांसमादृत्य पुना कर्मसमारभेत् ॥ १६ ॥

मत्स्यमांसादिसहिता अष्टगंधैः सुमिश्रिताः ॥

मांसंतु त्रिविधं प्रोक्तं स्वभूजलचरं प्रिये ॥ १७ ॥

यथा संभवमेष्ट्वेकं तर्पणार्थं प्रकल्पयेत् ॥

मांसदर्शनमात्रेण सुरादर्शनवत्फलं ॥ १८ ॥

पितृदैवतयज्ञेषु वैदग्ध्यं विधीयते ॥

आत्मार्थप्राणिनां हिंसा कदाचिन्नोत्तमा प्रिये ॥ १९ ॥

अनिमित्तं तृणं वा पिच्छेदयेन्न कदाचन ॥

देवतार्थं द्विजंगावाहं त्वाणपिर्न लिप्यते ॥ २० ॥

मात्रेण मित्तकृतं पापं पुण्यं भवति शांभवी ॥

मद्यमांसविहीनेन न कुर्यात्पुजनं शिवे ॥ २१ ॥

पिशितं मापमात्रं तु तद्वर्ममलिर्विदुना ॥

सतत्तर्पणमात्रेण कोटियज्ञफलं लभेत् ॥ २२ ॥

कुलपुत्रांतरायं हियः करोति सदुर्मतिः ॥ २३ ॥

सहैतिनरकं घोरं मेकविंशतिभिः कुले ॥

तस्मात्सर्वप्रयत्नेनकुलपूजापरोभवेन् ॥२४॥
 लभतेसर्वसिद्धिचक्रात्कार्याविचारणा ॥
 सम्यक्क्रतुशतरुत्वायत्फलं समवाप्नुयात् ॥२५॥
 तत्फलं समवाप्नोतिदत्त्वाश्रीचक्रसाधनं ॥
 सार्धत्रिकोटितीर्थेषुस्नात्वायत्फलमाप्नुयात् ॥२६॥
 तत्फलं लभतेदत्त्वाभक्त्याश्रीचक्रसाधनं ॥
 शैवेचवैष्णवेशाकेसौरेसिद्धांतदर्शने ॥२७॥
 विनालिपिशिताभ्यांतुं पूजनं निःफलं भवेत् ॥
 मंत्रपूतंकुलद्रव्यंगुरुदेवार्पितांप्रिये ॥२८॥
 पित्रंतितियेजनाः स्तेपांस्त्वत्पापंचनालिप्यते ॥
 सुराशक्तिः शिवो मांसंतद्रोकाभैरवः स्वयं ॥२९॥
 तयोरेकं समुत्पन्नो मानंदो मोक्ष उच्यते ॥
 देवपितृन्समभ्यर्च्य देवाश्चास्त्रोक्तवर्त्मना ॥३०॥
 गुह्यं स्मरन्विब्रेन्मद्यं स्वादन्मांसं नदोषभाक् ॥
 यथा क्रतुपुविप्राणां सोमपानं न दूषितं ॥३१॥
 मद्यपानं तथा कार्यं समये भोगमोक्षदं ॥
 पूर्णाभिषेकयुक्तानां पानं देवीनिगद्यते ॥३२॥
 पित्वापित्वा पुनः पित्वा यावत्पतति भूतले ॥
 पुनरुत्थाय यः पित्वा पुनर्जन्मन विद्यते ॥३३॥
 आनंदं तृप्यते देवो मूर्च्छयामैररः स्वयं ॥

वमनात्सर्वदेवांश्चतस्मात्त्रिविधमाचरेत् ॥३४॥

दिव्यपानरतानां वैयत्सुखंकुलनायिके ॥

तत्सुखं सार्वभौमस्य नृपस्यापि न विद्यते ॥३५॥

उच्छिष्टं भक्षयेत्त्रिणांताभ्यामुच्छिष्टमर्पयेत् ॥

प्रवृत्ते बहिरवे च क्रे सर्ववर्णा द्विजातयः ॥३६॥

निवृत्ते बहिरवे च क्रे सर्ववर्णा पृथक् पृथक् ॥

स्त्रिवाथपुस्तपः पण्डोचांडालोवा द्विजोत्तमः ॥३७॥

त्रक्रमध्येन भेदोऽस्ति सर्वदेवसमास्मृताः ॥

क्षीरेण सहितं तोयं क्षीरमेव यथा भवेत् ॥३८॥

तथाश्रिचक्रमध्ये तु जातिभेदो न विद्यते ॥

मद्रूपाः पुरुषाः सर्वे त्वद्रूपाः प्रमदाः प्रिये ॥३९॥

चक्रमध्ये तु मुढात्मा जातिभेदं करोति यः ॥

मद्यकुंभसहस्रैश्च मांसराशिशतानि च ॥४०॥

न तु प्यामि वरारोहे भगलिङ्गामृतं विना ॥

न च क्रां किं न पद्मा किं न वज्रां कामिदं जगत् ॥४१॥

लिङ्गां कंच भङ्गा कंच तस्माच्छक्तिशिवात्मकं ॥

शिवशक्तयोस्तु संयोगो यस्मिन्काले प्रजायते ॥४२॥

स साध्यकुलनिष्ठानां समाधिः स विधीयते ॥

योगिनो मदमत्ताश्च पतन्ति प्रमदोरसि ॥४३॥

मदाकुलाश्च योगिन्यापतन्ति पुरुषोपरि ॥

मनोरथंतुसंपूर्णकुर्वेत्तश्चपरस्परं ॥४४॥
 एतंचक्रगतावार्त्ताबिहिनैवप्रकाशयेन् ॥
 भक्त्यासंरक्षतांधीरोगोपयेच्चप्रयत्नतः ॥४५॥
 शृणुदेवीप्रवक्ष्यामीयोगीयोगीशलक्षणं ॥
 तस्यश्रवणमात्रेणयोगःसाक्षात्प्रकाशते ॥४६॥
 ध्यानंतुद्विविधंप्रोक्तस्थूलसूक्ष्मविभेदतः ॥
 साकारस्थूलमित्युक्तंनिराकारंतुसूक्ष्मकं ॥४७॥
 नशृणोतिनचघ्रातिनशृएवतिनपश्यति ॥
 नजानातिसुखंदुखंसंकल्पयतेमन ॥४८॥
 एवंशिवेविलीनात्मासमाधिस्तमिहोच्यते ॥
 यथाजलेनलक्षिताक्षिरेक्षिरंधृतेघृतं ॥४९॥
 अविशेषंभवेत्तद्वत्जीवात्मपरमात्मनी ॥
 यथाध्यानस्यसामर्थ्यात्कीटोपिभ्रमरायते ५०
 तथासमाधिसामर्थ्यात्त्रहभूतोभवेत्परः ॥
 यथागाढांधकारस्थोनकिंचिदोहपश्यति ॥५१॥
 आसनस्कस्तथायोगीप्रपंचंनैवपश्यति ॥
 नपत्रासनतांयोगीननासाग्रनिराक्षणं ॥५२॥
 ऐक्यंजीवात्मनाराज्योगंयोगविशारदाः ॥
 क्षणंन्रह्माहमस्मितीयःकुर्यादात्मचित्तनं ॥५३॥
 तत्सर्वपातकंहन्यात्तमःसूर्योदयेयथा ॥

व्रतक्रतुस्तपःस्तिर्यदानदेवार्चनादिषु ॥५४॥
 यत्फलंकोटिगुणितंतदेवाप्नोतितत्त्ववित् ॥
 उत्तमासहजावस्थामध्यमाध्यानधारणा ॥५५॥
 जपःस्तुतिःस्यादधमाहोमपूजाधमाधमः ॥
 पूजाकोटिगुणंस्तोत्रंस्तोत्रंकोटिफलंजपः ॥५६॥
 जपकोटिफलं ध्यानं ध्यानात्कोटिफलंलयः ॥
 मंत्रोदकैर्विनासंध्याजपहोमैर्विनातपः ॥५७॥
 उपचारैर्विनापूजायोगोनिस्त्यसमाचरेत् ॥
 हृदाकाशेचिदादिव्येसदाभातिनिरंतरं ॥५८॥
 नोदेविनास्तमध्येतिकथं संध्यामुपास्महे ॥
 देहोदेवालयेदेवीजीवोदेवःसदाशिवः ॥५९॥
 त्यजेदज्ञाननिर्माल्यंसोहभावेनपूजयेत् ॥
 जीवःशिवःशिवोजीवःसजीवःकेवलःशिवः ॥६०॥
 पाशवदोस्मृतोजीवःपाशमुक्तःसदाशिवः ॥
 तुषेनवदोव्रीहिस्यात्तुषाभावेनतंडुलः ॥६१॥
 कर्मवदस्तथाश्वोऽकर्ममुक्तःसदाशिवः ॥
 अर्पणानिष्टतिविप्राणांददितिष्टंतियोगीनां ॥६२॥
 प्रतिमास्त्वन्नुदीनांसोत्रसमदर्शिनः ॥
 अष्टिमांसंमनसंमर्त्यं सुखं ज्ञानेप्रिये ॥६३॥
 तदेवमोक्षविदुषामनुदानानुपानकं ॥

सदा मांसासबोलाससदाचरणचितकः ॥६४॥
 सदासंशयहीनोयःकुलयोगीसुउच्यते ॥
 पिवेन्मद्यं पलं स्वाद्यं स्वेच्छाचारपरायणः ॥६५॥
 आमिषासवसौरभ्यहीनं यस्य मुखं भवेत् ॥
 प्रायश्चित्तोसर्वज्ञश्च पशुरेव न संशयः ॥६६॥
 अनाचारात्सदाचारः अकार्यकार्यमुत्तमं ॥
 असत्यं मपि सत्यं स्यात्कौलिकानां महेश्वरी ॥६७॥
 अपेयमपि पेयं स्याद्भक्ष्यं भक्ष्यमेव च ॥
 अगम्यमपि गम्यं च कौलिकानां कुलेश्वरी ॥६८॥
 न विधिर्न निषेधश्च न पुण्यं न च पातकं ॥
 न स्वर्गो नैव नरकः कौलिकानां कुलेश्वरी ॥६९॥
 दुर्गुणाः सगुणाय ते अकुलं तत्कुलायते ॥
 अधर्मश्चापि धर्मतः कौलिकानां कुलेश्वरी ॥७०॥
 मृत्युर्वैजायते देवी स्वर्गः साक्षात्गृहायते ॥
 सर्वव्यापी यथा सूर्यः सर्वभक्षी यथा नलः ॥७१॥
 सर्वस्पर्शियथानायुः स्तथा योगी सदा शुचिः ॥
 सर्वधर्माधिको देवी कुलधर्मः शिवोदितः ॥७२॥
 नाहं वसामि कैलासे न मे रौनचमं दिरे ॥
 कुलज्ञाय त्रतिष्ठंति तत्र तिष्ठामि भामिनी ॥७३॥
 दर्शनादर्थनात्तस्यात्रे सप्तकुलमुदरेत् ॥

समाशंसंतिपितरःसुवृष्टिमिववर्षकाः ॥७४॥
 अस्मत्कुलेपुपुत्रोवापौत्रोवाकौलिकोभवेत् ॥
 त्वद्वक्त्रपूजनाद्देवोपूजितोहंनसंशयः ॥७५॥
 कुलनिष्ठान्यरित्यज्ययश्चान्यस्मैप्रदीयते ॥
 स्मशानंतंगृहं देवोदातापिनरकं व्रजेत् ॥७६॥
 तत्त्वप्राप्य तथायोगोत्पजेत्कर्मपरिग्रहं ॥
 पुण्यपापैर्नलिप्यंतेयेषां ब्रह्मदृष्टिस्थितं ॥७७॥
 पृथिव्यांयानिकर्माणीजिह्वोयस्थनिमित्तकं ॥
 जीह्वोयस्थपरित्यागो कर्मणा किं करिष्यति ॥७८॥
 मद्यं मांसं च मत्स्यं च मुद्रामैधुनमेव च ॥
 मकारं पचकं देवो देवता प्रीतिकारणं ॥७९॥
 लृष्णाष्टमी चतुर्दश्याममावास्यादिपूर्णमा ॥
 संक्रांतिः पंचयवर्णीतेषु पुण्यदिनेषु च ॥८०॥
 यथाकालं यथादेशं तथा पूजा समाचरेत् ॥
 भक्ष्यभोज्यान्नपानाद्यैः क्षीराज्यमधुमांसकैः ॥८१॥
 मत्स्यमांसादिविविधभक्ष्यभोज्यसमन्वितं ॥
 कुर्यान्नवकुमारीणां पूजामाश्वीनमासके ॥८२॥
 अष्टाष्टकार्चनं कुर्याच्छक्तिचैकैकवासरे ॥
 द्वातियागंतुयः कुर्यात्पूत्रोक्तविधिना प्रिये ॥८३॥
 कूलपूजारतो भूयादाभिष्टफलासिद्धये ॥

कुलपूजाधिकोयज्ञःकुलपूजाधिकोव्रतं ॥८४॥
 नास्तिनास्ति पुनर्नास्तिमाशंककुलनायिके ॥
 कुलधर्मप्रसंगंतुपशुनांपुरतःप्राये ॥८५॥
 कदाचिनैवकुर्वितशुद्राग्नेवेदपाठवत् ॥
 यथारक्षतिचौरैर्भ्योधनंधान्यावरादिकं ॥८६॥
 कुलधर्मतथादेवोपशुभ्यःपरिपालयेत् ॥
 अंतःकौलंवाहिःशैवंसभामध्येतुवैष्णवं ॥८७॥
 कौलंसुगोपयेद्देवानालिकेरफलांबुवत् ॥
 वेदशास्त्रपुराणानिस्पष्टवैद्यांगनामिव ॥८८॥
 इयंतुशांभवीविद्यागुप्ताकुलबधूरिव ॥
 चांडालीचर्मकारीचमातंगीपुल्कसीतथा ॥८९॥
 श्वपचीकटकीचैवकैवर्त्तिविश्वयोपिता ॥
 कुलाष्टकमितिप्रोक्तंसमयाचारपालकाः ॥९०॥
 गुरवोब्रह्मवःसंतिवेदशास्त्रार्थपारगाः ॥
 दुर्लभोयंगुरुर्देवीकुलशास्त्रार्थपारगाः ॥९१॥
 गुरवोब्रह्मवःसंतिदिपवच्चगृहेगृहे ॥
 दुर्लभोयंगुरुर्देवीसूर्यवत्सर्वदापकः ॥९२॥
 गुरवोब्रह्मवःसंतिशिष्यवित्तापहारकाः ॥
 दुर्लभोयंगुरुर्देवीशिष्यदत्तापहारकाः ॥९३॥
 विनादीक्षानमोक्षस्यात्प्राणिनांशिवशासनान् ॥

गुरुपदिष्टमार्गेणबोधंकुर्याद्विचक्षणः॥९४॥
 पाशमुक्तक्षणाक्लिप्यपरानंदमयोभवेत् ॥
 बोधविद्वाशिवःसाक्षान्नपुनर्जन्मतां व्रजेत् ॥९५॥
 एपातीव्रतरादीक्षाभवबंधविमोचनी ॥
 सजीवमोनयुक्तेनसुरयापुरितेनच॥९६॥
 अयंसिद्धाभिपेकस्यआचार्याख्यस्यपार्वती ॥
 पूर्णाभिपेकहीनायेमृताश्वकुलनायिके ॥९७॥
 सिद्धापूर्णाभिपेकेणाशिवसायुज्यमान्युयात् ॥
 तेनमुक्तिं व्रजंतीतीशांभवीवाक्यमब्रवीत्॥९८॥
 दीक्षयामोक्षमामोतिचांडालोपियदृष्टया ॥
 दीक्षयाहृग्धकर्मासौमायविछिन्नबंधनः॥९९॥
 गतःपरांज्ञानकाष्टांनिर्व्रजस्तुशिवोभवेत् ॥
 दीक्षासंस्कारसंपन्नेजातिभेदोनविद्यते ॥१००॥
 नफलंतिप्रायेतेपांशिलायामुक्तबीजवत् ॥
 देवीदीक्षाविहीनस्यनसिद्धिर्नचसद्गतिः॥१०१॥
 जपयज्ञात्परोयज्ञोनापरोस्तिहकश्चन ॥
 तस्माज्जपेनधर्मार्थकाममोक्षलभेत्प्राये ॥१०२॥
 पुण्यक्षेत्रनदीतीरंमहापर्वत्तमस्तकं ॥
 तीर्थप्रदेशंसिन्धुनांसंगमःपावनंवनं॥१०३॥
 उद्यानानांविचित्रानांत्रिलमूलंतथागारेः ॥

साधकानां प्रशस्तानी स्थानान्येतानि मंत्रिणां ॥ १०४ ॥
 अथवानिवसेत्तत्र यत्रचित्तं प्रसीदति ॥
 गृहेशतगुणं विद्यात् गोष्टेलक्षगुणं भवेत् ॥ १०५ ॥
 कोटिदेवा लये प्रोक्तं मनंत शिवसंनिधौ ॥
 वाचिकं मानसं पापं कायिकं वापि यत्कृतं ॥ १०६ ॥
 तत्सर्वं निर्दहे क्षिप्रं प्राणायामत्रये कृते ॥
 अक्षमालाद्विधा प्रोक्ता कल्पिता कल्पितेति च ॥ १०७ ॥
 कल्पिता मणोऽक्लिप्ता च मातृकस्यादकल्पिता ॥
 अन्नदातुः फलः स्यार्थं कर्तुं श्वार्थं न संशयः ॥ १०८ ॥
 तस्मात्सर्वं प्रयत्नेन परात्र वर्जयेत्प्रिये ॥
 मनो न्यत्र शिवो न्यत्र शक्तिरन्यत्र मासतिः ॥ १०९ ॥
 दुर्लभं प्राप्यमानुष्यं तत्रापि ब्रह्मविग्रहं ॥
 पूर्वजन्मान्निता पुण्यानरो भूत्वा महीतले ॥ ११० ॥
 न सिध्यति वरारोहे लक्षकोटिजपादपि ॥
 वादार्थं पठ्यते विद्यापरायं क्रियते तपः ॥ १११ ॥
 धनार्थं गम्यते तीर्थं भुज्यते क्रियते जयः ॥
 काम्यार्थं देवतायात्रा कथं सिद्धिवरानने ॥ ११२ ॥
 जपध्यानादियुक्तस्य क्षिप्रं मंत्रः प्रसिध्यति ॥
 सिद्धमंत्रस्य सिध्यति पट्टकर्मणि न संशयः ॥ ११३ ॥
 काम्यप्रयोगकर्तृणां परलोको न विद्यते ॥

होमतर्पणयंत्राद्यैर्मुद्राध्यानविशेषकैः ॥११४॥

आत्मनश्चपरश्चापीपट्कर्माणि समाचरेन् ॥

प्रयोगान्ते चक्रपूजासर्वमेव समाचरेत् ॥११५॥

कुलद्रव्यादिशुद्धिं च ज्ञात्वा पूजनमारभेत् ॥

सर्वकार्यदेवगृहे स्मशाने कुरकर्म च ॥११६॥

श्रीमासादपरामंत्रमष्टोत्तरसहस्रकं ॥

तरुणोल्लाससहितो मंडलं प्रजयेत्प्रिये ॥११७॥

अपमृत्युमहारोगजरामरणजंभयं ॥

जित्वा धिव्याधीरहितः पुत्रपौत्रसमन्वितः ॥११८॥

जीवेद्दुर्पशतं साग्रं पूजितः सर्वमानवैः ॥

ब्रह्मादीस्तभयेद्देवीयमादीनां तु मारणं ॥११९॥

देवदानवगंधर्वसिद्धकिन्नरगुह्यकान् ॥

विद्याधरान्मुनीन् रक्षान् नन्यान् त्रप्सरसः स्त्रियः ॥१२०॥

सिंहव्याघ्रोर्मृगैर्द्रादिअन्यान् दुष्टमृगानपि ॥

वशीकरोत्यसंदेहः किंपुनर्मानवादिकान् ॥१२१॥

सर्ववश्यकरं देवैः सर्वैश्च यं फलप्रदं ॥

स्वर्गादिपुण्यलोके पुनाति भेदो न विद्यते ॥

उर्ध्वाधायः समाख्यातः समासेन च विस्तरात् ॥

कुलार्णवमिदं शास्त्रं योगिनीनां त्वादिस्थितं ॥१२२॥

प्रकाशितं मयानेन गोपनीयं प्रयत्नतः ॥

पुस्तकंचकुलेशानोपशुगेहेनानिक्षिपेत् ॥१२३॥

नदद्यात्पशुहस्तेननपठेपशुसंनिधौ ॥

नित्यंसंपुजयेद्भक्त्याजानीयाद्भुक्त्वक्रतः ॥१२४॥

नापुत्रायप्रदातव्यंनाशिष्यायकदाचन ॥

साधकानांहितार्थायभुक्तिमुक्तिफलैषिणां ॥१२५॥

यस्तूर्द्धान्नायमहात्मं पठेत् श्रोत्रं संनिधौ ॥

भक्त्या परमया देवीयशृणोति सकौलिकः ॥१२६॥

व्रतदावतपस्तिर्ययज्ञदेवार्चनादिषु ॥

यत्फलं कोटिगुणितं लभते नात्र संशयः ॥१२७॥

इति श्री श्रीमत्कुलार्णवे महारहस्ये सर्वांगमोत्तमे स

पादलक्षग्रंथे पंचमखंडे मोक्षपादे नाम वासनादीकथनना

मसप्तदशोऽर्हः ॥ नमः श्रीकुलनायिकायै नमः ॥

अथ श्यामारहस्यसारः

रूपाणीवहुसंख्यानि प्रकृतेः संति भामिनी ॥

तेषां मध्ये महेशानिका लिरूपं मनोहरं ॥१॥

तस्या उपासकाश्चैव ब्रह्माविष्णुशिवादयः ॥

चंद्रसूर्यश्च वरुणः कुबेरसेनिः स्तथापरः ॥२॥

दुर्वासाश्चैव सिद्धश्च दत्तात्रेयो बृहस्पतिः ॥

कालिकाया प्रसादेन भुक्तिर्मुक्त्यादि भागिनः ॥३॥

॥ अथर्ववेदेऽयामोपनिषद् ॥

अथ हैना ब्रह्मं ब्रह्मस्वरूपिणो माप्नोति मुभगां
 त्रिगुणां कृत्वा तद्वयं दक्षिणे कालिके इत्यभिमुख
 तां तदनुब्रज सप्त क्रमुच्चार्य बृहद्भानुजायामुच्चरेत्
 स तु शिवमयो भवेत् ॥ सर्वसिद्धिश्चरो भवेत् ॥
 स तु वागीश्वरः ॥ स तु देवेश्वरः ॥
 सर्ववेदैरधिष्ठितो भवतु ॥ स तु सर्वतीर्थेषु स्नातो भवति ॥
 स सर्वयज्ञे प्रादक्षितो भवति ॥ इमं उपनिषदं
 यो नाधीते सा पुत्री पुत्रियति ॥ निर्द्धनी धनी भवति ॥
 धर्मार्थकाममोक्षाणां पान्त्रियते ॥ गंगादितोर्थ ॥
 क्षेत्राणां वन्हिष्टो मादियज्ञानां फलभागीयते ॥ इति ॥
 अर्चयन् विषयैः पुष्पैस्तक्षणात्तन्मयो भवेत् ॥
 न्यासःस्तन्मयता वृद्धिः सोऽहंभावेन चिंतयेत् ॥ १ ॥
 स्ववंशादधिकं ज्ञेयं गुरुवंशमहाशुभं ॥
 आदौ सर्वत्र देवेशमत्र दः परमो गुरुः ॥ २ ॥
 परात्परगुरुस्तोहि परमोऽष्टिगुरुस्तथा ॥
 तत्रादौ कालिका देवी तस्मात्कृणु गुरुक्रमं ॥ ३ ॥
 महादेवि महादेवास्त्रिपुरश्चैव भैरवः ॥
 दिव्यौघा गुरवः प्रोक्ता सिद्धौ वा कथयामिति ॥ ४ ॥
 ब्रह्मानंदः पूर्णदेवश्च णाचित्तश्च लोचनः ॥

कुमारःक्रोधनश्चैववरदःस्मरदीपनः ॥५॥
 मायामायावतीचैवमानवौघाशृणुप्रिये ॥
 विमलःकुशलःश्चैवभीमसेनःसुधाकरः ॥६॥
 मीनोगोरक्षकश्चैवभोजदेवःप्रजापतिः ॥
 मुलदेवोरंतिदेवोविघ्नेश्वरहुताशनौ ॥७॥
 समयानंदसंतोषौकालिकागुरवःस्मृताः ॥
 आनंदनोपशब्दांतगुरवःसर्वसिद्धिदा ॥८॥
 स्थियोपिगुरुरुपाश्चेदंबान्ताःपरिकीर्त्तिताः ॥
 तांत्रिकीसंध्यांकुर्यात् ॥ गुस्तर्पयेत् ॥
 श्रीमार्तिडमैरवायप्रकाशशक्तिसहितायएषोर्घ्यः ॥
 स्वाहा ॥इतित्रिवारं।अथकालिगायत्रि ॥
 कालिकायैविद्महेस्मशानवासिनीर्धमही ॥
 तन्नोघोरःप्रचोदयात् ॥अस्यापठणमात्रेणमहापातक
 कोटयः ॥सद्यःप्रलयमायांतिसाधकस्यनचान्यथा ॥
 रावणस्यगधाचैवरामचंद्रोविमोचितः ॥१०॥
 आत्मकन्याकर्पणाचत्रह्मापिचविमोचितः ॥
 मातृवधात्परशुरामोनिश्चयेनविमोचितः ॥११॥
 सुरापानाचश्रीरुष्णोदत्तात्रेयस्तथैवच ॥
 एवमेषामहाविद्यागोत्रन्यादेविसुंदरी ॥१२॥
 एवंध्यात्वामहाकालिजपेक्षचतुष्टयं ॥

रुधिरौक्तैः बिल्वपत्रैः तद्दशांशेन होमयेत् ॥ १३ ॥
 पूजादौ विजयास्विकारः ॥ इति विजयाकल्पे ॥
 ध्यानं ॥ करालवदनां वीरां मुक्तकेशी च त्रिभुजां ॥
 कालिका दक्षिणां दिव्यां मुंडमालां विभूषितां ॥ १४ ॥
 सद्यः कृतशिरः खड्गमुद्धृत्य करां व्रुजां ॥
 अभयं वरदं चैव सिद्धिद्वयकरां व्रुजां ॥ १५ ॥
 महामेघप्रभां शामांतयैव च दिगंबरं ॥
 कंठावसक्तमुंडालिगले रुधिरचर्चितां ॥ १६ ॥
 कर्णावतंसतां नीतशवयुग्मभयानकां ॥
 घोरदंष्ट्राकरालांचपीनोन्नतपयोधरां ॥ १७ ॥
 शवानां करसंघातैः कृतकांचिहसन्मुखीं ॥
 घोररूपां महारौद्रिस्मशानालयवासिनीं ॥ १८ ॥
 शवरूपमहादेवहृदयोपरी संस्थितां ॥
 महाकालेन च समं विपरीतरतातुरां ॥ १९ ॥
 इति ध्यात्वा ॥ सुरयात्रालियुक्तैश्च
 पूजयेद्वायथाविधी ॥ २० ॥

अथ मुराशापमोचनं ॥

र्त्तकारेण ब्रह्मशापं विमोचयेत् ॥ सुरेरुष्णशापं विमोचयेत् ॥
 अमृतं प्राकय स्वाहा ॥ इति मंत्रत्रयं देवि घटं धृत्वा पठेत्त्रिधा ॥
 शुक्रशापविमोचितायै मुरादेव्यै नमः ॥ अर्घ्यद्रव्यं ॥

मांसमीनमुद्राकुंडगोलमुरासंशोधयनिक्षिपेत् ॥

प्रतद्विष्णुस्तवतेति ॥ मंत्रेणमांसंशोधयेत् ॥

त्र्यंबकेणमिनं, त्वद्विष्णोरितिमुद्रा, विष्णुर्योनिमिति
कुंडगोलोद्भवं, घटसमीपेगुरुपात्रं, देवतापात्रं, शक्ति
पात्रं, योगिनीपात्रं, वीरपात्रं, बलिपात्रं, स्वपात्रं,
पाद्यपात्रं, अर्घ्यपात्रं, आचमनीयपात्रं, क्रमेणस्थापयेत्,
आनंदभैरवंतर्पयामि, ॥ इतिमंत्रेणतर्पयेत् ॥

॥ अथनैवेद्यं ॥

देवीपूजासदाशस्ताजलजैःस्थलजैरपि ॥

विहितैर्वानिपिद्वैर्वाभक्तियुक्तेनचेतसा ॥१॥

शालमत्स्यंचपाठीनंगोधामांसमनुत्तमं ॥

सशकंमेपरखड्गश्वसार्द्रकंसहशर्करं ॥२॥

पक्षिमांसवराहश्वमांसंनानासमुद्भवं ॥

कृष्णछागंमहामांसंगोधिकाहरितंतथा ॥३॥

जलजेमत्स्यमांसेचगंडकमांसमेवच ॥

नराछागास्तथामेषामहिपाशशकीस्तथा ॥४॥

एतेपांचैवरक्तांनोदेयानिपरमेश्वरी ॥

राजानरबालिदद्यात्नान्योपिपरमेश्वरी ॥५॥

॥ अथबलिदानं ॥

अथातोबलिदानस्यविधानोत्रप्रचक्षते ॥

- चामरं कृष्णसारश्चमत्स्यमेपश्चसुकरः ॥६॥
 महिषो वानरः खड्गो बलिच्छागादिको भवेत् ।
 ॥ श्वेतरुष्णोलोहितश्चकपिलः श्वित्रपांडुरौ ॥७॥
 पद्मविधः छागलः प्रोक्ता गृहस्थानां परो बलिः ॥
 पंचान्द्रं महिषं श्वेतं प्रशस्तं परिकीर्तितं ॥८॥
 गंडैर्वर्षसहस्राणि महिषैश्चरदः शतं ॥
 छागलैवत्सरादुर्ध्वद्वादशाब्दं दशाब्दकं ॥९॥
 मनुष्ये कोटि वर्षाणि तृप्तिं गच्छति देवता ॥
 न दद्याच्छिपशोर्मसिंहव्यकव्येर्विशेषतः ॥१०॥
 हीने द्वीपशोर्मसिंदुरितः परिवर्जयेत् ।
 दिवान् जुगुप्सन्मांसं संध्यायां सावसानके ॥११॥
 एकेन च सहस्रं स्यात् द्विगुणं चार्द्धरात्रके ॥
 पर्वसंधौ शतगुणं तिथि संधौ शतोत्तरं ॥१२॥
 योन्यां रिटेशतगुणं स्थंडिलेपि चाचरेत् ॥
 अथ संप्रोक्षणं कृत्वा बलिं समुत्सृजेत् क्षुधः ॥१३॥
 स्वयं पूर्वमुखो भूत्वा बलिकुर्यादुदंग्मुखं ॥
 अथ वैतस्य स्यात् सिंदुराद्यैरलंकृतं ॥
 अर्घ्यपात्रोदकैश्चुद्धैः मूलेन मोक्षयेत् त्रिशः ॥१४॥
 पुरुषसूक्तेन प्रोक्षणं ॥
 छागत्वं बलिरूपेण मम भाग्यदवस्थितः ॥

प्रणमामिसदाभक्त्यारूपिणंवलिरूपिणं ॥१५॥
 चंडीकावलिरूपायवलेतुभ्यंनमोनमः ॥
 यज्ञार्थेपशवःसृष्ट्वास्वयमेवस्वयंभुवा ॥१६॥
 अतस्त्वाघातयाम्यद्यतस्माद्यज्ञेवधोवधः ॥
 आनियखंडंपुरतोगंधादिभिःसमर्चयेत् ॥१७॥
 कृष्णंपिनाकपर्णीचकालरान्निःस्वरूपिणं ॥
 आसीद्विशेषणःखड्गतीक्ष्णधारोदुरासदः॥१८॥
 श्रीगर्भवीजयःश्वेवधर्मपालनमोस्तुते ॥
 इतिध्यात्वायाजकः॥ उक्त्वडितिमंत्रेणस्कंधे
 खड्गानियोजयेत् ॥ पश्चात्खड्गेणछिधि॥
 शिर्षोपरिज्वलद्दिषोयावत्कालप्रवर्तते ॥
 तावत्कालवसेत्स्वर्गेतस्माद्यत्नेनदापयेत् ॥१९॥
 मंत्रसिद्धिः॥ भूर्जेरोचनगंधाद्यैपद्ममध्येसुशोभनात्॥
 मंत्रसाधनयोरेकग्रंदुर्लभंभुविमानवैः ॥२०॥

॥ अथपानं ॥

एकपात्रेपित्रेत्द्रव्यंभुंजितश्चैकभाजने ॥
 विनामंत्रेणयोपानंविनामांसेनतर्पणं ॥२१॥
 विनाशक्त्यानुयत्पानं॥तत्पानंनिष्फलंभवेत्॥
 अन्योन्यंवंदनंरुत्वापित्रेतदमृतंभुनः ॥२२॥
 उच्छिष्टंभक्षयेत्छिणांतभ्यांनोच्छिष्टमप्येत् ॥

पीत्वापीत्वापुनःपीत्वायावत्पततिभूतले ॥२३॥
 साधकानांशिवाःसंतुआम्नायपरिपालिनां ॥
 जयंतिमातराःसर्वाजयंतियोगिनोगणः॥२४॥
 जयंतिसाधकाःसर्वेनंदतुभैरवादयः ॥
 तृप्यंतुपितराःसर्वे ॥सिद्धविद्याधरादया ॥२५॥
 शत्रवोनाशमायान्तुममर्निदाकराश्वये ॥
 इतिशांतिस्तोत्रं ॥ २६ ॥

॥ अथसहस्रनामानि ॥ . . .

'अपश्रीदक्षिणाकालिस्तोत्रस्यभैरवऋषीःस्मशा
 नकालिकादेवता ॥ धर्मार्थमोक्षार्थैर्जपेविनियोगः॥
 स्मशानकालिकाकालिभद्रकालिकपालिनी ॥
 गुह्यकालिमहाकालिमहाकालनितंत्रिनी ॥१॥
 भगरूपाभगस्थान्नीभगीनिभगवासिनी ॥
 लिंगस्थालिंगिनीलिंगरूपिणीलिंगसुंदरी ॥२॥
 कुंडपुष्पसदाप्रीतागौलपुष्पसदारतिः ॥
 कुंडगोलोद्भवप्रीताकुंडगोलाद्वात्मिका ॥३॥
 शुक्लालयाशुक्रभोगाशुक्रपुजासदारतिः ॥
 शुक्रस्नाताशुक्रदेहाशुक्रवृष्टिविधायिनी ॥४॥
 भगलिंगामृतप्रीताभगलिंगस्वरूपिणि ॥
 स्वयंभूकुसुमस्नातास्वयंभुपुष्पधारिणि ॥५॥

इत्यादि॥इतिकालिकानाम्नांसहस्रंशक्तिभाषितं॥
 गुह्याद्गुह्यतरंसाक्षान्महापातकनाशनं॥
 यंयंकामयतेकामंपठन्स्तोत्रमनुत्तमं॥६॥
 देवीविरप्रसादेनतंतंप्राप्नोतिमानवः॥
 स्वयंभुकुसुमैःशुकैःसुगंधिकुसुमान्वितैः॥७॥
 यवयावकसिंदुररक्तचंदनसंयुतैः॥
 मत्स्यमांसादिभिर्विरमधुभिसाव्यपायसैः॥८॥
 भक्त्योपनीतैःमंत्रेणसाधितैःशक्तिभिसह॥
 पंचोपचारैर्नैवेद्यैर्वालिभिर्वहुशोणितैः॥९॥
 धूपदोषैर्महादेवोपूजयित्वा मनोहरैः॥
 शवारूढाश्वितास्थोवास्मशानालयमागतः॥१०॥
 अनन्यचेताःस्थिरधीमुक्तकेशादिगंबरः॥
 सर्वविद्यावतांश्रेष्ठोदुर्जयःशत्रुमर्दनः॥११॥
 वायुतुल्यबलोलोकेसर्वसिद्धिसमन्वितः॥
 मार्कण्डेयइवायुष्मान्जरापलितवर्जितः॥१२॥
 महेशइवयोगींद्रःसर्वाकर्षणकारकः॥
 बहुकिंकथ्यतेतस्यपठतःस्तवमुत्तमं॥१३॥
 कुत्रैरइवविताढ्यो ज्ञायतेमदनोपमः॥
 रजश्चलाभगंपठयन्जप्त्वाकालिमहामनुं॥१४॥
 आलोकयेत्चित्तयेद्वाक्त्रैवप्रांपरयोपितां॥

सुरतेषु मनुजं प्वास्तु त्वाभे गवतीं शिवां ॥ १५ ॥

शुक्रोत्सारणकाले च जपपूजापरायणः ॥

जप्त्वास्तु त्वामहाकालं खेचरो जायते चिरात् ॥ १६ ॥

स्तंभयेदखिलान् लोकान् राजानमपि मोहयेत् ॥

आकर्षयेद्देवकन्यां वशयेदपि केशवं ॥ १७ ॥

नरमार्जारमाहिपं छागमूपकशोणितैः ॥

सारिपमांसैः समधुभिः सामृतैर्दुग्धपायसैः ॥ १८ ॥

यो निक्षालीत तोयेन भगालिङ्गामृतेन च ॥

शुक्रैः पूजाजपांते च कालि स तर्प्य साधकः ॥

मातेव कालिका तस्य सर्वत्र हितकारिणी ॥ १९ ॥

इति श्री कालिकुलसर्वस्वेशिवपरशुराम

संवादे महाकालिस्तुति सहस्रनामसंपूर्ण ॥

अथ रुद्रयामलोकशामास्तव प्रारंभ्यते ॥

॥ भैरव उवाच ॥

महती चे तनामायामहादेवी महेश्वरी ॥

इत्यादि ॥ अष्टोत्तरमकारनामानि ॥

यद्दं कीर्तयेद्भक्त्या विपमस्यो भवेद्यदि ॥

लोहपञ्जरमध्यस्थं तस्य नश्यति बन्धनं ॥ १ ॥

राजानो दासतां यांति भवेत्सर्वजनप्रियः ॥

अचलां श्रियमाप्नोति तस्य नश्यत्युपद्रवाः ॥ २ ॥

संग्रामेविजयेच्छत्रून्खगवत्यन्त्रगानिच ॥

नविपक्रमतेदेहेनमृत्युःपावकेजले ॥ ३ ॥

नाकालेमरणंतस्यकदाचित्संभाविष्यति ॥ इति स्तवं ॥

अथस्वरूपाख्यकर्पूरस्तववीरतंत्रे,

सलोमास्थिस्वैरंपल्लमपिमार्जारमपिते

परंमैपमौपनरमहिपयोछागमपिवा ॥

बलितेपुजायामपिवितरतांमर्त्यवसतां

सतांसिद्धिःसर्वाप्रतिपदमपूर्वाप्रभवति ॥ १ ॥

श्रीसुंदरीणांचरणारविंदं, विनानमन्येनच

पूजयामो, नजल्पयामोनचकल्पयामो,

नचाश्रयामोनचदेवमन्यं ॥ २ ॥

॥ अथरुद्रयामलेकालभैरवसंवादेकालिकवचगुटिका ॥

भूर्जत्वचिसमालिख्यचक्रतत्राविनिर्मितं ॥

एतत्संत्रमहेशानिसुरासुरसुदुर्लभं ॥ १ ॥

गोरोचनाकुंकुमेनतत्त्रदायेकवचंलिखेत् ॥

श्वेतसूत्रेणसंवेष्टयलाक्ष्यापरिमंडयेत् ॥ २ ॥

संपूज्यदेवतारूपागुटिकासर्वकामदा ॥

एपातुगुटिकादेवीकंठलग्नाखिलप्रदा ॥ ३ ॥

शोषेवद्वयकरोदेवीनाभौस्तंभनकारीणी ॥

वडावामभुजेत्पेपविरीपक्षक्षयंकरी ॥ ४ ॥

विद्याकरीललाऽस्याशिखायांतुयशप्रदा ॥५॥

॥ अथवज्रपंजराख्यंकालिकवचं ॥

अपिरस्यस्मृतःशंभुःछंदःसंस्थतिरुत्तमं ॥

देवतादक्षिणांध्यात्वाकालिप्रत्यक्षरंन्यसेत् ॥६॥

क्रींवीजं ॥ इतिकालिकाकल्पेत्रैलोक्यं

मोहनंनामकवचं ॥ पुरश्चरणविधिः ॥

शिवोहमितिभावयेत्जपंकुर्यात् ॥

रात्रौमांसासवैर्देवीपूजयित्वाविधानतः ॥

ततो नम्रांस्त्रियंलग्नेरमणंदधतोपिवा ॥८॥

योनिंकुंडेस्थितंसर्पिमांसमत्स्ययुतंभृशं ॥

दशांशतपर्येन्मद्यैर्मांसमित्रैःसुसाधकैः ॥९॥

मद्यमांसंचमत्स्यंचचर्वणंचमदापयेत् ॥

विनापीत्वासुरांभुक्त्वामांसंगत्वारजस्वलां ॥१०॥

योजपेद्दक्षिणादेवीतस्यदुःखंपदेपदे ॥

तर्पयेच्चपयोभिश्चरकधारायुतैस्तथा ॥११॥

मज्जाभिश्चतथातद्वत्सुकायेनकचेनच ॥

मूपमार्जाररक्तेनतर्पयेत्पादेदेवतां ॥१२॥

एवंतर्पणमात्रेणसाक्षात्सिद्धिश्चरोभवेत् ॥

बृहस्पतिसमोभूत्वादिविवत्भुविमोदते ॥१३॥

नतस्यपापपुण्यानिजीवन्मुक्तोभवेद्भुवं ॥

योनिरूपं हि कुण्डं वैरुत्वा सांभकसत्तमः ॥ १४ ॥

तत्र कार्या हि मंत्रेण अग्नेः स्थापनिका क्रियाः ॥

महकालाय देवाय दद्याच्च प्रथमा हुतिः ॥ १५ ॥

एवं मद्येन मांसेन भक्षेन रुधिराणां ॥

कृष्णपुष्पेण सार्वभौमेन सरस्वतीनां विशेषतः ॥ १६ ॥

श्रुतिः ॥ सुभगो देवेन तर्पणं तं नैव पूजयन् ॥

॥ स सर्वं हव्यं तं रतिः ॥

अथ पंचमकारेण सर्वमाप्नोति ॥

विद्यापशुधनं धान्यं सर्ववशाच्च ॥

नान्यः परमं पंथा विद्यते ॥ स सर्वं पापं तरति ॥

इत्याह भगवान् शिवः ॥ इति कालिकाश्रुतौ ॥

आनीय कन्यकां भद्रां घृणालज्जाविवर्जितं ॥

॥ कुमारितंत्रे ॥

नटीकपालिवेश्याचरनकीनापितांगना ॥

ब्राह्मणीशुद्रकन्याचतया गोपालकन्यका ॥ १७ ॥

मालाकारस्य कन्यापिनवकन्याप्रकीर्तितां ॥

एतामुकेऽधिदानोयततस्त्रयोनिमंडले ॥ १८ ॥

पूजयित्वा महादेवी ततो मैथुनमाचरेत् ॥

स्वाहांतोयं महामंत्रः शुक्रत्यागो विधीयते ॥ १९ ॥

॥ अथप्रयोगलिख्यते ॥ १ ।

निशायांशकिर्णोकांस्ववामभागेसमानोय ॥

तत्गात्रेपुकल्योकन्यासान्विधाय ॥२०॥

अदोक्षिताचेत्तदापूर्वोकाभिपेकमंत्रेणाभिषेकंरुत्वा ॥

तस्याःकर्णेदेवीबुध्यामंत्रमुच्चरेत् ॥

इतिशक्तिशुद्धिःततोमकारपंचमेनदेवोसंपूज्य ॥

शिवोहमितिभावयन्उभयोःसंगमंरुत्वा ॥

॥ अथकुलिनाचारक्रमोलिख्यते ॥

कुलस्त्रीवीरनिदाचतत्द्रव्यास्यापहारणं ॥

स्त्रीपुरोपंप्रहस्यंचवर्जयेन्मातिमान्सदा ॥२१॥

स्त्रीमयंचजगत्सर्वस्ययन्तावत्तथाभवेत् ॥

कुलजांयुवतींवीक्ष्यनमस्कुर्यात्समाहित ॥२२॥

तासांप्रहारंनिदांचकौटिल्यमप्रियंतथा ॥

सर्वथानचकर्तव्यमन्यथासिद्धिरोधरुत् ॥२३॥

स्त्रियोदेवाःस्त्रियःप्राणःस्त्रियएवविभूषणं ॥

स्त्रीद्वेपोनैवकर्तव्योविशेषासूजनंमहत् ॥२४॥

॥ कालिकातंत्रे ॥

रजस्वलास्त्रियंगत्वारेतोरुधिरसंयुतं ॥

द्रव्यंवाष्टविधंमांसंमत्स्यंबहुविधंप्रिये ॥२५॥

निवेद्यचात्मसात्कृत्वाकालिभक्तिपरायणः ॥

तदाभोगंचमोक्षंचलभतेनात्रसंशयः ॥२६॥
 ध्यानं ॥ शवाविष्टांमहाभीमांधोरदंष्ट्रावरप्रदा ॥
 मुक्तकोशिललज्जिह्वांपिबंतिसुधिरंमुहु ॥२७॥
 वीरासनसमासीनांमहाकालोपरिस्थितां ॥
 मुंडमालागलद्रक्तचर्चितांपीवरस्तनीं ॥२८॥
 सेविताखिलसिद्धौघैःसिद्धिभिःसेवितांपरां ॥
 एवतांकालिकाध्यात्वापुजयेत्कुलनायकः ॥२९॥
 स्मशानशयनेवीरःकुलस्त्रीपुविहार मान् ॥
 कुलामृतनिपेसीचकालितत्वार्थकोविदुः ॥३०॥
 ब्रह्मादीभुवनेतत्स्यसमोनास्तिनरोपरः ॥
 सएवसुखतिर्लोकैसएवकुलभूषणः ॥३१॥
 धन्याचजननीतस्ययेनदेवीसमर्चिता ॥
 वत्क्रेसरस्वतीतस्यालक्ष्मिस्तस्यसदागृहे ॥३२॥
 तीर्थानीदेवीसंसंतियेनदेवीसमर्चिता ॥३३॥
 इतिश्रीपूर्णानंदपरमहंसपरिव्राजकविरचितेद्वयाः
 मारहस्येविद्यामहात्मकथितंनामसप्तमपरीछेदः ॥
 न्यासंविनाभवेन्मुक्तःसुप्तस्याढासनंविना ॥
 पल्लवेनविनामंत्रोन्नमःसंपरिकीर्तितः ॥१॥
 पल्लवोवासनाप्रोक्ताःशिरःश्रणवउच्यते ॥
 शिरोहिनोमृतःप्रोक्तोनृधामंत्रगुप्तंविना ॥२॥

पंचमांघ्रपरं नास्ति शाक्तानां सुखमोक्षयोः ॥

भगरूपाचयादेवैरेतः प्रीता सदानघे ॥३॥

रेतसातर्पणं तस्यान्मयैर्मसैः सहप्रिये ॥४॥

॥ अथकुंडगोलादीग्रग्रहणविधिः ॥

आनीय प्रमदां मत्तांदोक्षितायै वनौन्नतां ॥

स्वकांतापरकांतावाघृणाल्लजाविवर्जितां ॥५॥

तस्याः योनौ न्यसेत् मंत्रमैथुनं कारयेत्ततः ॥

मध्यमाने पुरस्तस्या जायते तत्त्वमुत्तमं ॥६॥

गृह्णीयात्तत्प्रयत्नेन द्रव्यं कुंडोद्भवां शुभं ॥

निशंकर्माहितं द्रव्यं गृहित्वा तेन पूजयेत् ॥७॥

सांनिध्या जायते देवी सर्वकाममुपालभेत् ॥

चर्व्यचोष्यं निवेद्याथ वस्त्रालंकारादिकं ॥८॥

पूजयेदक्षतैः शुद्धैस्तस्याः मदनमंदिरं ॥

तस्यास्तु मदनागारे पूजयेत्परमेश्वरीं ॥९॥

शक्तियामले ॥

सुंदरीशोभनां क्षीणां पिनोन्नतपयोधरां ॥

द्विरष्टवर्षदेशीयां सदाकामाभिः प्लापिनीं ॥१०॥

पूर्वोक्तक्रमयोगेन कृत्वान्यासादिकं ततः ॥

तत्त्वप्रगृह्यत्वेन पूजार्थसाधकोत्तमः ॥११॥

इदं गोलोद्भवं द्रव्यं देवतापुष्टीकारकं ॥

स्वयंभुक्कुसुमं दिव्यं त्रैलोक्ये चातिदुर्लभं ॥२॥

कुण्डगोलोद्भवैर्द्रव्यैर्योनौ देवीं प्रपूजयेत् ॥

यं यं वाछति कामं च तंतं सापि प्रयच्छति ॥३॥

॥ अथ दुतीयजनं उत्तरतंत्रे ॥

शक्तिं नटीकपालीहृत्यादिसंस्थाप्य पूजामारभेत् ॥

सुगंधिरक्तकुसुमां सर्वाभरणभूषितां ॥

समाकर्णे सपर्यंके पूजयेत्कुलनायिकां ॥१॥

स्तनद्वयेव सतंचमदनंचैव पूजयेत् ॥

॥ अथ ज्ञानार्णवे ॥

शिवशक्तिसमायोगो योग एव न संशयः ॥

सीत्कारो मंत्ररूपं च वचनं स्तवनं भवेत् ॥३॥

आलिङ्गनं तु कस्तुरीचुंबनं कर्पूरं भवेत् ॥

नखदंष्ट्राक्षतान्पत्रं पुष्पाणि विविधानि च ॥४॥

मंधनं तर्पणं विद्विर्वीर्यपाते विसर्जनं ॥५॥

॥ कुलार्णवे ॥

आलिङ्गनं चुंबनं च स्तनयोर्मदनं तथा ॥

दर्शनं स्पर्शनं योनेर्विकारो लिङ्गघर्पणं ॥६॥

प्रवेशाच्च परं देवीं नैव पुष्पाणि पूजयेत् ॥

तेनामृतेन दिव्येन सर्वे तु प्राभवन्ति च ॥७॥

कुलामृतसमादाय ततोर्ध्वनिःक्षिपेद्बुधः ॥

मांसं प्रधाननैवेद्यं संध्याकाले निवेदयेत्
 नभावेन विना देवतंत्रमंत्राफलप्रदाः ।
 केवलं कुलयोगेन प्रसीदामि न चान्यथा
 भैरवो हं न चान्योऽस्मि न देवो मत्परः क्वचित्
 शिवो हं भैरवानंदो मत्तो हं कुलनायकः ॥ १० ॥
 एवं भिक्षां चरन् भिक्षुभैरवाचारतत्परः ॥

॥ इति वीरभावः ॥

तस्माद्यत्नात् द्वोगयुक्तो भवेद्दूरिवरः सुधीः ॥ ११ ॥
 भोगेन मोक्षमाप्नोति भोगेन कुलसाधनं ॥
 एकाकी विजने देशे स्मशाने पर्वते वने ॥ १२ ॥
 शुन्या गेहे न दीतारे निःसंगो विचरेन्मुदा ॥
 ब्रह्महत्यादीकं पापं क्षणान्नश्यति निश्चितं ॥ १३ ॥
 क्वचिच्छिष्टः क्वचिन्नष्टः क्वचिन्धृष्टः पिशाचवत् १४

॥ अथ पशुभावः ॥

नमत्स्य भोजनं कुर्यान्नस्त्रियं मनसा स्मरेत् ॥
 मैथुनं तत्कपालापंतद्गोष्ठिं परीवर्जयेत् ॥ १५ ॥
 विष्णुतंत्रोक्तपूर्वादी तदनुष्ठानमेव च ॥
 नित्यं श्राद्धं गवाग्रासं ॥
 संध्यावंदनमेव च ॥ इति पशुभावः ॥ १६ ॥
 महाचीनक्रमे देवांध्यात्वा नत्र प्रपश्य च ॥

यामार्द्धाभ्यांतरे सम्यक्पुजोपकरणं बलिं ॥ १७ ॥
 सामिपानंगुडछागं सुरापिष्टकपायसं ॥
 तदापि च बलिं दद्यात्तमहिपं छागलेन वा ॥ १८ ॥
 सयाति परमांसिद्धिं देवैरपि सुदुर्लभाः ॥
 आकर्षणवाशिकारं मारणोच्चाटनादिकं ॥ १९ ॥
 स्तंभनं मोहनं चैव द्रावणं त्रासनं तथा ॥
 परकाया प्रवेशं च पुरप्रसवनं तथा ॥ २० ॥
 महेंद्रजालमिंद्रादीजालानां रचना तथा ॥
 सयाति खेचरत्वं च दैवत्वमपि चैव ही ॥ २१ ॥
 सर्वसिद्धिं भवत्येव अहोरात्रात्कलौ युगे ॥
 नारीरक्तयुतं रुत्वा पर्णानां शतमुत्तमं ॥ २२ ॥
 रेतोयुक्तेन पत्रेण चार्कस्त्वैव सहस्रशः ॥
 स्मशानेभ्यर्चकालितु सर्वसिद्धिं स विंदति ॥ २३ ॥
 कारयेत् नान्न संदेहो महाकालवचं यथा ॥
 पूजनीया कलौ देवी केवलैरास वैश्वतैः ॥ २४ ॥
 सौत्रामण्यां कुलाचारे ब्रह्मणः प्रापित्रेत्सुरां ॥
 अन्यत्र कामतः पित्वा प्रायश्चित्ती भवेन्नरः ॥ २५ ॥
 ॥ अथ शवपूजा ॥
 चांडालचाभिभूयं च शीघ्रसिद्धिफलप्रदं ॥
 शवं प्रणवेन मोक्षयेत् पुष्पांजलिं दत्वा ॥

धूपदिपंकुत्वाबलिदद्यात् ॥

यमायप्रेताधिपतयेनमः ॥

शवोपरिसमारूढगुरुपुजादिकंचरेत् ॥२७॥

॥ इतिविरसाधनं ॥

भैरवावटुकाश्चैवकुलशास्त्रपरायणः ॥

ध्यात्वाशवंजलेगतेवानिक्षिपेत्स्नानमाचरेत् ॥२८॥

छागमाहिपमेपाणांचतुर्दिक्षुःशवाक्षिपेत् ॥

कबंधान्मुंडपूजांश्चदिपादिभिरलंकृतान् ॥

इतिनीलक्रमं ॥२९॥

॥ अधजपं ॥

चंद्रसूर्यग्रहेचैवग्रासावधिविमुक्तिः ॥

नद्यासमुद्रगामिन्यांनाभिमात्रोदकेस्थितः ॥३०॥

स्पर्शाद्विमुक्तिपर्यंतंजपंकुर्यादनन्यधीः ॥३१॥

॥ अथपूजा ॥

कृष्णांचतुर्दशांप्राप्यनवम्यांतंमहोत्सवे ॥

अष्टमीनवमीरात्रोपूजाकार्यविशेषतः ॥३२॥

दशम्यांपारणांकुर्यान्मस्यमासादिभिःशोवे ॥

सिंदूरेणनवकोणनृत्ताष्टादलंचतुर्दारात्मकंयंत्रं ॥

विलिख्यपुरतःसंस्थाप्य ॥ तत्रपूजां कृत्वा व्यायेत् ॥

मुंडोपरोभवेन्मुंडंसतीपंसनिधापयेत् ॥३३॥

ततस्तुष्टाजगद्वात्रिकालिकापरमेश्वरी ॥
 नायंप्रकाशयोद्धिमान् प्राणैःकंठगतैरपि ॥३५॥
 नवदेभक्तिहिनायभैरवेनेतिभाषितं ॥३६॥
 इतिपंचदशःपरिच्छेदः ॥३७॥

॥ अथकुंडनियमः ॥

शांतौपुष्टौतथारोग्येकुंडंचचतुरस्रकं ॥
 आकर्षणेत्रिकोणस्याउच्चाटणेचवर्तुलं ॥१॥
 होमद्रव्यं ॥ नारारजौकितंरुत्वापर्णानांशतमुत्तमं ॥
 नतस्यदुर्लभंकिंचिन्त्रिपुलोकेपुविद्यते ॥२॥
 रक्तपुष्पेणसाज्येनसरक्तेनविशेषतः ॥
 आमियादिभिरप्येवंजुहुयात्सर्वसिद्धये ॥३॥
 मांसंरक्ततिलंकेशंनखंआज्यंचपायसं ॥
 कर्पूरहोमतोमंत्रोसर्वाभिष्टानिसाधयेत् ॥४॥

॥ अथपूजा ॥

रक्तैराकर्षणेपुष्पैर्पीतैःस्तंभनकर्मणी ॥
 गारणेरुष्णपुष्पैस्तुपूजयेधोरदाक्षिणां ॥५॥
 मद्यमांसंविनात्रत्सुकुलपूजांसमाचरेत् ॥
 जन्मांतरसहस्रस्यमुठतंतस्यनश्यति ॥६॥
 नरास्थिनिलिखेन्मंत्रेक्षारयुक्तहरिद्रया ॥
 निक्षिप्यतेयस्यगेहेतस्यमृत्युंछिमासतः ॥७॥

स्मशानांगारमादायमंगलेवासरोनिशि ॥
 कृष्णवस्त्रेणसंवेष्यन्नाभियारक्ततंतुना ॥८॥
 शताभिमंत्रितंतच्चनिक्षिपेद्वैरिवेश्मनी ॥
 सप्ताहाभ्यंतरेतस्यचोच्चाटनभिदंमहत् ॥९॥

॥ अथवेतालसिद्धिः ॥

भौमवारेमध्यरात्रेस्मशानेसाधकोत्तमः ॥
 तस्योपरीशवंकृत्वापूजयित्वायथाविधि ॥१०॥
 ततोमात्रेवल्लिङ्गत्वाकाष्टमामत्रयेत्ततः ॥
 अधवाकृष्णमार्जारमेकघातेनघातयेत् ॥११॥

॥ अथकौलिकार्चनं ॥

अश्वमेधसहस्राणीवाजपेयशतानिच ॥
 इष्ट्वायत्फलमाप्नोतितत्फलंकौलिकार्चनात् ॥१२॥
 कौलिकांनिंदयेद्यस्तुकुलशास्त्रपरायणः ॥
 सयातिनरकैधोरेसस्यमेवनसंशयः ॥१३॥
 इतिअष्टादशपरीछेदः ॥

॥ तारासूक्ते ॥

अथाहैनांत्रद्वारंभेरातामाप्नोतितारयतीतितारा ॥
 ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्वरसदाशिवविदु
 • मेलनरूपानित्यायथाएपानिलारूपासरस्वती ॥
 इमांमयीयमारंस्तर्कागमपुराण

व्याकरणकाव्यादिवाग्धीशोभवति ॥२॥

हेभगवत्येकबटवेघहेविकटदंष्ट्रेधीमही ॥

॥ तन्नस्ताराप्रचोदयात् ॥

प्रणवंसर्वविघ्नाश्चउत्सारयहुंफट् ॥

उग्रतारादेवता॥ हुंबीजंफट्शक्तिः ॥

ह्रींकीलकंनिलसरस्वतिदेवी॥त्रिपुलोकेयुगोपिता॥

पायसंरुपरंदद्यान्मोदकंखंडशर्करां ॥१॥

वलिंदद्यात्तुच्छागंचगोधमांसमनुतमं ॥

रंभापुष्पशालमत्स्यंजुहुयाच्चप्रयत्नतः ॥२॥

योनियुग्मलिखेदुर्जलाक्षारसेनमंत्रवित् ॥

वेष्टितंपीतवस्त्रेणरज्जुनापरिवेष्टयेत् ॥३॥

स्त्रीणांवामभूजेनैवशिशुनांकठभूषणं ॥

बंध्यापिलभ्यतेपुत्रान्निर्धनीधनमाप्नुयात् ॥४॥

इतिश्रीमहामहोपाध्यायपरमहंसपरीव्राजकश्रीपूर्णा

नंदगोरोविरचितेदयामारहस्येद्वाविंशतितमःपरीच्छेदः॥

सवत्. १८९० ॥

॥ अथदेवीरहस्य ॥

॥ भैरवउवाच ॥

अधुनादेवीवक्ष्यामोसुरोत्पत्तीमहेश्वरी ॥

यस्याश्रवणमात्रेणदीक्षाफलंमवाप्नुयात् ॥१॥

समुद्रेमथ्यमानेतुक्षीराब्धौसागरोत्तमे ॥
 तत्रोत्तन्नासुरादेवीकुमारीरूपधारिणी ॥२॥
 नग्नाकांलाग्नीसदृशीरुतहासोलसन्मुखी ॥
 अष्टादशभुजादिव्यानवकुंभधरातथा ॥३॥
 नवपात्रधरातद्वन्मदिरारूणलोचना ॥
 नानाकुसुमभूषाढ्यामुक्तकेशीत्रीलोचना ॥४॥
 नानारत्नांगदयुतामुक्ताहारलतांचिंता ॥
 रत्नागुलीयशोभाढ्यातुंगपीनस्तनांचिता ॥५॥
 विचित्ररत्नखचिताकांचिगुणनितंबिनी ॥
 रत्नसिन्हासनयुतापरमानंददायिनी ॥६॥
 तांद्वपूवातुष्टुबुद्धेर्वीत्रह्यविष्णुमहेश्वराः ॥
 ससुरासुरगंधर्वाः सेश्वराचसदांशिवा ॥७॥
 तदाप्रसन्नवदनावरदानोद्यतासुरा ॥
 पात्रात्त्रिदुःपपातोर्व्याजातागोमजातयः ॥८॥
 तत्क्वणेभ्योपिदेवेशाजातवैधान्यजातयः ॥
 पैष्टिप्रोक्तामुरादेवीपरमानंददायिनी ॥९॥
 ततौददौपरंपात्रंविष्णवेप्रभविष्णवे ॥
 पात्रात्त्रिदुःपतंतोर्व्यासंविजाताततःप्रीये ॥१०॥
 सत्क्वणेभ्योपिदेवेशतिदेदाःकनकादयः ॥
 अन्येचब्रह्मोजाताभेदामदनवर्धनाः ॥११॥

विजयेतिमयाप्रोक्तविष्णवीपरमार्थदा ॥
 संविदासवयोर्मध्येसंविदेवगरीयसी ॥१२॥
 ततोददौपरंपात्रंश्रीसुरापरमेष्ठिने ॥
 पात्राब्धिदुःपतंतोर्व्याजाताशीघ्रंपरुपकाः ॥१३॥
 तत्कणेभ्योपिसंजाताभेदाक्षौत्ररसादयः ॥
 पानकंप्रोक्तमिशानीसर्वसाधारणंपरं ॥१४॥
 ततोददौपरंपात्रंदंद्रायामृतनिर्भरं ॥
 पात्राब्धिदुःपपातोर्व्याजाताजातीफलादयः ॥१५॥
 तत्कणेभ्योपिसंजाताभेदाश्वामलकादयः ॥
 पानकंनामतद्विव्यरसायनमुदाहृतं ॥१६॥
 ततोददौपरंपात्रंगुरुवेगीरजेसुरा ॥
 पात्राब्धिदुःपपंतोर्व्यागुडपुष्पततःशिवे ॥
 जातंतत्कणजाभेदानारीकेलफलादयः ॥१७॥
 पानकंनामदेवेशीरसायनमिदंपरं ॥
 ततोददौपरंपात्रंगुक्रायामृतपुरीतं ॥१८॥
 पात्राब्धिदुःपपातोर्व्याजाताखर्जुरपादपाः ॥
 तत्कणेभ्योपिसंजाताभेदावाढामकादयः ॥१९॥
 पानकंतदपिप्रोक्तं दिव्यंसतोपकारणं ॥
 ततोददौपरंपात्रंसूर्याचंद्रमसौत्सुकत् ॥२०॥
 पात्राब्धिदुःपतंतोर्व्याजातासंजीवनौषधीः ॥

तत्कणेभ्योऽपिसंजाताविविधौपधयःशिवे ॥२१॥

पानकंचदपिप्रोक्तंसर्वसाधारणंपरं ॥

सर्वार्थफलदंदेवोसर्वसारस्वतंप्रदं ॥२२॥

दत्त्वादिव्यंरसंदेवोसुरातत्रातिरोदधे ॥

तेसर्वेपरमेशानीसुरानेदैकनिर्भराः ॥२३॥

सदाशिवादयोदेवाःसुरायैववरंददुः ॥

येपिब्रंतिपरंपानंपरमानंदकारणं ॥२४॥

तेसर्वेयांतिपरमंपदंशाश्वतमन्ययं ॥

विनागौडीर्विनामाध्वोसुरांयःपुजयेछिवां ॥२५॥

शिवंनारायणंरुद्रंसभवेनिरयास्पदं ॥

अदीक्षितःपशुर्देवोदिक्षीतोप्यसुरःपशुः ॥२६॥

तस्मात्सुरांशिवेभ्युच्युःपूजायांवैष्णवोत्तमः ॥

पिबेद्वौडीतथामार्धपैष्टीमासवमुत्तमं ॥२७॥

पानकंचशुभंसर्वपूर्वाभावेपरःपरः ॥

॥ देव्युवाच ॥

भगवन्सर्वतंत्रज्ञकौलिकेश्वरशंकर ॥

त्वत्प्रसादान्मयावाप्ततत्त्वंदैव्याःसुदुर्लभं ॥१॥

तंत्रमंत्रात्मकंगुह्यंसूचितंभवतास्वयं ॥

परदेवरहस्याख्यंदीक्षापूर्ववदस्वमे ॥२॥

॥ श्री भैरव उवाच ॥

देवीरहस्यमोशानिशृणुत्वंभक्तिपूर्वकं ॥
 येनश्रवणमात्रेणकोटिपूजाफलंलभेत् ॥१॥
 विचार्यविधिवद्दीमान्दीक्षाकर्मसमाचरेत् ॥
 दीक्षीतःसभवेज्ञानोदीक्षाहीनोभवेत्पशुः ॥२॥
 गुरोरभावेदेवेशोपुस्तकंगुरुमाश्रयेत् ॥
 तत्रादौशुभनक्षत्रेस्नात्वासंपूज्यभैरवं ॥३॥
 गत्वानदितटंदिव्यंलताकुसुमसुंदरं ॥
 द्विपंवापरमंपुण्यंदेवानामपिदुर्लभं ॥४॥
 तत्रदेवीपरादेव्याःश्रीचक्रंनुविभावयेत् ॥
 त्रिकोणंविंदुसंयुक्तंपट्कोणंवृतमंडलं ॥५॥
 दीक्षायंत्रमिदंदेवीदिक्षाकालेप्रपूजयेत् ॥
 ब्राह्मोनारायणीचैवकौमारीचापराजिता ॥६॥
 माहेश्वरीचचामुंडावाराहीनारसिंहिका ॥
 वामावर्तक्रमेणैवपूजनीयाविशेषतः ॥७॥
 तत्रैवपूजयेदष्टभैरवान्भैरवेश्वरी ॥
 महाकालंचकालाग्रिकरालंविकरालकं ॥८॥
 संव्हाररुसुमिशानंकपिलेन्मत्तभैरवं ॥
 संपूज्यविधिवत्तत्रगंधाक्षतप्रसूनकै ॥९॥
 पत्रमभ्यर्चंदेवेशोगुरुसंपूजयेत्ततः ॥

पूर्वततः खनेत्कुण्डं यो निरूपं त्रिकोणकः ॥ १० ॥

वन्हे समक्षं त्रयाग्नेदीक्षां परमदुर्लभां ॥

कर्णमूले महाविद्यां श्रीविद्यां साधकेश्वरः ॥ ११ ॥

ततो देव्याश्च गायत्री ततो मूलमहेश्वरी ॥

एवं समर्प्य देवेशीकृत्वा होमं यथाविधि ॥ १२ ॥

रात्रौ परस्त्रीयां बालां श्यामां वामदं नतुरां ॥

अनीयं पूजयेन्मन्त्री यथोक्तविधिना शिवे ॥ १३ ॥

नग्नो मुककचो धीरो मधुपानपरायणः ॥

शक्तिवक्षः समाश्लोष्टो जपेन्मूलं यथाविधि ॥ १४ ॥

कर्मणामनसा वाचामन्त्रो कल्पदुर्मो भवेत् ॥

दशांशं संस्कृतो मन्त्रो भवेच्चिंतामणी क्षणात् ॥ १५ ॥

प्रवृत्ते भैरवे चक्रे सर्वे वर्णादिजातयः ॥

सर्वपापविनिर्मुक्तः सर्वसिद्धिः समन्वितः ॥ १६ ॥

इह लोके श्रीयं प्राप्य भूक्त्वा भोगान्यथेप्सितान् ॥

परत्र परमेशानो मृतो देवो पदं व्रजेत् ॥ १७ ॥

॥ देव्युवाच ॥

देवदेव महादेव शरणागतवत्सल ॥

सुरापानविधिं ब्रूहीयेन सिद्धिर्भवेत्पुनः ॥ १ ॥

॥ भैरव उवाच ॥

शृणु देवी प्रवक्ष्यामी पानपूजाविधिं परं ॥

विनापानं न सिद्धिः स्यात्साधकानां कलौ युगे ॥२॥

संपूज्य सशिवां देवीं प्रवृत्ते भैरवार्चने ॥

तत्र पानं सुरादेव्या महानंदप्रदायकं ॥३॥

अहोरात्रं सुरापानं भोगदं मोक्षदं शिवे ॥

यावन्न चलते दृष्टीर्यावन्न चलते मनः ॥४॥

तावत्पानं प्रकर्तव्यं पशुपानं ततः परं ॥

अधुना देवीवक्ष्यामि शोधनं सर्वकामदं ॥५॥

सुदिने देवि गत्वा दौस्मशानं साधकोत्तमः ॥

कपालं नरदंतानां मालाकं कणमौश्वरी ॥६॥

अष्टोत्तरशतजप्त्वामूलं यंत्रं निवापयेत् ॥

स्मशानभस्म लिप्तेन शुद्धेन सुरवंदिते ॥७॥

वामाचारपरः श्रीमान् योनिकुर्यान्महेश्वरी ॥

यंत्रमालाविना तस्य मंत्रहानिर्भवेत्पुं ॥८॥

॥ इति देवीरहस्यं संपूर्णं. ॥

॥ अथ ककारादिकालि सहस्रनामं लिख्यते ॥

विपरीतरतिं कृत्वा चिंतयंति भजंतिये ॥

ते पांवरं प्रदास्यामी तत्र नित्यं वसाम्यहं ॥१॥

मद्यैर्मासैस्तथाशुक्रैः सर्वैरपि प्राये ॥

तर्पयेत् पुजयेत्कालिं विपरीतरतिं चरेत् ॥२॥

खड्गहस्तोमुक्तकेशोदिगंबरविभुषितः ॥
 शैयास्थोमैथुनानंदिवेश्यासंगपरायणः ॥३॥
 पटेन्नामसहस्राख्यंमेधासामान्यदायकं ॥
 विपरीतरतौदेविकालितिष्ठतिनित्यशः ॥४॥
 महाकालेनचसमउपविष्टरतांतुरां ॥
 स्मशानस्थोमहारुद्रोमहाकालोदिगंबरः ॥५॥
 ज्वलत्पावकमध्यस्थोभस्मशय्याव्यवस्थितः ॥
 विपरीतरतांतत्रकालिकाहृदयोपरी ॥६॥
 पेयंखाद्यंचचोष्यंचतौचरुत्वापरस्परं ॥
 एवंसंचितयेत्कालीसर्वसिद्धिप्रजायते ॥७॥
 उर्क्रींकालींक्रूंकरालींकल्याणींकमलाकलाः ॥
 कुलटाचुंबनोद्युकाकुलटासंगतोपिता ॥८॥
 कुचमर्दनसंतुष्टाकामगेहविकाशनी ॥

॥इत्यादिसहस्रनामः॥

योनिपुष्पैःलिङ्गपुष्पैकुंडगोलोद्भवैरपी ॥१०॥
 कालिपुष्पैर्लिङ्गतौयैर्योनिक्षालनत्रिदुभिः ॥
 पुजयित्वामहाकालिंशोधितैःशोणितैरपि ॥११॥
 तांबुलपूरितमुखैर्मुक्तकेशोदिगंबरः ॥
 शययोनिःस्थितोवास्मशानमुरतान्वितः ॥१२॥
 सर्वदुःखाविनेर्भुक्तःत्रैलोक्यविजयीभवेत् ॥

शत्रुहर्ताकाव्यकर्ताभवेत्शिवसमःकलौ ॥१३॥

ऐश्वर्यकमलासाक्षात्सिद्धाश्रीकालीकांतिका ॥

मनोरथमयीसीद्धिःतस्यहस्तेसदाभवेत् ॥१४॥

परदारासमालिङ्ग्यसचुञ्च्यपरमेश्वरी ॥

योनिर्विक्ष्यपठेस्तोत्रंकुचेरादधिकोभवेत् ॥१५॥

विद्यारात्रितुसंपूज्यपठेन्नामसहस्रकं ॥

तरुणीसुंदरीरम्यांचंचलांकामगर्वितां ॥१६॥

समानीयप्रयत्नेनसंशोध्यन्यासयोगतः ॥

प्रसन्नमंचेसंस्थाप्यदेव्यावरणसंयुतं ॥१७॥

अष्टोत्तरशतंयोनिंसंमंज्यचुञ्च्ययत्नतः ॥

सयोगीभूयजस्रज्यंसर्वविद्याधिपोभवेत् ॥१८॥

गुन्यागारेशिवारण्येशीवदेवालयेतथा ॥

स्मशानेचतडागेचगंगागर्भचतुष्पथे ॥१९॥

कुटीनीग्रहमध्यस्तेएकलिङ्गेशिवालये ॥

मुंडेयोनीसतुस्तानाग्रहेवेश्याग्रहेतथा ॥२०॥

कालिसंचित्सप्रजपेदेतन्नामसहस्रकं ॥

पंचानंदपरोभूत्वापठित्वाकालिकास्तवं ॥२१॥

विष्टरेशवस्त्रेवापुष्पवस्त्रासनेषिता ॥

जप्त्वाकालिसहस्राख्यंस्वेचरीसीद्धिभाग्भवेत् २२

ब्रह्मादिस्तंभयेदेवायमादनिंतुमारणं ॥

नवीनविष्णुनोर्माणं माहेशं मोहयेत्क्षणात् ॥२३॥

मेपमाहिपमार्जारस्वरच्छागनरादिकैः ॥

शौणीतैसास्थिमांसैश्चमुरासिष्टैश्चपायसैः ॥२४॥

योनिक्षालणनिरैश्चयोनिअंगामृतैरपी ॥

स्वजातांकुसुमैपुज्यं जपतेतर्पयेत्शिवां ॥२५॥

वेद्यालतागृहेगत्वा तस्य चुंबनतत्परा ॥

तस्यायोनौ मुखंदत्वा तद्रसं विलपन् जपेत् ॥२६॥

कालिकादर्शनंतस्य भवेत्येव न संशयः ॥

नृत्यपात्रागृहंगत्वा मकारं पंचकान्वितः ॥२७॥

पात्रं साधनकं कृत्वा दिग्वस्त्रां तां समाचरेत् ॥

शतद्वयंकुचद्वंद्वेशतनाभौकुलेश्वरी ॥२८॥

शतयोनौ महेशानी उत्पाय च शतत्रयं ॥

शतावधानो भवति मासमात्रेण साधकः ॥२९॥

दंतमालाजपेत्कार्यागले धार्या नृमुंडजा ॥

मातंगीनी समाहूय मुंडयंत्रं प्रपूजयेत् ॥३०॥

अन्यां मालिग्य प्रजपेत् अन्यां संचुञ्च्य वै पठेत् ॥

अन्यां संपूजयेत् तत्र अन्यां संमर्दयेत् जपेत् ॥३१॥

अन्ययोनौ शिवंदत्वा जपेनाम सहस्रकं ॥

राजा भवति देवेशो मासपंचकयोगतः ॥३२॥

यवनिं शक्तिमान् यि गानशक्तिपरायणं ॥

कुलाचारक्रमेणैवतस्यायोर्निर्विकाशयेत् ॥३३॥
 तत्रजिह्वाप्रदत्वातुजपेनामसहस्रकं ॥
 महाकविवरोभूयान्नात्रकार्याविचारणा ॥३४॥
 सिंदुरतिलकोदेवीवेद्यालापोनिरंतरं ॥
 वेद्याग्रहनिशाचारोरात्रौपर्यटन्तथा ॥३५॥
 शक्तिपुञ्ज्यायोनिदृष्टीःतांबूलपूरिताननः ॥
 वेद्यामध्यगतंवीरंकदापद्यामिसाधकं ॥३६॥
 एवंवदतिसाकालितस्मात्वेद्यावरामता ॥
 कुमारीपूजयेत्भक्त्याजपांतेदेववत्प्रये ॥३७॥
 भक्त्यापूज्यकुमारीतुंवेद्याकुलसमुद्रवां ॥
 स्ववामभागेसंस्थाप्यषठेनामसहस्रकं ॥३८॥
 पुष्पयुक्ताभवेत्देवीसंयोगानंदतत्परः ॥
 त्रैलोक्याकर्पणीविद्यातस्यहंस्तासदाभवेत् ॥३९॥
 कलौकालिकलौकालीकलौकालीतिकेवला ॥
 गोपनियंगोपनियंगोपनियंप्रयत्नतः ॥४०॥
 कलौकालीकेवलास्यात्नात्रकार्याविचारणा ॥
 तस्मान्ननिंदेत्मनसाकर्मणावचसाकिमु ॥४१॥
 कलौकालिविहायाययत्काश्चित्मोक्षमिच्छति ॥
 सतुशक्तिविनादेवीरतिसंभोगमिच्छति ॥४२॥
 स्तंभनंमोहनंचैवमारणाकर्पणप्रीये ॥

वठ्यकारंतथोच्चाटंपौष्टीकंसुमनोहरं ॥४३॥

देवाःसर्वेनमस्यंतिकिंपुनर्मानवादयः ॥

ब्रह्माविष्णुशिर्वेन्द्राश्चमोहनंजायतेशवि ॥४४॥

रावणादिमहाशत्रून्नुच्चाटयतितत्क्षणात् ॥

आकर्षयेदेवकन्यामनुष्याणांचकाकथा ॥४५॥

मेपमाहिपरकेननररकेनचैवहि ॥

एतत्पर्णमात्रेणसाक्षात्सिद्धिश्चरोभवेत् ॥४६॥

श्रीमटादीनाथविरचितायांमहाकालसहितायांकालि
महाकालसंवादेसुंदरीशक्तिदानाख्यंसर्वसाधनाजमेधाना
माख्यंदक्षिणाकालिककारादीसहस्रकंनमस्तोत्रं ॥

भगंकुंडंस्त्रुवालिंगरोमदर्भश्चमेवच ॥

वीर्यंआज्यमनोहोताइत्युक्तंभैरवागमे ॥१॥

दूतिजनसमाहूयगृहीत्वातत्त्वमुत्तमं ॥

निक्षिप्यचालिपात्रेचततःपूजासमारभेत् ॥२॥

उत्तरज्ञानार्णवतंत्रे, महारहस्ये.

चांडालिकर्मकारीचमातंगीमांसकारकी ॥

मद्यकारीचरजकीक्षौरकीविश्वयोनिका ॥१॥

अष्टेताकुलयोगिन्योसर्वसिद्धिप्रदायिका ॥

सुरुपातरुणीशांतानुकूलामुदिताशुचीः ॥२॥

शंकाहीनाभक्तियुक्तागुढशास्त्रोक्तयोगिनी ॥
 गुरुदैवतभक्ताचसुचित्ताकौलिकाप्रिया ॥३॥
 मनोहरासदाचाराशक्तिरेयासुलक्षणा ॥
 दुष्टोग्राकर्कशालुब्धाकुत्सिताकुलदूषिता ॥४॥
 निद्रासक्तातिदुर्गन्धाहीनांगोव्याधिपीडिता ॥
 ईदृशमंत्रयुक्तावातुतिर्यागोविवर्जयेत् ॥५॥
 रासोल्लासतंत्रे.

॥ पंचमीप्रयोगः ॥

देवताग्रेस्ववामभागेत्रिकोणंपञ्चकारयेत् ॥
 तस्योपरीआसनंसंस्थाप्य ॥
 आसनोपरीशक्तिनम्रांस्थापयेत् ॥
 तस्याकर्णेमायात्रीजंसमुच्चरेत् ॥
 शक्तिहस्तंगृहित्वानिवेशयेन् ॥
 तस्याःशरीरेन्यासान्कृत्वापोडशोपचारैःपूजयेत् ॥
 पश्चात्संयोगंकारयेत् ॥
 याशक्तिसामहेदानोहररूपस्तुसाधकः ॥
 अन्योन्यंचितयेद्देवोदेवत्वमुपजायते ॥
 मंयानंकारयेत् ॥ मूलअष्टोत्तरशतंजप्त्वा ॥
 ओं ऐं ह्रीं श्रीं इति पठित्वा भगव्यकोणत्रये मूलेन वृजयेत् ॥
 धर्माधर्मकलास्नेहपूर्णवन्धौ जुहोम्यहं ॥

पूर्णाहुतिदद्यात् ॥ ततोतत्त्वंसंगृह्य ॥
यंत्रराजंतर्पयामो ॥ इतिदुतियागः ॥

वामेरामारमणकुशलादक्षिणेचालीपान्नं ॥
अग्नेमुद्राश्वणकवट्कौसूकरश्चोष्णशुद्धिः ॥
तंत्रावीणासरसकवितासद्गुरुःसत्कथायां ॥
कौलोमार्गेनिगमगहनोयोगिनामप्यगम्यः ॥१॥
अलीपिशितपुरंधिभोगपूजांपरोहं ॥
बहुविधकुलमार्गारंभसंभावितोहं ॥
पशुजनविमुखोहंभैरवीमाथ्रोतोहं ॥
गुरुचरणरतोहंभैरवोहंशिवोहं ॥२॥
करेपात्रंमुखेस्तोत्रंमानंदोहदयांतरे ॥
भक्तिगुरुपदांभोजेशरणंकिमतःपरं ॥३॥
वामेचंद्रमुखीमुखेचमदिराणात्रंकरांभोरुहै ॥
मूर्ध्निश्रीगुरुचितनंभगवतिध्यानास्पदंमानसं ॥
जिह्वायांजपसाधनंपरिणातिःकौलक्रमाभ्यासने ॥
येसंतोनियतंपित्रंतीसुरसंतेभुक्तिमुक्तिगतः ॥४॥
वामाचारंप्रवक्ष्यामीश्रुदिर्गासाधनंपरं ॥
संविधायकलैशोघंमांत्रिकःसिद्धिभाग्भवेत् ॥५॥
मानानृपेनसंभुतापात्रंपापाणमुंडकं ॥
आसनंसींजहचमांशोकेकण्ठाकचोद्वं ॥६॥

द्रव्यमासवतत्वाढ्यंभक्ष्यंमांसादिकंशिवे ॥

चर्वणंपलमत्स्यादिमुद्रावीणारवाकथा ॥७॥

मैधुनंवरकांताभिःसर्ववर्णसमानतः ॥

वामाचारइतिप्रोक्तःसर्वसिद्धिप्रदःशिवे ॥८॥

कुलाचारप्रवक्ष्यामीसेव्ययोगीभिरुत्तमैः ॥

कुलस्त्रियंकुलगुरुंकुलदेवीमहेश्वरी ॥९॥

हटादानीवसंपूज्यतथाभोगंविधायच ॥

रैतसातर्पयेद्देवीश्रीदुर्गाचक्रनायकीं ॥१०॥

पानैःपेयैस्तथाभक्ष्यैस्तर्प्यंकुलयोपितां ॥११॥

इत्याचारपरःश्रीमान्कुलस्त्रीगुरुपूजकः ॥

वामाचारपरोमंत्रीमुक्तिभाग्भवतिब्रुवं ॥१२॥

इत्यैवपटलोमुह्योदेव्याश्वाचारवल्लभः ॥

अदातव्योपिभक्तेभ्योनप्रकाशोमुमुक्षुभिः ॥१३॥

विधायधारंवदनेसुधायांश्रीचक्रमभ्यर्च्यंकुलक्रमेण ॥

आस्वादयंतपिशितंमृगाक्षीआलिंग्यमोक्षंसुधियोलभंते १४

आस्वादयंतःपिशितस्यखंडमाकंठपूर्णमदिरांपित्रंतः ॥

मृगेक्षणासंगममात्ररंतोभूक्तिंचमुक्तिंचवयंत्रजामः ॥१५॥

नास्वादितंवापिशितस्यखंडपंचाक्षरीपूर्णजपोनयत्र ॥

नयत्रसंगोमृगलोचनायाःस्तत्तदिनंदुर्दिनमेवमन्ये ॥१६॥

हालांपित्रेदीनितमंदिरेपुस्वपन्निशायांगाणिकागृहेषु ॥

तृगृहेभोजनमाचरंतोविराजतेकौलिकचक्रवर्त्ति । १७॥
 स्तिभोगेनहितत्रमोक्षोयत्रास्तिमोक्षोऽनहितत्रभोगः १८॥
 इदरतिर्पणतत्पराणांभोगश्चमोक्षश्चकरद्वयेपि ॥ १९॥

॥ कौलिकरहस्ये ॥

नौयेननखादितौसचणकौवेद्यापिनालिङ्गिता ॥
 लायेनसहोदरानजभितामांसंचनोभक्षितं ॥
 न्यायेननसेवितारतिमुखेपीतंनमद्यंतृपां ॥
 र्थतस्यगुरुक्तमोहिनितरांमाहेश्वरोनैवसः । १॥
 लिंग्यबालापरीषीयहालांमास्वाद्यलीलामपनीयलौल्यं ॥
 चक्रवालेविचरन्विशालेकालंनयेत्कौलिकएवनान्यः २॥
 भोगमोक्षप्रदोमार्गोनान्यौस्तिचमहीतले ॥
 तस्मात्सर्वप्रयत्नेनसाधनीयश्चसाधकैः ॥ ३॥
 वामाचारःकुलाचारोधर्मदोह्यर्थदःस्तथा ॥
 कामदोवेदनंतस्मादसौमार्गोत्तमोत्तमः ॥ ४॥
 वामाचारकुलाचारौद्वौतुशंकरभाषितौ ॥
 समौचतौतुविज्ञयौभोगमोक्षप्रदौह्यतः ॥ ५॥

॥ कुलचंद्रिकायां ॥

सर्वेषांउत्तमोधर्मोविष्णवाश्चततःपरः ॥
 शैवस्तस्मादक्षिणश्चशक्तिभक्तिपरायणः ॥ १॥
 तस्मात्सिधांतधर्मोवैतस्मादपिचकौलिकः ॥

कौलात्परतरौनेतिनान्यपंथेतिशासनात् ॥२॥
 अस्मादेवभवेज्ञानंयथार्थपरमात्मनः ॥
 ज्ञानादेवतुकेवल्यमित्येवंवक्तिवैश्रुतिः ॥३॥
 वारांगनाप्रयागश्चरजकीपुष्करस्तथा ॥
 चर्मकारिभवेत्काशसिर्वतीर्थारजस्वला ॥४॥
 अयंतुपरमोधर्मःकौलमार्गोमहेश्वरी ॥
 असिधाराव्रतसमोमनोनिग्रहकारकः ॥५॥
 अयंसर्वोत्तमोधर्मःशिवोक्तःसुखसिद्धिदः ॥
 जितेन्द्रियस्यसुलभोनान्यस्यानंतजन्मभिः ॥६॥
 रुद्रयामल.

॥ मकारदानफल ॥

द्रव्यमधुतधामत्स्यमासंमुद्राचमैधुनं ॥
 मकारपंचसंयुक्तंपूजयेत्भैरवंेश्वरं ॥१॥
 कन्याकोटिप्रदानस्यहेमभारशतानिच ॥
 फलमाप्नोतिदेवेशीकौलिकेविंदुदानतः ॥२॥
 पृथ्वीहेमसंपूर्णादित्वायत्फलमाप्नुयात् ॥
 तत्पुण्यंकौलिकेदत्वात्तृतीयंप्रथमायुतं ॥३॥
 द्वितीयंप्रथमायुक्तंयोदद्यात्कुलयोगीने ॥
 नृप्यंतिमातरःसर्वायोगीन्योभैरवादयः ॥४॥
 अश्वमेवादिकंपुण्यमन्नदानान्महर्षिणां ॥

तत्फलं लभते देविकौलिके दत्तमुद्रया ॥५॥

गवां कोटिप्रदानेन यत्पुण्यं लभते नरः ॥

तत्पुण्यं लभते देवि पंचमस्य प्रदानतः ॥६॥

पंचमेन विनाद्रव्ययः कुर्यात्साधकाधमाः ॥

तरस्वर्गनिष्फलं देवी सत्यं सत्यं न संशयः ॥७॥

चांडालीचर्मकारीचमातंगोमांसकारिणी ॥

मद्यकर्त्रिचरजकोक्षौरकोधनवल्लभा ॥८॥

अष्टौ तान्कुलयोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदायकः ॥९॥

रुद्रयामल

अजपानामगायत्रीयोगिनामोक्षदायिनी ॥

तस्याः संकल्पमात्रेण नरः पापैः प्रमुच्यते ॥

पद्मशतानि द्विवारात्रौ सहस्राण्येकविंशतिः ॥

एतसंख्येति मंत्रेण जीवो जपति सर्वदा ॥१०॥

हंकारेण ब्रह्मरिप्तासकारेण विशेत्पुनः ॥

हंसः संहति मंत्रेण जीवो जपति सर्वदा ॥

इतीश्रीकैदारकल्पे विख्यातपुराणे श्रीईश्वरकार्तिक
संवादे पंचयोगेन्द्रइच्छासिद्धिजीवन्मुक्तिप्राप्तये महापथशिव
दर्शने सदैव कैलासगमने रुद्रायामले प्रथमपटलः ॥

॥ आगमनो अर्थ ॥

आचारकथनादिव्यंगतिप्राप्तिनिदानतः ॥

महार्थतत्त्वकथनादागमःकथितःप्रिये ॥

॥ दीक्षानोअर्थ ॥

दिव्यभावप्रशमनात्क्षालणात्कल्मषस्यच ॥

दीक्षेति कथितासद्भिर्भवबंधविमोचिनी ॥२॥

॥ मंत्रनोअर्थ ॥

मननातत्त्वरूपस्यदेवस्यामिततेजसः ॥

त्रायते सर्वभयतस्तस्मान्मंत्रमितीरितं ॥३॥

॥ मुद्रानोअर्थ ॥

मुदंकुर्वति देवानामनांसिद्रावयन्तिच ॥

तस्मान्मुद्रा इति ख्याता दर्शितव्याकुलेश्वरी ॥४॥

॥ सुरानोअर्थ ॥

सुमनः सेवितत्वाच्च राजत्वात्सर्वदाप्रिये ॥

आनंदजननाद्देवीमुरेतिप्रतिकीर्तिता ॥५॥

॥ मांसनोअर्थ ॥

मांगल्यजननाद्देवीसंविदानंददानतः ॥

तथा सर्वप्रियत्वाच्च मांसमित्यभिधीयते ॥६॥

॥ आम्नायनोअर्थ ॥

आदित्वात्सर्वमार्गाणामनोछासप्रवर्तनात् ॥

यज्ञादिधर्महेतुत्वादाम्नायइतिकीर्तितः ॥७॥

॥ इतिद्वितीयभागसंपूर्ण. ॥

भाग ३ जो.

आ भागमां मंत्रशास्त्रना ग्रंथ जेटळा माळुम पडया तेनी संख्या अने नाम ककारादि अनुक्रमे लख्यांछे. त्यारपछी तंत्रशास्त्रमां संज्ञा शब्द आवे छे तेने परिभाषा कहेछे तेमांना केटलाएक शब्द लख्याछे. तारवाद आ ग्रंथना कर्तानां नाम माळुम पडयां ते लख्यांछे. पछी यंत्रनां नाम पछी देव, देवी जेने मंत्रशास्त्री मानेछे तेमनां नाम लख्यांछे. तारवाद मुद्रानां नाम अने बीज लख्याछे.

तांत्रिक ग्रंथनां नाम.

अ

अगस्तिसंविता ४५००
अथर्वरहस्य ४९ (तापिनी)
आगमोद्योत.
आगमसिंभु.
आरुणेशनंन.
आगमामृत.
आगमामृतगंजिरी.

आगमालंकार.

आत्मतंत्र.

इंद्राणीतंत्र.

इंद्रजाल ५०००

उत्तरआरुणेश.

उत्तराम्नतंत्र.

उन्नीसतंत्र ३५०

उद्दामरतंत्र.

उगमहेश्वरतंत्र.

उत्तरतंत्र ६००

उल्लिष्टगणपतिपद्धति.

ऋग्रहस्य.

एकवीराकल्प.

क

कलाविधितंत्र.

कलानाद.

कलासार.

ककारादिकालिसहस्रनाम.

वसिष्ठ कल्प.

विश्वामित्र कल्प.

कालितंत्र १४०००

कालिकुलसर्वस्व.

कालिकुलसद्भाव.

कामिकतंत्र.

कामकलातंत्र.

कालाग्निभैरवतंत्र.

कालिकापुराण १९०००

काल्यायनतंत्र ६०००

कालिकापटल.

कामकलाकेलिविलास ६००

कालिकाश्रुति.

कामेश्वरतंत्र.

कालि सहस्रनामपरशु

रामकृत.

कालिस० विजगर्भ.

कालिगायत्रि.

कालियागपद्धति.

कालिकाकल्प.

कुलार्णव ३६ उल्हास

१०००००

कुलसार.

कुलोद्देश.

कुलचूडामणी ६००

कुण्डिकामतंत्र.

कुलादेशतंत्र.

कुलार्चनदीपिका.

कुलवालितंत्र.

कुलप्रदीप ५००

कुमारितिलक ६००
 कुमारिकल्प. १४०००
 कुंडमंडपविधौ.
 केदारकल्प ३०००
 कैवल्यतंत्र.
 कौमारीतंत्र ६००
 कौलोपनिषद्.
 कौलरहस्य(लक्ष).
 कौलचंद्रिका.
 कंकालभैरवतंत्र.

ख

खट्वाङ्ग, स्वाहांत, नम्रांत,
 शुद्ध.
 खेचरीपटल.

ग

गणेशदुर्गा.
 गणपतिपंचाग.
 गायत्रितंत्र.
 गुह्यतंत्र.

गुरुरत्नतंत्र.
 गुह्यतंत्र.
 गौतमीयतंत्र ३०००
 गौरियामल ६००
 गंडभिरुंडअनुष्ठानपद्धती.
 गंधर्वतंत्र.

च

चक्रभेद.
 चामुंडातंत्र.
 चिदंबररहस्य.
 चंडोग्यशुलपाणितंत्र.
 चंडेश्वरतंत्र.
 चंद्रज्ञान.
 चंडिपाठ. १०००
 चंडिपाठपद्धती.

छ

छिन्नारहस्य ६००
 छिन्नाशिरोमणी.
 ज
 ज्योत्स्नापञ्चतंत्र.

ड

डामरतंत्र ६००

त

तत्त्वनमंतरंगिणी.

तरणिरहस्य.

तत्त्वशम्बर १२०००

तारातंत्र.

ताराप्रदीप.

तारारहस्य.

ताराभक्तिसुधारणं.

तारामूक.

तंत्ररत्न.

तंत्रमहोदधि.

तंत्रसार.

तंतुविधान.

तंत्रमुक्तावलि.

त्रिपुरासारसमुच्चय १३००

त्रिकुंडिश्वर.

त्रिपुराणवतंत्र ६००

त्रिजाकल्प.

त्रिपुरासर्वस्व.

त्रोतल.

त्रोतलोत्तर.

द

दक्षणाश्रतंत्र.

दक्षिणामूर्तिसंहिता.

दक्षिणाश्रतंत्र.

दत्तान्नयतंत्र. ३०००

दमनकपूजापद्धति.

दशमहाविद्याउपनिषद्.

दुतियागपद्धति.

देविमत.

देवीरहस्य ४०००

देवीपुराण १२०००

ध

धनुर्वेद.

न

नारदपंचरात्र ४०००

निर्वाणतंत्र १४०००

निरुत्तर.

नीलतंत्र १४०००

नंदिकेश्वरसंहिता.

नृसिंहपंचाग.

प

पश्चिमान्न.

पंचामृततंत्र.

परमानंदतंत्र ६००

पाशुपतागम.

पटल.

पद्धति.

पुष्टिकान्ततंत्र.

पुरुषार्चनचंद्रिका.

पूर्णाभिषेकपद्धति.

पूर्वाम्नतंत्र.

पौष्करतंत्र १२०००

प्रत्यंगीराकल्प.

फ

फेत्कारितंत्र ६००

ब

बगलामुखीतंत्र ६००

बालाविलासतंत्र ६००

बालासहस्रनाम.

बालात्रिपुरारीपद्धति.

बीजकोश.

त्रिंदुमालिनीतंत्र ३०००

ब्रह्मतंत्र.

ब्रह्मयामल.

ब्रह्मास्त्रप्रयोग.

बृहद्योनितंत्र ६०००

बृहड्डामरतंत्र.

भ

भवदेवकल्प.

भावनोपनिषदः.

भुवनेश्वरीतंत्र.

भुतडामरतंत्र.

भूतशुद्धीतंत्र.

भूतोड्डामर.

भैरवतंत्र.

भैरवीतंत्र.

भैरवाष्टकतंत्र.

भैरवनाथतंत्र.

भैरवसर्वस्व.

म

महाभूतडांमर.

महानील.

महानिर्वाणतंत्र १४०००

महाकालसंविहता १९०००

महामायातंत्र.

महासंमोहन.

महादेवमतोत्तर.

महाकालिमत.

महाभैरव.

मकारशोधनसंस्कार

महोग्रताराकल्प.

मत्स्यसूक्त.

मातृकातंत्र तरंग ३९

मालिनीतंत्र.

माहेश्वरीतंत्र.

मुद्राप्रकाश.

मुंडमालातंत्र.

मोक्षखंड.

मंत्रमहोदधि ५०००

मृत्युंजयकल्प.

य

यामलाष्टक.

योगीनीतंत्र ६०००

योगीनीहृदयः

योगीनीजालशम्बर.

योगीनीभैरव.

र

रामरक्षा.

रुद्रयामलतंत्र (लक्ष)

रूपभेद.

वृद्धभेद.

ल

लिगाचंनतंत्र.

लिंगतंत्र.

लिङ्गागम.

व

वर्णाविलासतंत्र,
 वर्षेष्टतंत्र,
 वसिष्ठसंहिता,
 वनदुर्गापटल,
 वाराहीसंहिता ६००
 वामकेश्वरतंत्र,
 वामजुष्ट,
 वातुल,
 वातुलोत्तरतंत्र,
 वाराहीतंत्र ६००
 विश्वसारतंत्र,
 विश्वसारोद्धारतंत्र,
 विष्णुधर्मोत्तर,
 विद्योत्पत्तितंत्र,
 विष्णुयामल,
 विमलतंत्र,
 विजयाकल्प,
 वीरागम,
 वीरतंत्र,

वीरचुडामणी,
 वीणाख्यतंत्र,
 वैशंपायनसंहिता
 वैष्णवीतंत्र,

श

शक्तिसंगमतंत्र ३०००
 शरभप्रयोग,
 शक्तिभैरवतंत्र,
 शक्तियामल,
 शामारहस्य ४०००
 शाक्तक्रम,
 शाक्तवादतरंगिणी,
 शारदातंत्र ६०००
 शारदातिलक १२०००
 शारदापटल,
 श्यामार्चनविधि
 शांडिल्यतंत्र १२०००
 श्यामोपनिषद्,
 श्यामातंत्र,
 श्यामार्चनचंद्रोका,

शिवदुतितंत्र.
 शिवयामल.
 शिवरहस्य ६००००
 शिवकवच.
 शिवागम.
 शुकसंहिता.
 शम्बरतंत्र.
 श्रीचक्रार्चनचंद्रिका.
 श्रीवत्सनारायणीय १२०९०
 प
 पञ्चक्रभेद.
 स
 सनत्कुमारतंत्र.
 सनकसंहिता.
 सनत्कुमारसंहिता.
 सनंदनसंहिता (६, १०)
 सर्वज्ञानोत्तमतंत्र.
 स्वच्छंदसंग्रह.
 सारस्वततंत्र.
 सिद्धभैरवतंत्र.
 सिद्धसिद्धांत ७०००

सिद्धेश्वरतंत्र.
 सिद्धसारस्वत.
 मुदर्शनसंहिता ४०००
 सुंदरतापिनी.
 सुंदरीतंत्र ६०००
 सौम्यतंत्र.
 सौभाग्यरत्नाकर ४०००
 सौभाग्यकल्पद्रुम स्कंद-
 ३०००
 संमोहनतंत्र १४०००
 संकेततंत्र.
 ह
 हनुमत्पटल.
 हनुमत्कवच.
 हटप्रदीप.
 हटयोगप्रदीप.
 क्ष
 क्षेवशुधि.
 ज्ञ
 ज्ञानार्णव ६०००

परिभाषा.

उत्कीर्ण.
 शापोद्धार.
 वलि.
 पटल.
 कवच.
 पंजर.
 स्तवराजः.
 सहस्रनाम.
 हृदय.
 आसन.
 न्यास.
 महापोढा.
 जारण.
 मारण.
 उच्चाटण.
 स्तंभनः.
 वशीकरण.

पंचमकार.

दशपात्र.

१ वलि २ गुरु
 ३ श्री ४ शंखहेतु
 ५ मुद्रा ६ आत्म
 ७ रस ८ तीर्थ
 ९ सुधा १० परमहस्य
 सर्वाङ्ग्य.

पात्रस्थापन.

शुद्धि.

अमृत.

सिद्धि.

द्वितीयाग.

श्रीयंत्र

गायत्रियंत्र.

बीज.

पूर्णाभिषेक — शामानो.

पद्माभिषेक. — तारानो.

कुमारीपूजा.

दमनकपूजा

कालियाग.

कालरात्रि — नर्क १४

महारात्रि — शिवरात्रि.

महोरात्रि — जन्माष्टमी.

दारुणा — होलि.

कुंडविधि:

मोहन.

विद्वेषण.

नवार्णव.

अर्गला.

कीलक.

८ सीधि.

अणिमा.

गरीमा.

महिमा.

लचीमा.

इशत्व.

वशीत्व.

प्राप्ति.

प्राकाश्य.

९ नीधी.

महापद्म.

पद्म

शख.

मकर.

कछप.

मुकुंद.

कुंद.

नील.

स्वर्

॥ दीक्षा ॥ ६

कलावति १

पांचायन २

मेधावी ३

साध्याज ४

सामान्य ५

अनुत्तर ६

कर्ता.

शिव.

देवी.

ब्रह्मांडानंदनाथ.

स्वरूपानंद.

आदिनाथ.

सत्यनाथ.

नित्यनाथ.

सिद्धनाथ.

पूर्णानंद.

भास्कराचार्य.

माधवानंद.

यंत्र.

श्रीचक्र.

१ भूपृष्ठ.

२ कुर्मपृष्ठ.

३ मेरुपृष्ठ.

स्वस्तिक.

कुंडलि.

पट्कोण.

पंचकोण.

गायत्रियंत्र.

चतुष्कोण.

त्रिकोण.

अष्टदल.

॥ देवता. ॥

श्रीकालि.

महाकाल.

श्रीसुंदरी.

श्यामा.

तारा.

वाराही.

नारसिंहि.

वैष्णवी.

रुद्राणी.

इंद्राणी.

शत्रुवाहना.

चामुंडा.

माहिषामुरमादिनी.

शोभा.

शक्ति.
 शरभ.
 नृसिंह.
 सरस्वति.
 उमा
 कुमारी.
 विंयावासिनि.
 राजमातंगी.
 उल्लिष्टचांडालिनि
 अघोरभैरव.
 उन्मत्तभैरव
 कालाग्निरुद्र.
 कालभैरव.
 बाला
 वगलामुखी.
 त्रिपुरसुंदरी.
 सिद्धलक्ष्मी.
 भुवनेश्वरी.
 गीरी.
 देवी.

शितला.
 कमला
 घोरा.
 महामारी.
 शीतला
 सप्तभृंगी.
 सिंहासना.
 श्रीविद्या
 कामेश्वरी.
 वज्रेश्वरी.
 ब्रह्माणी.
 भ्रामरी.
 वनदुर्गा.
 महाविद्या
 योगीणी.
 मातृका.
 पूर्णा.
 नारायणी.
 प्रहति
 भद्रकालि.

दुर्गा.
 धनुर्धारी.
 खड्गिणी.
 अर्जुदा.
 कामाक्षी.
 तुलजा.
 यक्षा.
 उग्रा.
 अष्टभुजा.
 शरभ.
 रंडभेरंड ३३ कोटिहात
 व्याघ्रजा.
 बहुचरा.
 अंबा.
 भारासुरी.
 शैलपुत्रि.
 ब्रह्मचारिणी.
 चंद्रघंटा.
 कुष्मांडा.
 स्कंदमाता

कात्यायनि.
 कालरात्रि.
 महागौरी.
 सिद्धिदात्रि.
 मीनाक्षी.
 शची.
 मेधा.
 सावित्रि.
 विजया.
 जया.
 देवसेना.
 स्वधा.
 स्वाहा.
 मातरा.
 लोकमातरा.
 ब्राह्मी.
 माहेश्वरी.
 कौमारी.
 बालामुखी.
 भैरवी.

धृति.
 तुष्टि
 कुलदेवता.
 वास्तुदेवता
 चितामाणे.
 छिन्नमस्तका.
 लक्ष्मी.
 नंदिनी.
 नलिनी,
 असितांगभैरव.
 रुरुभैरव.
 भीषणभैरव.
 संव्हारभैरव.
 कपालभैरव,
 क्रोधभैरव.
 रेणुका.
 चंडभैरव.
 कालभैरव.
 वटुभैरव.
 मार्तण्डभैरव.

उल्लिष्टभैरव.

मुद्रा.

संव्हारमुद्रा.
 योनिमुद्रा
 अंकुशमुद्रा.
 कूर्म.
 पंकज.
 लिंग.
 मुमुख,
 संपुट
 शकट.
 यमपाश.
 मल्ल.
 मुसल.
 चक्र.
 मुष्टी.
 मृगी.
 शक्ति
 ध्यान.

પરિશિષ્ટ.

મુર

વાળા કેટલાક તંત્રમાં ઔષધો ઉપાય, ટાળાટચકા અને મંત્ર વતાવ્યા ત્રિશૂનો નમુનો જણાવા સારુ ડહામર તંત્રનો થોડો ભાગ ઉતારી લીધો છે. એવા પ્રયોગ ઘણાજા છે, પણ પાલંદિ, ઢોંગી, દંભી, અને અઘાની, મોઝિયા, મુર્ખ એમની વચ્ચે એ વાત મજગડ ચાલે છે. કોઈ છોકરો માગે છે, કોઈ વશીકરણ, કોઈ શત્રુનાશ કરાવા માગે છે અને બાપા હા હા કહે છે. એ પ્રકરણમાં વશાં ઘણાં સામીલ થાય છે, ઘડાં ઘણીનીં વાઈડિયો, ત્રાસ પામેલો વહુઓ, એ પ્રકરણ વહુ ચલાવે છે. પંત્ર, મંત્ર, તીર્થજો વગેરે અપાય છે તે વધાય તાંત્રિક માર્ગ છે.

ડહામર.

॥ દેવ્યુવાચ ॥

ઈશ્વરશ્રોતુમિછામિલોકનાથજગત્પતે ॥
પ્રસાદકુરુમેદેવબ્રૂહિધર્માર્થસાધનં ॥૧॥
વશીકરણમુચ્ચાટંમોહનંસ્તંભનંતથા ॥
ચક્ષુર્હાનીર્મનોહાનિશ્રૂતિહાનિતંથૈવચ ॥૨॥
જ્ઞાનહાનિક્રિયાહાનોકિલકંચતથાપરં ॥
કાર્યસ્તંભવિશેષેણતત્સર્વવદમેપ્રભો ॥૩॥

॥ ઈશ્વરઉવાચ ॥

શ્રુણુત્વંહિવરારોહેસિદ્ધાર્થયદિપૃછસિ ॥
તંવદિપ્યામિતેદેવોસર્વતત્સમુદાત્મતં ॥૪॥

प्रथमं भूतकरणं द्वितीयोन्मादनंतथा ॥
 तृतीयं द्वेपणं चाथचतुर्थोच्चाटनंतथा ॥ ५ ॥
 ग्रामउच्चाटणं चाथपटंचजलस्तंभनं ॥
 वह्निस्तुस्तंभनं चाथवशिकेरणमुतमं ॥ ६ ॥
 आकर्षणं भुजंगानां मानवानांतथाडुहं ॥
 परपूरप्रवेशंचगजवाजीप्रकोपनं ॥ ७ ॥
 गुप्तागुप्ततराकार्यानूरक्षितव्याप्रयत्नतः ॥
 अन्यानपिप्रसंगाश्चबहुनपिवरानने ॥ ८ ॥
 सुमेरुंचालयेन्स्थानात्सागरैःप्लावयेन्महीं ॥
 सुर्यचपातयेद्भूमौनेदंमिथ्याभविष्यति ॥ ९ ॥
 तथैवेद्रस्यवज्रचपाशंचवरुणस्यच ॥
 यमस्यचतथादंडवन्हेःशक्तिवृथाभवेत् ॥ १० ॥

॥ ज्वरकरणं ॥

अथान्यसंप्रक्ष्यामीप्रयोगंतुविदुर्लभं ॥
 येनैवकृतमात्रेणज्वरोगृण्हंतिमानवं ॥ ११ ॥
 निर्वकाष्टाकृतिंकृत्वाचतुरंगुलमानवं ॥
 धत्तुरस्यरसेनैवहृदयेनामंसलिखेत् ॥ १२ ॥
 मांसेनवेष्टयेत्तमंत्रंअण्णेतऔरंशतंजपेत् ॥
 उल्कामुखीचागुंडाक्षीरमांसशोणितभोजनी
 अमुकंखःखःअगुकज्वरेणगृह्णापयहुंफट्स्वाहा ॥

॥ अथ उच्चाटनं ॥

अथातः संप्रवक्ष्यामीं प्रयोगं भुवि दुर्लभं ॥ १ ॥
 येन विज्ञानमात्रेण शत्रो रुच्चाटनं भवेत् ॥ १ ॥
 ब्रह्मदंडि चिताभं स्मकां कजं घासमान्वितं ॥ २ ॥
 निक्षिपेत् शिरसि शत्रुं शिघ्रमुच्चाटयेत् रिपुं ॥ २ ॥
 सर्पकंचुकमादाय कृष्णो रगा शिरस्तथा ॥ ३ ॥
 निखने यस्य च द्दारे तस्योच्चाटनं गृहात् ॥ ३ ॥

॥ अथ मारणं ॥

मुरा मनुष्यमां संच समादाय विचक्षणः ॥ ४ ॥
 गृध्रास्थि शत्रुविष्टा च द्वारमभ्ये निखादयेत् ॥ ४ ॥
 समाहेन भवेन्मृत्युयथारुद्रेण भाषितं ॥ ५ ॥

॥ अथ शत्रुनाशनं ॥

लांगुलं गृहगोधस्य मूषकस्य शिरस्तथा ॥ ६ ॥
 श्वेतमंडुकमां संच मंत्रं चैव गजोष्ट्रजः ॥ ६ ॥
 गृहीत्वा समभागानि मूक्षमचूर्णानि कारयेत् ॥ ७ ॥
 एतानि शोषयित्वा च कल्प्यं कृत्वा पुनः पुनः ॥ ८ ॥
 मंत्रः ॥ ओं ह्रीं यमाय शत्रुनाशनाशाय स्वाहा ॥ ९ ॥
 संजायते ज्वरस्ति त्रिष्विष्यते समरात्रतः ॥ १० ॥
 अष्टोत्तरसहस्रं तु ततो मंत्रं प्रपूजयेत् ॥ ११ ॥
 इति उद्दामरेमहातंत्रे प्रथममष्टकः ॥ १२ ॥

॥ अथस्तंभन ॥

चंद्रस्यचशिरंगृहंनकुलंमंकरस्यच ॥

डिडुभस्यशिरोगृहंसर्वाण्येकत्रकारयेत् ॥

अनेनमंत्रयित्वातुततःसिध्यंतिनान्यथा ॥

॥ ॐ ह्रीं श्रीं गौरीं नमः ॥ मंत्रः ॥

ओं नमो भगवते स्तंभनाय हुंफट् स्वाहा ॥

॥ अथकुंभिकरणं ॥

मूलंकनकाविजानोधृतचूर्णसमंततः ॥

खानैपानेप्रदातव्यंततोन्मतोभविष्यति ॥

॥ अथकुट्टिकरणं ॥

अथातःसंप्रवक्ष्यामि कुट्टिकरणमुत्तमं ॥

येनैवरुतमात्रेण कुट्टिभवति मानवः ॥ १ ॥

भलातकरसंगुंजातधामंडूककारिका ॥

गृहगोधासमायुक्ताभक्षेपानेप्रदापयेत् ॥

सप्ताहानायतेकुट्टियथारुद्रेणभाषितं ॥

॥ अथवशिकरणं ॥

अथातःसंप्रवक्ष्यामि वश्याधिकरणं परं ॥

येनविज्ञानमात्रेणलोकोभवति किंकराः ॥

राणीकहृदयंचूर्णयस्यमूर्ध्नि सनिक्षिपेत् ॥

नियतं किंकराभूत्वायावज्जीवसतिष्ठति ॥

॥ अथांजनं ॥

मूपवकस्यचनेत्रस्यसूक्ष्मचूर्णानिकारयेत् ॥
 अंजनंरतिमात्रेणगत्रौपश्येत्तथादिवं ॥
 एतेपांयोगनामोयंमंत्रहानानपश्यति ॥

॥ मंत्रः ॥

ओंनमोभगवतेरुद्रायशिवायज्योतिषांपतः
 येददातिज्योतिषांवर्तवीर्यावराणास्वाहा ॥
 इतिउड्डामरेमहातंत्रेअंजनाधिकारेद्वितियपटलः ॥

॥ अथलुताकरणं ॥

रुष्णसर्पशिरोगृह्यमुखेनिक्षिप्यसर्पपान् ॥
 भल्लातकविभक्तांस्तरुष्णसूत्रेणवेष्टयेत् ॥
 वाल्मिकस्यमृदावेष्टयंअंतर्धूमेनपाचयेत् ॥
 सुपक्वंचविजानीयसप्रगृह्यचसर्पपान् ॥
 विषस्यचूर्णंरुत्वाचशत्रुमुर्ध्निविनिक्षिपेत् ॥
 लुताचसविषांकूर्यान्नात्रकार्याविचारणा ॥

वीजं दत्तात्रेयतंत्र एनं प्रमाणे छे तेमायो नीचे लखेला श्रीक
 नमुना वास्ते उतार्थाछे.

॥ श्रीदत्तात्रेयउवाच ॥

कैलासशिखरासीनंदेवदेवंमहेश्वरं ॥
 दत्तात्रेयपरीपृच्छशंकरंलोकशंकरं ॥१॥

कृताञ्जलीपुटोभुत्वापृच्छतेभक्तवत्सलं ॥
 भक्तानांचिह्नार्थायकल्पतंत्रश्चकथ्यते ॥२॥
 कलौसीद्विमहाकल्पतंत्रविद्याविधानकं ॥
 कथयंतीमहादेवदेवदेवमहेश्वरं ॥३॥
 संतिनानाविधालोकेयंत्रमंत्राभिचारिका ॥
 आगमोक्तापुराणोक्तावेदोक्ताडामरेतथा ॥४॥
 उदिशेमादितंत्रेचकालचंडीश्वरेमते ॥
 राधातंत्रेचउल्लिष्टेधारातंत्रेमृतेश्वरे ॥५॥
 तत्सर्वेकिलनलत्वाकलौवीर्यविवाजिता ॥
 ब्राह्मणोकामक्रोधीचतस्यकारणहेतवे ॥६॥
 विनाकीलकमंलाश्चतंलविद्याकथंशिवे ॥
 तंलविद्याक्षणांसिद्धिलुपांकुरुममप्रभो ॥७॥
 ॥ ईश्वरउवाच ॥ ॥
 शृणुसिद्धिमहायोगिसर्वयोगवीशारदः ॥
 तंत्रविद्यामहागुह्यंदेवानामपिदुर्लभं ॥८॥
 तवाग्रेकथितंदेवीतंत्रविद्याशिरोमणी ॥
 गुह्याद्गुह्यमहागुह्यंगुह्यंगुह्यंपुनःपुनः ॥९॥
 गुरुभक्त्यायदातव्यंभक्त्यानकदाचन ॥
 मानसंशिवभक्तैवददाचित्तेसमन्विते ॥१०॥
 शिरंदद्यात्पुतांदद्याच्चदद्यात्तंत्रकल्पकं ॥

यस्मैकस्मैनदातव्यं नान्यथा शंकरोदितं ॥११॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि दत्तात्रेयतथा श्रृणु ॥

कलौ सिद्धी महातन्त्रं विना कलैर्न कथ्यते ॥१२॥

न त्रिषोर्न च नक्षत्रं न नियमो नास्ति वासरः ॥

न त्रतन्त्रं नियमं होमं कालं वेला विवर्जितं ॥१३॥

केवलं तन्त्रमंत्रेण ओपधी सिद्धरूपिणी ॥

यस्य साधनमात्रेण क्षणा सिद्धिश्च जायते ॥१४॥

मारुणं मोहनं स्तंभं त्रिद्वेषोच्चाटनं वशी ॥

आकर्षणं इंद्रजालं यक्षणी च रसायनं ॥१५॥

कालज्ञानं अनाहारं हारं च निधीदर्शनं ॥

बंध्यापुत्रवतियोगं मृत्वात्सासुतजीवनं ॥१६॥

जयवादे वाजिकरणं भूतग्रहनिवारणं ॥

सिंहव्याघ्रभयं संपर्वश्विकानां तथैव च ॥१७॥

दधिमत्पुत्रं घृतं सत्यं नान्यथा शंकरोदितं ॥

गोप्यं गोप्यं महागोप्यं गोप्यं गोप्यं पुनः पुनः ॥१८॥

॥ अथ सर्वोपरि मंत्र ॥

ओं परं ब्रह्म परमात्मने नमः दुत्यतिस्थिति ॥

प्रलयकराय ब्रह्म हरिहराय त्रिगुणात्मने ॥

सर्वकौतुकानीदृश्याय २ दत्तात्रेय नमः ॥

तन्त्राणि सिद्धि कुरु २ स्वाहा ॥

अष्टोत्तरंशतजपेत्सिद्धिः ॥

इति श्रीदत्तात्रेयतंत्रेइश्वरदत्तात्रेयसंवादे ॥

प्रथमोऽपटलः ॥ १ ॥

॥ अथ मारणंइश्वरोवाच ॥

चिताभस्मविपंयुकंधर्त्तरंचूर्णसंयुतं ॥

यस्यांगेनिक्षेपेत्भौमेसद्योयांतियमालयं ॥ १ ॥

भल्लातकोद्वंतेलंरुष्णासपस्यदंतकं ॥

विपिधत्तूरसंयुकंयस्यांगेनिक्षेपेत्मृत्तिं ॥ २ ॥

मरास्तिचूर्णतांबूलोभुकमृत्सुभवेत्ध्रुवं ॥

सर्पास्तिचूर्णयस्यांगेनिक्षेपेत्मृत्फमाप्नुयात् ॥ ३ ॥

चिताकाष्ठंगृहीत्वातुभौमेचभरणीयुते ॥

निखनेचगृहेद्दारेमासेमृत्फभविष्यति ॥ ४ ॥

रुष्णसर्पत्वचाग्राह्यातद्वर्तिज्वालयोनिशि ॥

धर्त्तरवीजतैलेनकब्जलंनृकपालके ॥ ५ ॥

चिताभस्मसमायुक्तंलवणंपंचसंयुतं ॥

यस्यांगेनिक्षेपेत्चूर्णसद्योयांतियमालये ॥ ६ ॥

गृहीत्वावृश्चिकंमांसंकटकंचूर्णसंयुतं ॥

यस्यांगेनिक्षेपेत्चूर्णसद्योयांतियमालयं ॥ ७ ॥

पंचदशालिखेयं चिताभस्मविलेपतः ॥

स्मशानाग्राक्षेपेत्तुभौमेवारेमृतेरिपु ॥ ८ ॥

उष्ट्रविष्टागृहीत्वातुविषचूर्णसमन्वितं ॥
 यस्यांगेनिक्षिपेत्चूर्णसद्योयांतियमालयं ॥९॥
 खरविष्टागृहीत्वातुविषचूर्णसमन्वितं ॥
 यस्यांगेनिक्षिपेत्चूर्णसद्योयांतियमालयं ॥१०॥
 रिपुविष्टागृहीत्वातुनृकपालेतुधारयेत् ॥
 उद्यानेनिखनेद्रुमौयस्यनामलिखेसति ॥११॥
 यावत्क्षुज्यतिसाविष्टातावत्शत्रुमृतोभवेत् ॥
 यस्मैकस्मैनदातव्यंनान्यथाशंकरोदीतं ॥१२॥
 लकलावशालैयत्ग्राह्यंयस्यांगेर्विदुमात्रतः ॥
 निक्षिपेत्स्त्रीयतेशत्रुयदिरक्षतिइश्वरः ॥१३॥
 गृहेदीपंतुनिक्षिप्तेलवणंविजीयायुतं ॥
 यस्यनामात्मृत्युसत्यंमासमेकोनसंशयः ॥१४॥

॥ अथमंत्रः ॥

ॐ नमो कालरूपाय अमुकं भस्मीकुरु २ स्वाहा ॥
 अष्टोत्तरशतं जपेत्सिद्धिः ॥
 इति श्रीदत्तात्रेयतत्रेइश्वरदत्तात्रेयतंत्रसंवादे मार
 णं नाम द्वितीयपटलः ॥२॥

॥ अथ मोहनं ॥ इश्वरोवाच ॥

तुलशीबीजचूर्णं तु सहदेविरस्ये शयेत् ॥
 तिलकं च रवौ वारे मोहनं सर्वतो जगत् ॥१॥

हरितालंअश्वगंधाकदलीसहपेसयेत् ॥
 गोरोचनंसमंयुक्तंतिलकंलोकमोहनं ॥२॥
 शृंगीचंदनसंयुक्तंवचाकुट्टासमन्वितं ॥
 धूपंदेहेतथावस्त्रंगुखेचैवविशेषतः ॥३॥
 राजाप्रजापशुपक्षीदर्शनामोहकारकः ॥
 गृहित्वामूलतांबूलंतिलकंलोकमोहनं ॥४॥
 सिंदुरंकुंकुमंचैवगोरोचनसमन्वितं ॥
 धात्रिरससमंयुक्तंतिलकंलोकमोहनं ॥५॥
 मनःशिलाचकर्पूरंकदलीरसपेसयेत् ॥
 अनेनैवतुतंत्रेणतिलकंलोकमोहनं ॥६॥
 सिंदुरंचवचाश्वेतातांबूलंसपेशयेत् ॥
 अनेनैवतुमंत्रेणतिलकंलोकमोहनं ॥७॥
 भृंगराजअपामार्गलज्वालुसहदेविका ॥
 एभिस्तुतिलकरुत्वात्रैलोक्यमोहयेन्नरः ॥८॥
 गृहित्वादुंदरंपुष्पंवात्तिरुत्वाविचक्षणैः ॥
 नवनीतेष्वज्जाल्यकज्जलंपातयेत्निशी ॥९॥
 कजलंचाज्जयेनेत्रंमोहनंसर्वतोऽजगत् ॥
 यस्मैकस्मैनदातव्यंदेवानामपिदुर्लभं ॥१०॥
 श्वेतदुर्वागृहित्वानुहरितालंचपेशयेत् ॥
 रोभिस्तुतिलकरुत्वात्रैलोक्यमोहयेन्नरः ॥११॥

श्वेतगुंजारसंपुष्यं ब्रह्मदंडीचमूलकं ॥
 लेपमात्रेशरीराणां मोहनं सर्वतो जगत् ॥ १२ ॥
 स्वेतार्कमूलमादाय स्वेतचंदनसंयुतं ॥
 अनेन तिलकं भाले मोहनं सर्वतो जगत् ॥ १३ ॥
 विल्वपत्रं गृहीत्वा तु छायाक्षुष्कं तु कारयेत् ॥
 कपिलाप्यसाद्धेन वटिकृत्वा तु गोलकं ॥ १४ ॥
 एभिस्तु तिलकं कृत्वा मोहनं सर्वतो जगत् ॥
 क्षणं मोहनतां याति प्राणैरपि धनैरपि ॥ १५ ॥
 विजयापत्रमादाय श्वेतसर्पसंयुतं ॥
 अनेन लेपयेत् देहं मोहनं सर्वतो जगत् ॥ १६ ॥
 गृहीत्वा तु लक्ष्मीपत्रं छायाक्षुष्कं च कारयेत् ॥
 अश्वगंधासमायुक्तं विजयाबीजसंयुतं ॥ १७ ॥
 कपिलादुग्धसाद्धेन वटीटंकप्रमाणतः ॥
 भक्षणात् प्राप्तिरुत्थाय मोहनं सर्वतो जगत् ॥ १८ ॥
 पंचांगदाडीमीपीप्राश्वेतगुंजासमन्वितं ॥
 एभिस्तु तिलकं कृत्वा मोहनं सर्वतो जगत् ॥ १९ ॥
 कटुतुंबीबीजतैलेन ज्वालये पटवर्तिका ॥
 कडजलं चांजयेनेत्रं मोहनं सर्वतिष्ठुवं ॥ २० ॥
 इति श्रीदत्तात्रेयतंत्रे इश्वरदत्तात्रेयसंवादे मोहननाम
 तृतीयपटलः ॥ ३ ॥

॥ अथभूतग्रहनिवारणं ॥

॥ ईश्वरउवाच ॥

॥ शीपपत्रपुष्पंचरवीवारेसमुद्वरेत् ॥

उल्लुविष्टाग्रहीत्वातुह्यष्टरोमंचसंयुतं ॥१॥

श्वानविष्टासमायुक्तंमार्जारोवक्त्रसंयुतं ॥

गोमयंचैवसंयुक्तंगंधकंसंयुतंरुतं ॥२॥

स्वेतगुंजासमायुक्तकटुतेलैर्नपाचयेत् ॥

धूपंदत्वाजपेन्मंत्रंभूतवाधाचनस्यति ॥३॥

राक्षसौभूतवेतालैर्देवभूतचूरीहीपु ॥

डाकीर्नाप्रेतनीचैवधूपदेयपलायते ॥४॥

छौनमोस्मन्नवनवासीनेभूतादिपलायनंकुरुस्वाहा ॥

॥ अथग्रहनिवारणं ॥

॥ ईश्वरोवाच ॥

अर्कमूलंचधर्तुरंअपामार्गस्यमूलकं ॥

दुर्वामूलंवटमूलंअश्वत्थमूलमेवच ॥१॥

शमीपत्रंआम्रपत्रंपत्रोदुंबरमेवच ॥

मृन्मयंपात्रमध्यस्थंदुग्धघृतसमन्वितं ॥२॥

तंदुलंचणकमुद्रंचगोधूमतिलसंयुतं ॥

गोमूत्रसर्पपाश्वेताकुशाचंदनसंयुतं ॥३॥

मधुसंयुक्तयेत्तत्रसंध्याकालेशनौदिने ॥

अश्वत्थमूलखननग्रहोपद्रवनाशनं ॥४॥

महादारिद्रहरणंमहापातकनाशनं ॥

यावज्जीवतिसालोकेगृहपीडाभवेन्ही ॥५॥

उैनमोभास्करायअमुकंसर्वग्रहाणांपीडानाशनं

कुरु २ स्वाहा ॥

॥ अथसिंहव्याघसर्पवृश्चिकभयनाशनं ॥

॥ ईश्वरोवाच ॥

सिंहदृष्ट्वानमस्कारंमंत्रजाप्यपुनःपुनः ॥

पलायंतेसिंहसर्वेनान्यथाशंकरोदितं ॥१॥

पुण्याकंनगृहीत्वातुश्चेताकंस्यतुमूलकं ॥

धारयेदक्षिणेहस्तेसिंहबाधाभयंनही ॥२॥

॥ मंत्रः ॥

उैनमोअग्निरूपायर्क्रानमः ॥

॥ अथसर्पनिवारणं ॥

अस्तीकंमुनिराजंचनमस्कारंपुनःपुनः ॥

स्वप्नेसर्पभयंनास्तिनान्यथाशंकरोदितं ॥१॥

गृहीत्वापुष्यनक्षत्रेअमृतामूलकंहरेत् ॥

तन्मूलंधारयेत्कंठेसर्पबाधाभयंनही ॥२॥

॥ अथव्याघभयनिवारणं ॥

गृहीत्वाशुभनक्षत्रेधतूरंमूलकंतथा ॥

धारयेदक्षेणेवाहौ व्याघ्रवाधाभयं नही ॥१॥
 गृहीत्वा शुभनक्षत्रे अपामार्गस्य मूलकं ॥
 धारयेदक्षिणे कर्णे वृश्चिको भयनाशनं ॥२॥

॥ अथ अग्निभयनिवारणं ॥

उत्तरस्यांचदोग्भागे मरीचो नाम राक्षसः ॥
 तस्य मुत्रपुरोपाभ्यां हुतोस्तं भो भवस्वहा ॥
 अनेन मंत्रेण सप्तजलिजलं अग्निमध्ये निक्षिपेत् ॥

अग्निशाम्पति ॥

गृहीत्वा रवीवारे तु श्वेतकरवीरमूलकं ॥
 धारयेदक्षिणं हस्ते अग्निवाधाभयं नही ॥
 इति श्रीदत्तात्रेयतंत्रे इश्वरदत्तात्रेयसंवादे सिंहव्या
 घ्रादिनिवारणं नाम पटलः ॥

॥ आसनस्तंभनं ॥

चर्मकारस्य कुंडानिमलं ग्राह्यं तथारजं ॥
 चडाचिरुधिरं युक्तं यस्याग्रे च विनिक्षिपेत् ॥१॥
 स्वस्थानेषु भवेस्तंभः सिद्धी योगमुदाहृतं ॥
 यस्मे कस्मै न दातव्यं नान्यथा शंकरोदितं ॥२॥

॥ मंत्रः ॥

ओं नमो दिगंबराय अमुकं आसनं स्तंभनं कुरु स्वाहा ।
 अष्टोत्तरशतं जपेत् सिद्धिः ॥

॥ अथबुद्धिस्तंभनम् ॥

उष्ट्रविष्टागृहीत्वातुच्छायाशुष्कंतुकारयेत् ॥

तांबुलैरिपुदस्तव्यंबुद्धिस्तंभनमुत्तमं ॥१॥

॥ मंत्रः ॥

ओं नमो भगवते शत्रुणां बुद्धिस्तंभनं कुरु २ स्वाहा ॥

॥ अथशस्त्रस्तंभनम् ॥

पुण्याकै न समुधृत्य विष्णुक्रांता च मूलकं ॥

वक्त्रे सिरसि धार्यते शस्त्रसंहरणे नृणां ॥१॥

गृहीत्वा पुण्यनक्षत्रे अपामार्गस्य मूलकं ॥

लेपमात्रशरीराणां सर्वशस्त्रनिवारणं ॥२॥

॥ मंत्रः ॥

ओं अहो कुंभकर्णमहाराक्षसै नैकपागर्भसंभूत

परसैन्यस्तंभनं महाभगवान् रुद्रो ज्ञापयति स्वाहा ॥

अष्टोत्तरशतं जपेत् सिद्धिः ॥

॥ अथशस्त्रलेपः ॥

विष्णुक्रांता निवीजानां मंत्रभावेन ग्राहयेत् ॥

ततैलं ग्राहयेत् यन्त्रे विपंचैव समन्वितं ॥१॥

भिल्लातकं च संयुक्तं शस्त्रलेपंतु कारयेत् ॥

रणे दारुणशस्त्रो वंतस्य खंडप्रजायते ॥२॥

पलायंते शस्त्रादप्यायथायुदे पुकातरा ॥

वृथाभवतिशस्त्रं च न भवेत् विद्यते क्वचित् ॥३॥

॥ अथ मंत्रः ॥

ओं नमो विकरालरूपाय महाबलपराक्रमाय ॥

अमुकस्य भुजबंधयद्वाष्टिस्तंभय २ अंगानि धूनय
पातय २ महीतलेहुं ॥

अष्टोत्तरशतजपेत्सिद्धिः ॥

॥ अथ सेनापलायनं ॥

गौरोचनगले बद्धा काकोलूकस्य पक्षयोः ॥

सेनानी सन्मुखं गच्छेन्नान्यथा शं करोदितं ॥१॥

शब्दमात्रे सैन्यमक्षये पलायतेति निश्चितं ॥

राजा प्रजागजाश्वादिना न्यथा शं करोदितं ॥२॥

॥ मंत्रः ॥

ओं नमो भयंकराय खड्गधारिणे मम शत्रुसैन्यं

पलायनं कुरु २ स्वाहा ॥

अष्टोत्तरशतजपेत्सिद्धिः ॥

॥ अथ मेघस्तंभनं ॥

इष्टकाद्वयमादाय स्मशानां गारसंपुटे ॥

स्थापयेत्वनमध्ये च मेघस्तंभकरं भवेत् ॥१॥

॥ अथ गोमहिष्यादिस्तंभनं ॥

उत्प्रेरोमं गृहित्वा तु पशुपरिविनिक्षिपेत् ॥

पशूनां भवते स्तंभसिद्धियोगमुदाहृतं ॥ १ ॥

॥ अथ नौकास्तंभनं ॥

भरण्यां क्षिरवृक्षं च कीलपंचांगुलिं क्षिपेत् ॥

नौकास्तंभ भवेत् शिघ्रं यथा शंकरभाषितं ॥ १ ॥

॥ जलस्तंभनं ॥

पद्मकं नाम यद्रज्यं सूक्ष्मं चूर्णितु कारयेन् ॥

वापिकुपतडागादिनिक्षिपेत्त्रयं धयेज्जलं ॥ १ ॥

॥ मंत्रः ॥

ओं नमो भगवते रुद्राय जलस्तंभय ॥ २ ॥

इति दत्तात्रेयतंत्रे चतुर्थपटलः ॥

॥ अथ विद्वेषणं ॥

विद्वेषनरनारीणां विद्वेषं राजमंत्रिणां ॥

मार्जारविष्टामादाय विष्टामादाय मूपकं ॥ १ ॥

पादानां मृत्तिकायुक्तं पुतलिक्रियते नरः ॥

नीलवस्त्रेण संवेष्ट्य मंत्रयित्वा शतेन च ॥ २ ॥

विद्वेषं तत्क्षणाच्चैव भ्रातृतातश्च पुत्रकौ ॥

विद्वेषं जायते सत्यं सिद्धयोगमुदाहृतं ॥ ३ ॥

॥ अथ मंत्रः ॥

ओं नमो नारायणाय अमुकं अमुकेन सह विद्वेषणं
कुरु स्वाहा ॥

इतिदत्तात्रेयतंत्रेइश्वरदत्तात्रेयसंवादेविद्वेषणंनाम
पंचमपटलः ॥

॥ अथउच्चाटणं ॥

ब्रह्मदंडोचिताभस्मंशिवलिंगविलेपयेत् ॥

उच्चाटणंभवेत्तस्यस्त्रीपुत्रपशुबांधवैः ॥१॥

गृहित्वागर्धभोधूलीवामपादेननिश्चितं ॥

मध्यान्हेकुजवारेचयत्गृहेनिक्षिपेत्नरः ॥२॥

उच्चाटनंभवेत्तस्यजायतेमरणान्तिकं ॥

॥ मंत्रः ॥

ओंनमोभगवतेरुद्रायदंष्ट्राकरालयअमुकंसपुत्रबांध
वैसहहन २ पच २ शीघ्रंउच्चाटयं २ हुंफट्स्वाहा ॥
ठं ठं ठं ॥

अष्टोत्तरजपेनसिद्धिः ॥ ॥

॥ अथसर्वजनवशीकरणं ॥

गृहित्वावटमूलंचजलेनसहघर्षयेत् ॥

रवौवारेरुतेयोगंसर्वलोकवशंकरं ॥१॥

हरितालंअश्वगंधंसिदुरंकदलीरसं ॥

तिलकंक्रियतेभालेसर्वलोकवशंकरं ॥२॥

॥ मंत्रः ॥

ओंनमोसर्वलोकवशंकरायकुरु २ स्वाहा ॥

॥ श्री भगमालिनी मंत्र. ॥

ओंहैभगभुगेभगिनीभगोदरीभगांगेभगमालेभगांवि
हेभगगुह्येभगयोनीभगनिपातिनीसर्वभगवशंकरीभगरूपे
नित्यक्लृप्तेभगस्वरूपेसर्वाणिभगानिमेह्यानयवरदेसुरेतेभ
गक्लिप्तेक्लिन्नद्रवेक्लेदयद्रावयसर्वसत्वान्भगेश्वरीअसोघे
भगावेद्येक्षुभक्षोभयसर्वसत्वान्भगेश्वरीअसोघेभगवि
द्येक्षुभक्षोभयसर्वसत्वान्भगेश्वरीसर्वाणिभगानिमेवशमा
नयभगमालिनीनित्यश्रीपादंपूजयामिवशंकुरु ॥ २॥

इतिदत्तात्रेयतंत्रेवशंकरणंनामषष्ठमपटलः ॥

॥ अथस्त्रीवशीकरणं ॥

चिताभस्मवचाकुण्ठंतगरंकुंकुमंसमं ॥

पूर्णस्त्रीशिरसिक्षित्वावशीकरणमदुतं ॥

॥ अथपुरुषवशीकरणं ॥

गोरोचनंयोनिरकंकदलिरससंयुतं ॥

एतैश्चतिलकंरुत्वापतिवश्यकरंपरं ॥ १॥

लवंगमलजिह्वाचखानेपानेप्रदापयेत् ॥

पतिवश्यकरंसत्यंदासांदासस्तुजायते ॥ २॥

मंत्रः॥ ओम् ॥

नमोमहायक्षिणिपतिमेवशंकुरु २, स्वाहा ॥

॥ अथराजवश्यं ॥

हरितालंअश्वगंधाकर्पूरंचमनःशिला ॥
 अजाक्षोरेणतिलकंराज्यवश्यकरंपरं ॥१॥
 मंत्रः॥ओंनमोभास्करायंत्रिलोकात्मने ॥
 अमुकमहीपतीमेवश्यकुरु २ स्वाहा ॥
 इतिदत्तात्रेयतंत्रेराजवश्यसप्तमःपटलं ॥

॥ अथआकर्षणं ॥

नृकपालेलिखेन्मंत्रंगोरोचनसहेवचः ॥
 तापयेत्खदीरांगारोत्रिसंध्यंतुप्रयत्नतः ॥१॥
 राजाप्रजाचसर्वेषांसत्यंआकर्षणंभवेत् ॥
 उर्वशीमपिमर्यातिनान्ययोशंकरोदितं ॥२॥
 यस्मैकस्मैनदातव्यंदेवानामपिदुर्लभं ॥३॥

॥ मंत्रः ॥

ओंनमोआदिस्पायअमुकंआकर्षणंकुरु २ स्वाहा ॥

॥ अथईद्रजालकौतुकं ॥

॥ मंत्रः ॥

ओंनमोनारायणायविश्वंभराय ॥

इंद्रजालकौतुकानिदर्शयसिद्धिकुरु २ स्वाहा ॥
 भौमवारेसर्पमुखेनिक्षिप्त्वाकार्पासबीजकै ॥

तद्विजोभद्वकर्पासंज्वालैरंडतैलकैः ॥१॥

तद्वर्तिज्वालेत्द्रात्रौसर्पवत्दृश्यतेध्रुवं ॥

कार्पासानिचबीजानिनकुलोमुखनिक्षिपेत् ॥२॥

रवौवारुरुतेयोगंतत्कौतुकशाम्यति ॥

॥ अथयक्षिणामंत्रसाधनं ॥

ओंनमोभगवतेरुद्रायकर्णपिशाचायस्वाहा ॥

अयुतंजपेत् ॥

॥ अथरसायनं ॥

पूर्णहिंगोलकंकट्वावेष्टयवस्त्राणियत्नतः ॥

गार्तिकुण्डेविनिक्षिप्तेपलाशंकाष्ठवन्दिना ॥१॥

तद्रुस्माज्जायतेसिद्धिः रिद्धिः सिद्धीः सनामकं ॥

ताम्रपात्रेअग्निमध्येविंदुमात्रसनिक्षिपेत् ॥२॥

तक्षणाज्जायतेस्वर्णनान्यथाशंकरोदितं ॥

वनितापुत्रमित्रादिगोप्यंसिद्धिप्रदायकं ॥३॥

इतिरसायनपटलं ॥

॥ अथकालज्ञानं ॥

अथअनाहारं ॥ अथनिधिदर्शनं ॥

• अथबंध्यागर्भधारणं ॥ अथजयवादं ॥

इत्यादिअनेकप्रकरणाः ॥

ઉપર હઢ્હામરતંત્ર અને દત્તાત્રેય તંત્રના પ્રકરણ લક્ષ્યાટે, તેના
રાણોમાં પણ આવેછે. તેના પુરાવામાં અમિ પુરાણના અધ્યાય નીચે
જ્ઞાતાર્યાટે.

॥ અથ ત્રયઃશિંશદધિકશતતમોઽધ્યાયઃ ॥

• ॥ નાનાત્રલાની ॥

॥ હશ્વરુવાચ ॥

પરસૈન્યંશ્રુણુમહ.ગંપ્રયોગેણપુનર્વદે ॥

સ્મશાનાદ્ગારમાદાયવિષ્ટાજ્વોલૂકકાકયોઃ ૧૫

કર્પટેપ્રતિમાલિખ્યસાધ્યસ્યૈવાક્ષરંયથા ॥

નામાયનવધાલિખ્યરિપોશ્ચૈવયથાક્રમં ॥૧૬॥

મૂર્દ્ધિવત્કેલલાટેચહૃદયેગુહ્યપાદયોઃ ॥

પૃષ્ઠેતુત્રાહુમધ્યેતુનાભૈનવધાલિખેત્ ॥૧૭॥

મોઢ્યેચુદ્ધકાલેતુઽચ્ચરિત્વાતુવિદયા ॥

તાક્ષાચક્રંપ્રવક્ષ્યામિજયાર્થંત્રિમુખાક્ષરં ॥૧૮॥

ક્ષિપર્ઓસ્વાહાતાક્ષાત્માશત્રુરાંગવિપાદિનુત્ ॥

દુષ્ટભૂતયહાર્ત્તસ્યવ્યાધિતસ્યાતુરસ્યચ ॥૧૯॥

કરોતિયાદૃશઃકર્મતાદૃશંસિધ્યતેશ્વગાત્ ॥

સ્થાવરંજહુગમશ્ચૈવલુતાશ્વઠાત્રિમંવિધં ॥૨૦॥

તત્સર્વનાશમાયાતિસાધકસ્યાવલોકનાત્ ॥

પુનર્વ્યાપેન્મહાતાદર્યદ્વિષક્ષંમાનુપાદૃતિં ॥૨૧॥

द्विभुजं वक्त्रचक्षुः च गजकूर्मधरं प्रभुं ॥

असङ्ख्योरगपादस्थमागच्छन्तं स्वमध्यतः ॥२२॥

असन्तश्चैव खादन्तं तु दन्तं चाहवेरिपून् ॥

चक्षाहताश्च द्रष्टव्याः केचित्पादैश्च चूर्णिताः २३

पक्षपातैश्चूर्णिताश्च केचिन्नष्टादिशोदश ॥

ताक्ष्यध्यानान्वितो यश्च त्रैलोक्ये ह्यजयो भवेत् २४

पिच्छिकान्तु प्रवक्ष्यामि मन्त्रसाधनजां क्रियां ॥

ओं हूं पक्षिन् क्षिप ओं हूं सः महाबलपराक्रम
सर्वसैन्यं भक्षय २ ओं मर्दय २ ओं चूर्णय २ ओं
विद्रावय २ ओं हूं खः ओं भैरवी ज्ञापयति स्वाहा ॥

अमुचंन्द्रग्रहणे तु जपइरुत्वा तु पिच्छिकां ॥२५॥

मन्त्रयेद्भ्रामयेत्सैन्यं सन्मुखं भजसिंहयोः ॥

ध्यानाद्रवान्मर्दयेच्च सिंहारुद्रो मृगाविकान् ॥२६॥

शब्दाद्दृग्प्रवक्ष्यामि दूरं मन्त्रेण बोधयेत् ॥

मातृणां च रुकंदद्यात्काळरात्र्याविशेषतः ॥२७॥

दम्भशानभस्मसंयुक्तं मालतीचामरीतया ॥

कार्पासमूलमात्रन्तु तेन दूरन्तु बोधयेत् ॥२८॥

ओं अहे हे महेन्द्रि अहे महेन्द्रि भजत हि ओं

जहि मसानं हि स्वाहि स्वाहि किलि किलि ओं हूं फट् ॥

अरेत्नांशं दूरं शब्दाब्जतया भङ्गादिगता ॥

अपराजिताचधुस्तूरस्ताभ्यान्तुतिलकेनहि ॥२९॥

ओं किलि किलि विकिलि इच्छाकिलि भूतहनि
शङ्खिनि उमे दण्डहस्ते रौद्री माहेश्वरि उल्कामुखि
ज्वालामुखि शङ्कुकर्णे शुष्कजङ्घे अलम्बुपे हर ओं
सर्वदुष्टान् खन ओं यन्मान्निरीक्षयेद्देवि तांस्तान् मोहय
ओं रुद्रस्य हृदये स्थिता रौद्री सौम्येन भावेन आत्म
रक्षान्ततः कुरु स्वाहा ॥

वाह्यतोमातृःसंलिख्यसकलारुतिवेष्टिताः ॥

नागपत्रेलिखेद्दिवांसर्वकामार्थसाधनीं ॥३०॥

हस्ताद्यैर्द्वारितापूर्वब्रह्मरुद्रेन्द्रविष्णुभिः ॥

गुरुसङ्ग्रामकालेतुविद्ययारक्षिताःसुराः ॥३१॥

रक्षयानारसिंहाचभैरव्याशकिरूपया ॥

सर्वत्रैलीक्यमोहिन्यागौर्यादेवासुरेरणे ॥३२॥

बीजसम्पुटितं नामकर्णिकायांदलेपुच ॥

पूजाक्रमेणचाङ्गानिरक्षायन्त्रंस्मृतंशुभे ॥३३॥

मृत्युञ्जयंप्रवक्ष्यामिनामसंस्कारमध्यग ॥

कलाभिर्वेष्टितं पश्चात्सकारेणनिबोधितं ॥३४॥

जकारंविन्दुसंयुक्तंओङ्कारेणसमन्वितं ॥

धकारोदरमध्यस्थंवकारेणनिबोधितं ॥३५॥

चन्द्रसम्पुटमध्यस्थंसर्जदुष्टविमर्दकम् ॥

अथवाकर्णिकायाश्चलिखेन्नामचकारणम् ॥३६॥

पुर्व्वेदलेतयोंकारंस्वदक्षेचोत्तरेलिखेत् ॥

आग्नेय्यादौचहुंकारन्दलेपोडशकेस्वरान् ॥३७॥

चतुस्त्रिंशद्वलेकाद्यान्वाह्येमंत्रंचमृत्युजित् ॥

लिखेद्वैभूजं पत्रेतुरोचनाकुंकुमेनच ॥३८॥

कर्पूरचन्दनाभ्यांचउवेतसूत्रेणवेष्टयेत् ॥

सिक्थकेनपरिच्छाद्यकलशोपरिपूजयेत् ॥३९॥

यंत्रस्यधारणाद्दोगाःशाम्यन्तिरिषवामृतिः ॥

विद्यांतुभेलखींवक्ष्येविप्रयोगमृतेर्हरीं ॥४०॥

ओं वातले वितले विडालमुखि इंद्रपुत्रि उद्भवो
वायुदेवेन खीलि आजी हाजा मयी वाहइहादि दुःख
नित्यंकण्ठीच्चैमुहूर्तान्विया अह मां यस्महं उपाडि ओं
भेलखि ओं स्वाहा ॥

नवदुर्गासप्तजप्तान्मुखस्तन्भोमुखस्तन्भोमुखास्थितात् ॥
ओं चण्डि ओं हूं फट् स्वाहा ॥

गृहीत्वासप्तजप्तंतुस्वङ्गयुद्धेऽपराजितः ॥४१॥

॥ अथ चतुस्त्रिंशदधिकज्ञाततमोऽध्यायः ॥

॥ त्रैलोक्यविजयविद्या ॥

॥ इश्वर उवाच ॥

त्रैलोक्यविजयांवक्ष्येसर्वयन्त्रविमर्दिनीं ॥

ओं हूं क्षुं हूं ओं नमो भगवति दंष्ट्रिणि भीमवक्त्रे
 महीग्रस्ये हिलि हिलि रक्तेनेत्रे किलि किलि महानिखने
 कुलु ओं विद्युज्जिह्वेकुलु ओं निर्मासे कट कट गोनसा
 भरणे चिलिचिलि शत्रुमाला धारणी द्रावय ओं महारौद्री
 सार्द्रचर्मा कृताच्छदे विजृम्भ ओं नृत्य असिलताधारिणि
 भृकुटी कृतापाङ्गे विपमनेत्रकृतानने वसामेदो विलिप्त-
 गात्रे कह २ ओं हस २ क्रुद्ध २ ओं नीलजीमूतवर्णे
 अभ्रमालाकृताभरणे विस्फुर ओं घण्टारवावकीर्णदेहे ओं
 सिसिस्थे अरुणवर्णे ओं ह्रां ह्रीं हूं रौद्ररूपे हूं ह्रीं
 क्लीं ओं ह्रीं हूं ओं आकर्ष ओं धून २ ओं हे हः खः
 वज्रिणि हूं क्षूं क्षां क्रोधरूपिणि प्रज्वल २ ओं भूमि-
 भीषणे भिन्द ओं महाकाये च्छिन्द ओं करालिनि
 किटि २ महाभूतमातः सर्वदुष्टनिवारिणि जये ओं विजये
 ओं त्रैलोक्यविजये हूं फट् स्वाहा ॥

नीलवर्णाग्नेतसंस्थांविंशहस्तांयजेज्जये ॥१॥

न्यासं कृत्वा तु पंचांगं रक्तपुष्पाणि होमयेत् ॥

सङ्ग्रामे सैन्यभङ्गः स्यात् त्रैलोक्या विजयापठात् ॥२॥

ओं बहुरूपाय स्तम्भय स्तम्भय ओं मोहय ओं
 सर्वेशानून् द्रावय ओं ब्रह्माणमाकर्षय विष्णुमाकर्षय
 ओं माहेश्वरमाकर्षय ओं इन्द्रं टालय ओं पर्वतान् चा-

लय ओं सप्तसागरान् शोषय ओं छिन्द छिन्द बहु
रूपाय नमः ॥

भुजंगनाममृन्मूर्त्तिसंस्थंविद्यादंरिन्ततः ॥

इत्याग्नेये महापुराणे युद्धजयार्णवे त्रै लोक्यविजयविद्या
नाम चतुर्ल्लिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥

॥ अथसप्तत्रिंशिदाधिकशततमोऽध्यायः ॥

॥ महामारीविद्या ॥

॥ ईश्वरउवाच ॥

महामारीं प्रवक्ष्यामिविद्यांशनुविमर्दिनीं ॥

ओं ह्रीं महामारि रक्ताक्षि कृष्णवर्णे यमस्याज्ञा-
करिणे सर्वभूतसंहारकारिणि अमुकं हन २ ओं दह २
पच २ ओं छिन्द २ ओं मारय २ ओं उत्सादय २ ओं
सर्वसत्त्वशंकरि सर्वकामिके हुंफट् स्वाहेति ॥

ओं मारि हृदयायनमः ॥ ओं महामारि शिरसे
स्वाहा । ओं कालरात्रि शिखायै वौषट् । ओं कृष्णवर्णे
स्वःकवचाय हुं । ओं तारकाक्षि विशुब्जिब्धे सर्वसत्त्व
भयंकरि रक्ष २ सर्वकार्येषु हुं त्रिनेत्राय वषट् । ओं
महामारि सर्वभूतदमनि महाकालि अस्त्राय हुं फट् ॥

एपन्यासोगहादेविकर्त्तव्यःसाधकेनतु ॥१॥

शवादिवस्त्रमादायचतुरस्त्रान्विहस्तकं ॥
 रुष्णवर्णात्रिवक्त्रांचचतुर्बाहुंसमालिखेत् ॥२॥
 पटेविचित्रवर्णैश्चधनुःशूलंचकर्तृकां ॥
 खट्वांगन्धारयन्तींचरुष्णाभंपूर्वमाननं ॥३॥
 तस्यदृष्टिनिपातेनभक्षयेदग्रतो नरं ॥
 द्वितीयंयाम्यभागेतुरक्कजिह्वंभयानकं ॥४॥
 लेलिहानंकरालंचटंप्रोत्कटभयानकं ॥
 तस्यदृष्टिनिपातेनभक्ष्यमाणंहयादिकं ॥५॥
 तृतीयंचमुखंदेव्याःश्वेतवर्णगजादिनुत् ॥
 गन्धपुष्पादिमध्वाब्जैःपश्चिमाभिमुखंयजेत् ॥६॥
 मन्त्रस्मृतेरक्षिरोगशिरोरोगादिनश्यति ॥
 वज्रयाःस्ययक्षरक्षाश्चनाशमायान्तिशत्रवः ॥७॥
 समिधोनिववृक्षस्यह्यजारक्तविमिश्रिताः ॥
 मारयेत्क्रोधसंयुक्तोहोमादेवनसंशयः ॥८॥
 परसैन्यमुखोभूत्वासप्ताहंजुहुयाद्यदि ॥
 व्याधिभिर्गृह्यतेसैन्यन्भंगोभवातिवैरिणः ॥९॥
 समिधोऽप्रसहस्वन्तुयस्यनाम्नातुहोमयेत् ॥
 अचिरान् ध्रियतेसोपित्रह्मणायादिरक्षितः ॥१०॥
 उन्मत्तसमिधोरक्तविषयुक्तसहस्रकं ॥
 दिर्नवग्रंससैन्यश्चनाशमायातिवैरिषुः ॥११॥

राजिकालवर्णैर्हीमाङ्गोऽरेः स्याद्दिनत्रयात् ॥
 खररक्तसमायुक्तहोमादुच्चाटयेद्विपुं ॥१२॥
 काकरक्तसमायोगहोमादुत्सादनं हरेः ॥
 वधाय कुरुते सर्व्वयत्किंश्चिन्मनसोऽपि ॥१३॥
 अधसङ्ग्रामसमये गजारूढस्तसाधकः ॥
 कुमारीद्वयसंयुक्तो मन्त्रसन्नद्धविग्रहः ॥१४॥
 दूरशङ्खादिवाद्यानि विद्यया ह्यभिमन्त्रयेत् ॥
 महामायापटंगृह्य उच्चेत्तव्यं रणाजिरे ॥१५॥
 परसैन्यमुखो भूत्वा दर्शयेत्तं महापटं ॥
 कुमारीर्भोजयेत्तत्र पश्चात्पिण्डचभ्रामेयत् ॥१६॥
 साधकश्चिन्तयेत्सैन्यम्पापानामिव निश्चलं ॥
 निरुत्साहं विभ्रमंश्च मुह्यमानं च भावयेत् ॥१७॥
 एष स्तम्भो मया प्रोक्तो न देयो यस्य कस्यचित् ॥
 तैलोक्यविजयामायादुर्गैर्वभैरवी तथा ॥१८॥
 कुलिकाभैरवोरुद्रो नारसिंहपटादिना ॥
 इत्याग्नेये माहापुराणेषु द्वाजयार्णवे महामारीनाम
 सप्तत्रिंशदविकशततमोऽध्यायः ॥

॥ अथचत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥

॥ वश्यादियोगाः ॥

॥ ईश्वरउवाच ॥

वश्यादियोगान्वक्ष्यामिलिखेद्वाष्टपदेत्विमान् ॥

भृंगराजःसहदेवीमयूरस्यशिखातथा ॥१॥

पुत्रंजीवरुतञ्जलौह्यधःपुष्पासुदन्तिका ॥

कुमारीरुद्रजटास्याद्विष्णुक्रान्ताशितोऽर्ककः॥२॥

लङ्गालुकामोहलतांठण्णधस्तुरसंज्ञिता ॥

गोरक्षःकर्कटीचैवमेपशृङ्गीस्नुहीतथा ॥३॥

ऋत्विजो१६वन्हयो३नागाः८पक्षौ२मुनि३मनू१४

शिवः११वसवो८दिक्१०रसा६वेदा४ग्रह९ऋतु६रवि

१२चंद्रमाः१ ॥ ४ ॥

तियथश्च१५क्रमाद्वागाओपवीनांप्रदाक्षिणं ॥

प्रथमेनचतुष्केणधूपश्चोद्वर्त्तनंपरं ॥५॥

तृतीयेनाञ्जनंकुर्यात्स्नानंकुर्याच्चतुष्कतः ॥

भृंगराजानुलोमाच्चतुर्द्वालेपनंस्मृतं ॥६॥

मुनयोदक्षिणेपाठ्वैयुगाद्याश्चोत्तराःस्मृताः ॥

भुजगाःपादसंस्थाश्चईश्वरामुर्धिसंस्थिताः॥७॥

मध्येनसार्कशशिभिर्भूषःस्यात्सर्वकार्यके ॥

एतैर्विलिप्तदेहस्तुतिदशैरापिपूज्यते ॥८॥

धूपस्तुपोऽशाद्यस्तुगृहाद्युद्धर्त्तनैस्मृतः ॥

युगाद्याश्वाब्जनेप्रोक्तावाणाद्याःस्नानकर्मणि ॥९॥

रुद्राद्याभक्षणेप्रोक्ताःषडाद्यापानकेस्मृताः ॥

ऋत्विग्वेदत्तुनयनैस्तिलकंलोकमोहनं ॥१०॥

सूर्याग्निदशपक्षैश्चशैलैःस्त्रिलेपतोवशा ॥

चंद्रेन्द्रफणिरुद्रैश्चयोनिलेपाद्वशाःस्त्रियः ॥११॥

तिथिदिग्गुणवाणैश्चगुटिकातुवशंकरि ॥

भक्ष्येभोज्येतथापानेदातव्यागुटिकावशे ॥१२॥

ऋत्विग्ग्रहाक्षिशैलैश्चशस्त्रस्त्रम्भेमुखेधृता ॥

शैलेन्द्रवेदरंध्रैश्चअङ्गलेपाब्जलेवसेत् ॥१३॥

वाणाक्षिमनुरुद्रैश्चगुटिकातुत्तृपादिनुत् ॥

विपोऽशादिशावाणैर्लेपात्स्त्रादुर्भगाशुभा ॥१४॥

त्रिदशाक्षिदिशानेत्रैर्लेपात्क्राडेचपन्नगैः ॥

त्रिदशाक्षेशभुजगैर्लेपात्स्त्रीसूयतेसुखं ॥१५॥

सप्तदिङ्मुनिरंध्रैश्चद्युतजिह्वस्त्रलेपतः ॥

त्रिदशाक्ष्यब्धिमुनिभिर्ध्वजलेपात्स्त्रीसुतः ॥१६॥

यहाद्विसर्पत्रिदशैर्गुटिकास्यात्त्वशंकरि ॥

ऋत्विक्पदास्थितौपध्याः प्रभावः प्रतिपादितः १७

इत्यामेयेमहापुराणेषुद्वयार्णवेपोऽशपदकानाम

चत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥

॥ अथद्विचत्वारिंशदाधिकशततमोऽध्यायः ।

॥ मन्त्रौपधादिः ॥

॥ इत्थरउवाच ॥

मन्त्रौपधानिचक्राणिवक्ष्येसर्वप्रदानिच ॥

चौरनाम्नोवर्णगुणोद्दिघ्नोमात्राश्चतुर्गुणाः ॥१॥

नाम्नात्ततेभवेच्छेषश्चौरोऽथजातकंवदे ॥

प्रश्नेयेविपमावर्णास्तेगर्भेपुत्रजन्मदाः ॥२॥

नामवर्णैःसमैःकाणोवामेऽक्षिणविपमैःपुनः ॥

दक्षिणाक्षिभवेत्काणंस्त्रीपुत्रामाक्षरस्यच । ३॥

मात्रावर्णाश्चतुर्निघ्नावर्णपिण्डेगुणेकृते ॥

समेच्छाविपमेनास्याद्विशेषेचमृतिःस्त्रियाः ॥४॥

प्रथमंरुषगुन्येऽथप्रथमंघ्नियतेपुमान् ॥

प्रभंसुक्ष्माक्षरैर्गृह्यद्वयैर्भागेऽखिलेमतम् ॥५॥

शानिचक्रंप्रवक्ष्यामितस्यदृष्टिपरित्यजेत् ॥

राशिस्थसप्तमेदृष्टिश्चतुर्दशशतेर्द्विका ॥६॥

एकद्वाष्टद्वादशमपाददृष्टिश्चतंत्यजेत् ॥

दिनाधिपःप्रहरभाक्शेषायामर्द्धभागिनः ॥७॥

शनिभागन्त्यजेशदेदिनराहुंवदामिते ॥

रवीपूर्वंऽनिलेमंदेगुरीयाम्येऽनलेभृगी ॥८॥

अग्नीकुजेभवेत्सौम्योस्थितेराहुर्बुधेसदा ॥

फणिराहुस्तप्रहरमैशेवन्हौचराक्षसे ॥९॥
 वायौसंवेष्टयित्वाचशत्रुंहंतीशसन्मुखं ॥
 तिथिराहुंप्रवक्ष्यामिपूर्णमाग्नेयगोचरे ॥१०॥
 अमावास्यावायवेचराहुःसन्मुखशत्रुहा ॥
 काद्याजान्ताःसन्मुखेस्युःसाद्यादान्ताश्चदक्षिणे ११
 शुक्लेत्यजेतकुजगुणान्धाद्यामान्ताश्चपूर्वतः ॥
 याद्याहान्ताउत्तरेस्युस्तिथिदृष्टिर्विवर्जयेत् ॥१२॥
 पूर्वाश्चदक्षिणास्तिस्त्रोरेखावैमूलभेदके ॥
 सूर्यराश्यादिसंलिख्यदृष्टौहानिर्जयोऽन्यथा ॥१३॥
 विष्टिराहुंप्रवक्ष्यामिअष्टौरेखास्तुपातयेत् ॥
 शिवाद्यमंयमाद्यायुंवायोरिन्द्रंततोऽम्बुपं ॥१४॥
 नैर्ऋताश्चनयेचंद्रचन्द्रादग्निंततोजले ॥
 जलादीशेचरेद्राहुर्विष्टयासहमहावलः ॥१५॥
 ऐशान्यांचतृतीयादौसप्तम्यादौचयाम्यके ॥
 एवंरुष्णेसितेपक्षेवायौराहुश्चहन्यरीन् ॥१६॥
 इन्द्रादीन्भैरवादींश्चब्रह्माण्यादीन्ग्रहादिकान् ॥
 अष्टाष्टकंचपूर्वादीयाम्यादौवातयोगिनीं ॥१७॥
 यान्दिशंवहतेवायुस्तत्रस्योघातयेदरीन् ॥
 दृढीकरणमाख्यास्येकण्ठेबाह्यादिधारिता ॥१८॥

पुण्योभृताकाण्डलक्ष्यंवारयेत्शरपुङ्खिका ॥

तथापराजितापाठाद्वाभ्यांखड्गंनिवारयेत् ॥ १९ ॥

ओं नमो भगवति वज्रशृङ्खले हन२ ओं भक्ष२

ओं खाद ओं अरे रक्तं पिव कपालेन रक्ताक्षि रक्त-
पटे भस्मांगि भस्मालितशरीरे वज्रायुधे वज्रपाकाराने
चित्ते पूर्वा दिशं बन्ध२ ओं दक्षिणां दिशम्बन्ध२
ओं पश्चिमां दिशम्बन्ध२ उत्तरां दिशम्बन्ध२ नागान्
बन्ध२ नागपत्नीर्वन्ध२ ओं असुरान् बन्ध२ ओं
यक्षराक्षसपिशाचान् बन्ध२ ओं प्रेतभूतगंधर्वादयो ये
केचिदुपद्रवास्तेभ्यो रक्ष२ ओं उर्ध्वं रक्ष२ अधा रक्ष२
ओं क्षुरिक वन्ध२ ओं ज्वल महाबले घटि२ ओं
मोटि२ सटावलिवज्राग्निवज्रप्राकारे हुं फट् ह्रीं हूं श्रीं
फट् ह्रीं ह्रीं फूं फैं फः सर्व ग्रहेभ्यः सर्वव्याधिभ्यः
सर्व दुष्टोपद्रवेभ्यो ह्रीं अशोपेभ्यो रक्ष२ ॥

ग्रहज्वरादिभूतेषु सर्वकर्मसु योजयेत् ॥

इत्याग्नेये महापुराणे युद्धनयार्णवे मंत्रोपधादिर्नाम

द्विचत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥

સદર્હુ ઉપરથી એમ સમજવામાં આવશે કે તંત્ર અને પુરાણોની મા-
 ર્ગશિક્ષા છે. સારાંશ હિંદુસ્થાનમાં સાચી વિદ્યાનો આરંભ થયો. માયા,
 ઔષધી, ગ્રહ, તર્ક, સંવધી શાસ્ત્રોનો વિદ્વાન લોકોએ પામ્યો ઘાલ્યો.
 એટલામાં સંપત્તિની અંધાધૂંદમાં મૂળના સય શોધક જે વિદ્વાન હતા તે
 ગયા પછિ, તેમની સંતતિ, તોફાની અને પાછંડો થઈ. અને તેમણે
 સત્ય છોડવાનું અને દટ, પદાર્થનો ઉપયોગ જાણવાનું કામ છોડી
 દિધું. અને અસત્ય, પાછંડ, અને વંધનો ઢંકો વગાડ્યો. અને જુઠા,
 મંત્ર જતર, અજ્ઞાની, લોકોને છેતરવાને વાસ્તે મનકલ્પનાથી, લખવાનું
 કામ શરૂ કર્યું, અને તે ઉપર કોટવાવધી ગ્રંથ રચ્યા. તેમાં અનેક
 કલ્પિત, જુઠા, તુતના મંત્ર, અને તંત્ર, અને પાછંડો ક્રિયા, વતાવી
 તેથી લોકોનું મન સત્ય અને સૃષ્ટ પદાર્થ ઉપરથી નાશી ગયું. શાનું
 અભિ સ્તંભન ? એ જાણ્યું હોય તો, વિમા કરવાની શી જરૂર ? ડ-
 ઝાટન, જાણ્યું હોય તો, આટલા જાહાજ અને વાહાણો અને રેલવેની
 શી જરૂર ? સૈન્ય સ્તંભ—સેનાની સ્તંભ, જયવાદ, શ્લોકો ઉપાસથી
 સૈન્યનો નાશ થતો હોય, અને જય મળતો હોય, તો ઝાટલી તોપો,
 અને બંદુકો, અને કવાયતો, શાવાસ્તે રાખવી પડે ? એક મંત્રશાસ્ત્રીને
 સાથે રાખિયે તો દશ પલટણો નાશી જાય. ભારત વૈજ્ઞાની ગ્રંથ છે,
 તેમાં પણ અસ્ત્ર અને મંત્ર પ્રયોગ લખ્યા છે. ત્યારે ભારતના પેહેલાં એ
 વડો રસ્તો ચાલતો હશે. અને પદાર્થ વિજ્ઞાન, અને સત્ય શોધ હુંવી
 ગયાથી, ઘણો કાઝ ગયો, તેથી હિંદુ લોકોની પડતી થઈ. આવા
 તુચ્છતામાં, હિંદુલોક ગર્વ થયા, તે અરસામાં અન્યદેશના લોક પરમે-
 શ્વરની રૂપાથી, સત્ય શોધ કરવા લાગ્યા, તેમણે વાજપયંત્ર ઉત્પન્ન

કયું, તેથી વાહાણો ચાલેહે, વળતર, ટંકસાઝ, શાંદ કરવાનું, પાળી
 ફાદવાનું इत्यादिक, મનુષ્ય શક્તિથી, અને જનાવરની શક્તિથી, ન થાય
 એવાં કામોં ચાલેહે. અને તેથી વ્યાપારનું રૂપ ફરી ગયું. રોજગાર
 ગયો. પરદેશની સામગ્રિ ખાદને, હિંદુલોક હત્તવર્ષ, હત્તલક્ષ્મી, હત્તર્ગવ,
 હત્તરાજ્ય, હત્તએક્ય, હત્તસંપદા યદને, હજારવર્ષથી રહ્યાહે. યુદ્ધની
 કુશલતા, અને શસ્ત્રો નવા નિકલ્યા, તેથી સર્વ રાજા અપજય પામીને,
 ધૂલમાં ગયા. બ્રાહ્મણ, અને મંત્ર શાસ્ત્રિ, ગ્રહણમાં અને, મસાળમાં
 જપ કરતા રહ્યા. અને ઓરડિમાં દેવોનું પૂજન અને ધ્યાન કરતા રહ્યા.
 લોકોની અક્લ જાતિ રહી, શુ માનવું, અને શુ ન માનવું, તેનો આધાર
 રહ્યો નહિ. રાજા, મંત્રશાસ્ત્રિને લોકતા કરેહે સિદ્ધિ હાત આવશે એ
 હમેદથી અનુષ્ઠાનો કરાવેહે, આવા તુષ્કાનમાં દ્રવ્યનો વ્યય થાયહે, ત્યારે
 હરે કામે લગાડવા વાસ્તે, ભાગ રહ્યો નહિ. નવા ગ્રંથ લખવાને, પૈસો
 નથી, વિદ્યા મળવાને, પૈસો નથી, મોટાં યાંત્રિક કારખાનાં કરવાને
 વાસ્તે પૈસો નથી, પરદેશમાં જવાને, પૈસો નથી, સુવારો કરવાને પૈસો
 નથી. વરઘોડાને વાસ્તે પૈસો છે, વરો કરવાને પૈસો છે, યાત્રા કરવાને છે,
 મંદિરોમાં અર્પણ કરવાને, બ્રાહ્મણ જમાડવા વાસ્તે છે. રાજાને ઘેર પણ
 એજ પ્રમાણે નિરુપયોગી ખર્ચ કરવાને વાસ્તે પૈસો છે, નિશાઝ સ્થાપવાને
 વાસ્તે, પૈસો નથી. સારા માણસને પગાર આપવાને પૈસો નથી, હુદ્દા
 છુટ્ટે લાયકે તેમને વાસ્તે છે. મુર્ખ મશ્કેરા, નીચ લોકોને વાસ્તે, છે. એ
 પ્રમાણે સર્વ દેશની સ્થિતિ હિમાલયથી તે કંન્યાકુમારી સુધી એક સરસી છે.
 તે પ્રમાણે દરદિ વધેહે. ત્યારે આપણે શુ કરવું ? આ પાછાંડે, તૂતનાં, દ્યાલ
 મુકી દેવા. અને સત્ય અને પ્રમાણથી જે વાત સિદ્ધ છે, અને જે પદાર્થ જોવામાં

આવેછે, તેના અનુભવથી જે ગુણ મળુમ પડે તે જરા, વાકિં બહુ તુફા-
 નછે તેનો આશ્રો કરવો નહિ. ધર્મશાસ્ત્ર પણ જે આપણને કનડતુ હોય
 તે કાઢિ નાખવું. લગ્ન સમંધી રીત માત, પરદેશમાં જવાની રીત,
 વિધવા વિશે ક્રૂર નિયમ, જેથી લોકોને દુઃખ થાયછે તે કાઢી નાખવાં.
 અને તેને બદલે વીજા કરવા. પ્રાચીન કાલથી એમ કરતા આવ્યાછે. •
 'કલિયુગ' ચાલ્યું ત્યારે કેટલાએક નિયમ ફેરવો નાહ્યા. અસલનો ધર્મ •
 આજ એક સોમે ભાંગે ચાલતો નથી. ત્યારે વિદ્વાન વિચારવંત લોક
 જ્યાંહાં સુધિ દેશમાં હતા, ત્યાં સુધિ એ પ્રમાણે વિધિનો નિષેધ, અને
 નિષેધનો વિધિ, કરતા આવ્યા પછિ મૂર્ખ થયા, ત્યારથી એમ કહેવા
 લાગ્યા, કે આપણાથી કશું ફેરવાય નહિ. એમ કહિને વદાય વાઝક
 કે જનાવર જેવા, અટકી રહ્યાછે. પણ હાલ વિચાર વધવા લાગ્યો છે,
 પુસ્તકો વધવા લાગ્યાંછે, વિદ્યા વધેછે, સર્વપ્રાચીન મૂલો ઉપર પ્રકાશ
 પડવા લાગ્યો છે, તેથી ક્રમેકરીને એની અસર થશે, અને સારા વાહાડા
 આવશે એવી આશાછે. દુરાગ્રહી, તૂતપાણના, અભિમાની મરતા જાયછે,
 અને હલન થોડા યાયછે. ઇંગ્રેજ સરકારની છાયા તઠે વિચારનો વૃક્ષ
 વધશે, પણ દેશિરાજાનું એવું ધોરણ નથી, કારણ કેઝવળી પામેલાં કોઈ
 વિદ્વાન રાજા નથી, જે છે તે કેવળ અજ્ઞાની અને દુર્ગુણી છે, તેમના
 વાપમાં વિચાર નહિજાયછે. વિદ્વાન ઠેકાણુ નથી, તો પણ આશા છે.
 આગળ જતાં એમને પણ મળવાની જરૂર પડશે, એમની સંતતિ પણ
 મળશે. •છેક, અંધારુ રહશે નહિ. બહુકાઝનું અંધારુ તે તરત જાય નહિ.
 સુર્યોદય થતાં પણ ધિરે ધિરે, અંધારુ જાય છે. ત્યારે આજ દેશને

વઝગી પડેલું અંધારુ એકદમ કેમ જાય? પણ જેટલા પ્રકાશ થશે તેટલા કરવા સરા.

હિંદુસ્થાનમાં મોટું જાહેર એજન્ડા, કે વિચાર સમૂહનો ગયો. કેટલા એક નિયમ, કેવળ મૂર્ખાઈથી, પાડે છે. તેમાં કશો આધાર નથી. એવાં હજારો નિયમ માને છે, પણ કોઈ એ નિયમ વિશે સત્ત્વ કે અસત્ત્વ છે, તેનો વિચાર કરતા નથી. શાસ્ત્રમાં કોઈ ઠેકાણે એ નિયમ છે, કે નહીં એનો તપાસ કરતા નથી. સ્ત્રી શાળી પાડે? એ સ્ત્રીથી કલ છે કે નહિ, તેનો વિચાર કરતા નથી. તેજ પ્રમાણે અનેક સ્ત્રી, અને સંપ્રદાય, અને રીતમાત્ર, ચાલે છે પણ તેનો શોધ કરતા નથી. આંધળાની પેઠે હેંટતા જાય છે. અનેક શંખલા પોતાને ચહાતે ઘડિ ઘડિને બંધન કરેલું એવું રાટ્ટવીજું પૃથ્વી ઉપર નથી. પરદેશના લક્ષાવધી લોક આવીને આ દેશમાં રહ્યા, અને આ ભૂમિના સરાં વારસ તે ભિક્ષાગતા થયા, અને આ દેશની છત્રી, અને સંપત્તિ, હજાર રસ્તેથી બાહર જાય છે, તેને અટકાવાની તકવોજ કે વિચાર કરતા નથી. એવી પ્રેતાવસ્થા, પામેલા લોક અંધગ્રસ્ત, એક જાણતું નથી, જે પ્રમાણે એક વાસણને હજાર કાળાં પડે છે, તેમાં જલ રહેતું નથી. તે પ્રમાણે હાલ આ દેશસ્પી પાત્રને કાળાં પડ્યાં છે અને તેમાંથી ધન નિકળી જાય છે. પણ કોઈ તેને અટકાવતું નથી. હવે કેવો હાલત જોઈએ કે તેમાં આ દેશ આવે તો જાગૃત થાય? તેની કલ્પના થતી નથી. આ દેશમાં સરી વિજ્ઞાની વૃદ્ધિ કરવાની ઘણી છે, સ્કાંડ પાવાનું જાણે છે, પણ કરવાનું જાણતા નથી. પાણી સોંદવાની ઘણી છે, લોહોટું, તાંબુ, કચીલ, કોયલ રૂપાદિક ઉપયોગી પ્રદાર્ય ઘણાં છે પણ તેનો તપાસ કોઈ કરતું નથી. ત્રાં-

હાથ આઠસું તે મક્કતનું જાવાનું શિલ્પ્યાછે, બીજી નાતના લોક અજ્ઞાની
 છે, રાજા તે કરતાં અજ્ઞાનીછે, ત્યારે ઉદ્યોગ કરવાને કોઈ રહ્યો નથી.
 એ પ્રમાણે સાંપ્રત સ્થિતીછે. ગ્રહસ્થ લોક, વ્યવહારમાં જાણેછે. પણ તે
 મટ ભાઈથી દવાઈ જાયછે. એવું કોઈ ગામ નથી કે જેમાં અજ્ઞાની
 મટ ભાઈનું પ્રાબલ્ય નથી. ગ્રહસ્થ લોકોમાં, હિંમત નથી. અને મટ,
 વેદિયા, શુકલને માન આપેછે, તેથી તેમને આજ્ઞાકિત કરેછે, અને
 પોતાનું જોર વધારે વતાવેછે. આ મટભાઈનું જોર નાશ પામવું જોઈયે.
 અને સદ્ ગ્રહસ્થોનું જોર વધવું જોઈએ. એ લોકનો જમાવ મોટો છે.
 નિરુદ્યોગી દેશ તેમાં, ખિણારી વધારે હોય તો, તે આશ્ચર્ય નથી. તેથી
 ગ્રહસ્થોને એ લોક જાણેછે કે હમે તમારે ઘેર આવિયે નહીં, શ્રાદ્ધ
 જામિયે નહીં, વાલ્લવામાં આવિયે નહીં, એમ કહે તારે ગ્રહસ્થોને એમ
 જાણેછે કે આપણે આવજો એ નાગા લોકો સાથે ક્યાંહાં સુધિ
 પહોંચિયે? માટે ગમે તે ગોઠવણ કરીને, ગ્રહસ્થ લોકોયે સ્વતંત્ર થવું
 જોઈએ. આવા અજ્ઞાની લોકોના જોરથી જાંહાં સુધિ ગ્રહસ્થો પરતંત્રછે;
 ત્યાંહાં સુધિ કશો સુધારો થાય નહિ. એ પણ એક મોટું કારણછે.
 યુરોપજાતના લોક જાંહાં સુધિ ધર્માધ્યક્ષ લોકોના તાવે હતા, ત્યાંહાં સુધિ
 કશો સુધારો થયો નહિ, પણ અજ્ઞાની અને નિર્વજ્ઞ રહ્યા. તેજ પ્રમાણે
 આ મરજંદ ધના વરસથી ગાંઠિયા જેવા ધર્માધ્યક્ષને તાવે રહ્યું. તેનું
 કદ આ યુગ કે, વિચાર વધ્યો નહીં. મંત્રનું મહાત્મ્ય, ભૂત, પિશાચની
 સત્યતા, અદ્ભૂત કથા, છોટો ભૂગોળ, છોટું જ્ઞાન, જેનો કશો તાલ
 મેઠ નથી તેનો પેલાવો થયો. સાચી વાત ડુબી. ધર્માધ્યક્ષ સર્વ દેશમાં
 પોતાનો સ્વાર્થ જોડેછે, બિંજું એ દેખતા નથી. તેથી એમની વૃદ્ધિ માઠી

હોયછે. ગ્રહસ્ત, મુઠહિની અક્કલ એમના દાવયી વહાર પડતિ નથી. મટ ભાઈની અક્કલ, તો ખીચારી જેવો હોય. એમને સોવત, કે અભ્યાસ, કે દેશાટણ નથી. શા સાધનથી એમની અક્કલ વધે ? માટે એમની બુદ્ધિ અતિ સંકોચિત રહેછે. એમનામા, રાજકારમાર કરે એવો કોઈ નથી, સેનાપતિપણુ કરે એવો નથી, યાત્રિક કારખાના ચલાવે એવો નથી. ન્યારે શા કારણથી એમને પૂજવા ? માટે ગ્રહસ્થોના હુકમ પ્રમાણે એમને ચાલુ જોડે. એ વાત વાજવોછે. પણ એ વાત કોઈ દાહાડે એ ગર્વીષ્ટ લોક માનવાના નથી. માટે જેમને નુકસાન ધાયછે તેમણે વિચાર કરવો જોડે. સામો વિચાર કરસે એ આશા રાખવી નહીં.

તંત્રમાં જેવા તોફાનો જંત્ર મંત્રના છે, તે ઘાટના પુરાણમા પળછે. જ્યોતિષ વૈદ્યકના ગ્રંથમા પણ એવા તોફાનો ઘણાછે. કયા રૂતિહાસના ગ્રંથમા પળછે. એનું કારણ, અસલના જોડલા ધર્મ તેમા કૂરતા, નિર્દય-પણુ વધારેછે. અન્ય દેશના ધર્મ પણ અસલના વલ્લતમા એવાજ હતા. અધિ વાઝિ નાખેછે એ જોડેને લોકોને એવી શ્રાતિ યદી કે એ જાનાર દેવછે. અને વીમા દેવ પણ જાનારાછે તે એના મુલ્યથી જાણેછે. અન્ય દેવ પણ જાડ જાડ કરનારા ગધિરને જાહનારા મહા ડગ્ર તેમને જનાવરો માણસો આપિને સંતુષ્ટ કરવા જોડે. હોમ કરવાનો ચાલ અસલથી પડેલો તેનું કારણ દેવ કોઈનો મિત્ર કે બાપ નથી પણ ગાંડકનાટિ કામદાર જેવો લોભિ અને નાશ કરનારો એવોછે તોયે તેને આપિને સંતુષ્ટ કરવો એવી યજ્ઞનાથી હોમ ચાલુ ચયો. પણ હોમ કરવો એ મુર્ખાઈછે. પ્રથમ શ્રવ્ય નાશ સ્તત્તમ પદાર્થ વાઝિ નાખવા અને લોભિ ખીચારી મસક દેવાને મનના કરવી. એ કન્યા અયોગ્યછે એવું માલમ પડવાથી મૂક

તૃપ્ત કરીને દેવોનો પ્રસન્નતા મેઝવવાનો ધર્મ એટલે કર્મકાંડ મુકીને શુષ્ક અને લુરેલા વેદાંત ઉત્પન્ન થયો તેથી કાપર થયાથી સુંદર રૂપનું મંજન ઉત્પન્ન થયું પણ સ્ત્રી કલ્પનાથી દુર રહ્યા. અને અનેક મત્તોને અનેક દેવ ઉત્પન્ન કર્યા. માહિમન સ્તોત્રમાં લખ્યું છે કે:-

રૂચીનાં વૈચિત્ર્યં દ્વજુકુટિલનાનાપથજુષાં ॥

ત્રયીસાલ્યયોગં પશુપતિમતં વૈષ્ણવમિતિ ॥

મુંબઈ સરકારે જુક નંબર ૩૯ ભાગ ૨ જામાં મનુષ્યવધ અને બાઝહત્યા વિશે સરકારમાં કામ ચાલેલું તે સબધિ કાગઝ પત્ર છાપ્યા છે. તેમાં મુંબઈના ગવર્નર સાહેબ હાનરેબલ ડંકનને કર્નેલ વાકર વડોદ્રાના રેસિડેન્ટ સાહેબે તારીખ ૧૬ માર્ચ ૧૮૦૮ નો રીપોર્ટ કર્યો છે. તેમાં કલમ ૨૦૮ છે તેના તાજા કલમમાં પાને ૩૬ મે કરાડા બ્રાહ્મણોની મનુષ્યવધ કરવાની ચાલ વિશે સવિસ્તર લખ્યું છે. એવી ચાલ ઘણે ઠેકાણે હિંદુસ્થાનમાં હતિ, તે બંધ કરવાને ઘણો પ્રયત્ન સરકારે કર્યો છે. નાગપૂર જબલપૂર ગુમસુર પરગણામાં શ્રોંઢ લોકે મનુષ્યવધી કરે છે. જે એમ સમજે છે કે આવો બધી કર્યા વિના વરસાદ પડે નહીં. પાક સારો થાય નહીં. માણસને બાંધીને તેના ઉપર હજારો માણસ હપીયારો લેઈને તેના અંગના કપડા કાઢી લે છે એને મેરિયા પૂજા કહે છે. સતિ બાઝ્યાની ચાલ હતિ તેના દાસલા ૧૮૧૧ થી ૧૮૨૪ સુધે રાખ્યો છે. તે ઉપરથી એ નવ વર્ષમાં ૬૬૩૨ વિયવા વધી મુદ. મોટાં મોટાં કામ હમારો બાંધતાં તે વખત મનુષ્ય દાટતા અને વાસ્તુનાં પ્રંપમાં પણ વધી કરવા વાસ્તે લખ્યું છે. હિંદુસ્થાન, ને ગુજરાત, ને કાઠિયાવાડ, કંઠ, રૂપાદિ પ્રાંતમાં કન્યાને દુધ પિતિ કરવા, કેટલેક ઠેકાણે

મારવાનો ચાલ બંધ પડ્યોછે પણ છોકરા અર્પણ કરેછે. પુના પાસેજે
 'જુરોછે તાંહાં શંદોબા દેવછે તેને પુત્ર અને પુત્રિયો અર્પણ કરેછે ત્યાર
 પછિ તેમનુ નામ ચાધ્યા અને મુરઝો પાડેછે. ૯ પ્રમાણે કૌંકળમાં મા-
 વિણિયો કરેછે. તુઝનાપૂરમાં મૂત્યા કરેછે. કેટલાએક ઠેકાણે પાદિમ-
 યાનિ જગા હતિ સત્યશૃંગી દેવિના ડુંગર ઉપર અને શૂલ પાણિ મહાદેવ
 પાસે ડુંગર ઉપરથી કુદિ મરતા આ વિંગેરે એવી જગાઓ ધણીછે. આજ
 કેટલાએક ઠેકાણે જિવતા દાટેલા પુરુષોનિ કબરોછે. અમદાવાદનાં
 ભિમનાથમાં અને દુધેશ્વર પાસે બેચરાજિમાં એવી સમાધિયોછે. સપ્તઋષિ-
 ના આરા ઉપર એવી સમાધી એક બાવાળ ધોઢા વર્ષ ઉપર લિધિ તે
 વિશે માનિછેટ આગઝ કામ ચાલ્યું. પણ તેનો પત્તો પડ્યો નહીં હાલ
 કેટલાએક વકરા દેવને મતાવી માહાજનમાં છોડિ દેછે એવા ઉત્તર્ગ
 પક્ષથી પણ વઝી કરનારા ધણા છે. શંદાલાનો ઘાટ રેલ્વે કંપનીએ
 'બાંધ્યો તે વક્ષત એવી માત ચાલતી હતી કે કંપની માણસના' વઝી
 કરેછે, તે ઉપર કેટલાએક મજુરદાર ઓક નાશી ગયા, દેવને વઝી
 જોડે ૯ સર્વ સાધારણ વાતછે કેટલાએક ઠેકાણે કાઠુવાહિનિ સ્થાપના
 છે, તે ઠેકાણે જિવતા પાડાને બાંધિને તેનું કાઠુજુ કાઢીને નૈવેદ્ય કરે
 છે. વાડ તાલુકાજિન્હા સતારામાં મીને શાવલિ ગામ છે તે ઠેકાણે ૯
 પ્રમાણે ધાયછે. પાડાનિ જાતર તો ગામો ગામ કરેછે. કાંઈ પણ રોગ
 કે અનાવૃટ્ટી થાય તો પાડો દેવોને અર્પણ કરેછે. અને હજારો માણસ
 ૯ જનાવરના પછવાડે હથોપાર છેડને પડેછે અને ગણમો 'કરી કરીને
 તેનુ ઓહો વઢી શીમમાં હલકે હલકે પાડેછે. આ પ્રમાણે સાંજ સુધી
 ૯ ધાયલ અને ગણમો જનાવરને દોઢાવેછે. આખેર એને મારિને નૈવેદ્ય

કરેછે. એનું નામ જાતર લક્ષ્મીકાર્ય, વિગેરે કહેછે, અને તેથી સર્વ દેવી
અને દેવ તૃપ્ત થયા એમ સમજીને ખુશી યાયછે. એ પ્રમાણે ક્ષેત્રવાઈ;
નાશિક इत्यादि ठेकाणे मोटी ब्राह्मण वस्तिछे तो पण जात्रा
કરેછે. इलंडमां असलना धर्माध्यक्ष हुइड करीने हता ते मनुष्य बळि
करता. तेज प्रमाणे रूममां અને ગ્રીસ દેશમાં પણ નરમેધ હતા. घणा
લોક એમ સમજેછે કે દેવ અને દેવીયોં બહુ નહેછે, વ્યાધિ ઉત્પન્ન કરે,
જે વૃદ્ધિ રોકેછે, તે બધું છાવાને વાસ્તે. एमनि तृप्ति अन्नभी पति नयी
अन्न माणसनु भक्ष्यछे, પણ માંસ દેવોનો આહારછે, તે આપ્યા વિના
તૃપ્તિ પાપ નહીં, એવી અજ્ઞાનોં અને શાસ્ત્ર મળેલાની પણ સમજણ છે.

તંત્ર અને પુરાણ વિગેરેમાં જેવા જંત્રમંત્ર છે, તે પ્રમાણે વેદમાં પણ
છે-તેના દાખલા યોડા નીચે લખ્યાછે.

ऐतरेयब्राह्मणअष्टमपंचिकाखंड २८

अथातोब्रह्मणः परिमरोयोहवैब्रह्मणः ॥

परिमरंवेदपर्यनंद्विपंतोभ्रातृव्यःपरिसपत्नान्नियंते ॥

यद्यस्याश्ममूर्धाद्विपन्भवतिक्षिप्रंहैवैनंस्त्रृणुतेस्त्रृणुते ॥

इत्यैतरेयब्राह्मणेऽष्टमपंचिकायांपंचमोऽध्यायः ॥

खंड १० पंचिका ८

नयतिहतांसेनायद्युवाएनमुपधावेत्संग्रामं ॥

तैत्तिरीयेआरण्यક ૪ પ્રવાઠક ૩૭ અનુવાક ૧૧

તત્સત્યંયદમુંયમસ્યજંભયોઃ ॥

આદધામિતયાહિતત્સ્વર્ણફણ્નસિ ॥

૩૧ અનુવાક

ઉત્તુદશિમિજાવરો ॥ તલ્પેજેતલ્પઉત્તુદ ॥

ગિરીહરનુપ્રવેશય ॥ મરીચીરુપસન્નુદ ॥

યાવદિતઃપુરસ્તાદુદયાતિસૂર્યઃ ॥

તાવદિતોઽમુચાશય ॥ યાઽસ્માન્દ્વેષ્ટિ ॥

યચ્ચવયંદિષ્મઃ ॥

અર્થઃ—વ્રક્ષણઃ પરિમર આ અનુષ્ઠાનયો રાજાના સર્વ શત્રુ મરણ પામેછે. એના અંગ ઉપર પાષાણનુ વ્રક્ષતર હોય તોપણ તે રહેવાનું નથી.

આ મંત્ર જપે તેનો શત્રુ સૈન્ય પરાભવ થાય અને કતેહ મલ્લેછે.

મહાવીર નામનો યજ્ઞ કરીને શત્રુ નાશનાર્ય મંત્ર ભણવો કે મારો શત્રુ યમના દાંતમા જાય.

શમિજાવરોનું શાહ શત્રુનો પયારિ તલ્લે લાટવું તેથી શત્રુ તરત મરિ જાયછે.

એજ પ્રમાણે આશ્વલાયન સૂત્રમાં ક્ષ્યેન પક્ષિનો યજ્ઞ વિઘ્ન નામનો યજ્ઞ લક્ષ્યોછે, તેને અભિચાર કર્ય કહેછે અભિચાર એટલે શત્રુને મારવા વિષે અનુષ્ઠાન. તે સૂત્રો નિચે લખ્યાછે.

શ્રૌત સૂત્ર અશ્વલાયન.

અં ૯ કં ૦ ૭

ક્ષ્યેના જિરાધ્યામભિચરન્યજેત ॥૧॥

વિઘ્નેનાભિચરન્ ॥૩૨॥

અભિચરન્યજત ॥૨૦॥

અજ્ઞાની લોકોને પ્રથમ અનેક દેવની કલ્પના યાયછે. પરમેશ્વર સૃષ્ટિનો સર્જનહાર એકછે એ નિશ્ચય બહુ વિચાર કરતાં માત્ર ધાયછે તે પ્રમાણે અનેક દેવની ઉપાસના બહુ કાલ સુધિ હિંદુ લોકોએ કરી પછિ ષડ્શાસ્ત્ર કર્તા અને ઉપનિષદ વાઘનારા યયા ત્યારે પરમેશ્વર એકછે, એવો નિશ્ચય થયો. પરંતુ પ્રાચીન જયો મારે તે તોડિ સક્યા નહીં. અનેક દેવ, અનેક દેવિયો, અને તેમના વંશ વિસ્તારનું મંત્રન ચાલ્યું ત્યારે બ્રાહ્મણ લોકોએ એનું પ્રસિદ્ધ કર્યું કે તે સર્વ દેવોના મંત્ર અમારે પાસેછે. દેવોનો સ્વભાવ એવોછે કે તે સર્વદા મંત્રના તાબામાં રહેછે તેથી પોતાનું અદ્ભૂત સામર્થ્ય લોકોમાં પ્રસિદ્ધ કર્યું. લોકોએ એ વાત જેમ જેમ માની તેમ તેમ મંત્ર ગુપ્ત રાખ્યા. વૈદિક હિંસા ઉત્પન્ન થઈ તેનું કારણ એક કે દેવોને મક્ષ આપવો જોઈએ. જે લોક અજ્ઞાની છે તે વેદ શિવાય પણ પ્રાકૃત રીતે હિંસા કરેછે. તેમણે જલમાં સ્થાવર સર્વત્ર દેવજ દેવ દેખાપડે સતારામાં રાજવાડા આગળ રાજાની હોઝી વાળે છે તે મોટી વિશાળ કરેછે અને તેમાં જિવતો વકરો નાલેછે. એ ચાલ ઘણા ગામમાં પણ છે. હવે વિધિતો કશો નથી કોઈ ઠેકાણે એવો સજીવ વકરો વાઝવાનું લક્ષ્યું નથી. પણ અજ્ઞાની લોક એમજ નાળેછે કે એમ કરતા દેવ તૃપ્ત થશે. અને આપણું કલ્યાણ થશે એવી પ્રાકૃત હિંસા ઘણી છે. જે વસ્તુ દેવના આગળ વકરો વધ કરવાને લાવેછે તે વસ્તુ કેટલાએક એમ કહેછે કે મારતા પહેલા તેનો જીવ દેડે છે નાપડે માટે તે માર્યાનું પાપ નથી. નાલીએર કે કોઝુ જ્યારે

દેવ આગઝ ફોટેછે ત્યારે તેને વધેરવુ કહેછે. એનું કારણ એજ છે કે જનાવરના વદલ લોક લજ્જાથી તે ફોટેછે તોપણ જનાવરનો ઘ્યાલ મુક્તા નથી માટે વધેરવુ આ શબ્દ બોલેછે, વૈદિક હિંસા કરનાર અને પ્રાકૃત હિંસા કરનાર એ વધેરનો વિચાર એકજ છે, ફક્ત દેવના નામ જુદા છે, અને વિધાનો જુદા છે. એકમા અભિષોમદેવ અને વીજામાં મેલડીમાતા કે કાલકામાતા આવે, એકમાં વૈદિક મંત્ર અને વીજામાં હવારો, પળ ધોરણ એકજ છે. ગ્યારે એક પરમેશ્વર છે એમ તે માણસના મનમાં આવેછે ત્યારે ભક્ત, આપવાની વિગેરે કલ્પના રહેતી નથી. કારણ પરમેશ્વરનું ऐश्वर्य સચ્ચિદાનંદ પૂર્ણપર બ્રહ્મ રૂપનું ધ્યાન કરતાં મક્ષાદિકની કલ્પના સમુદ્ભવો નાશ પામેછે. કારણ પરમેશ્વર આપણો માબાપ જેવો રૂપાઝુ અને મિત્ર એમ સમજવામાં આવેછે. ત્યારે નકામા અને હુધાતુર દેવની કલ્પના ક્યાંથી રહે ?

યંત્ર ચિંતામણી નામનો ગ્રંથ કાશીક્ષેત્રમાં છાપીને પ્રસિદ્ધ થયોછે, તેમાં પણ ધૂતયાનો હુનર ઘણો છે તેમાંના કેટલાએક પ્રકરણ નીચે લખ્યાં છે. તેમાં યંત્રની કરામત અદ્ભુત શક્તિ લખી છે:—

एकदादेवदेवेशंदृष्ट्वादेवोशुचिस्मिता ॥

उपगम्यशनैर्वाक्यंप्रोवाचजगदंबिका ॥२॥

॥ श्रीदेव्युवाच ॥

देवदेवजगन्नाथकरुणाकरशंकर ॥

वर्णाश्रमांश्चधर्माश्चसंदेहाश्चममप्रभो ॥३॥

श्रुतंसर्वमयात्वत्तःसर्वज्ञोसियतःस्वयं ॥
 मंत्राणांविनियोगस्तुयंत्राणांनिर्णयस्तथा ॥४॥
 तथैवागमभेदेषुउदितोहिनसंशयः ॥
 एवंद्विजाश्वमंत्रज्ञादृश्यंतेक्लेशभागिनः ॥५॥
 पाखंडिभिःपराभूतानास्तिकैर्वेदनिंदकैः ॥
 विनामंत्रैर्नपैर्होमैरक्लेशेनमहाप्रभो ॥६॥
 तद्धृणाब्जायतेसिद्धिः सुसिद्धासर्वकामदा ॥
 मारणोच्चाटनारुष्टौविद्वेषस्तंभनेतथा ॥७॥
 अभिचारेषुसर्वेषुकाम्यार्थेषुचसर्वदा ॥
 विवादेषुविपादेचरणेवैरिजयेतथा । ८॥
 एतत्सर्वयथादेवसिद्ध्यर्थेसाधकस्यहि ॥
 विचार्यदेवदेवेशरहस्यंपरमंवद ॥९॥

॥ श्रीशिवउवाच ॥

देवाचारोमयाप्रोक्तोऋषीणांनुमहात्मनां ॥
 शिवधर्मस्तुमुक्तानांवैष्णवानांतुवैष्णवः ॥१०॥
 सौरंसांख्यंमयाप्रोक्तंवहूनांसिद्धिमिच्छया ॥
 शाकंचबहुधाप्रोक्तंभैरवंबहुधाप्रिये ॥११॥
 धर्मकामार्थमोक्षाणांज्ञानंचैवप्रकाशितं ॥
 रहस्यंगोपितंभद्रेसर्वत्रापिनसंशयः ॥१२॥
 रहस्यहीनोमंत्रस्तुध्यानेनापिविशेषतः ॥

नसिध्यतिवरारोहेकल्पकोटिशतैरपि ॥१३॥

॥ श्री देव्युवाच ॥

प्रसादंकुरुदेवेशसुखोपायंवदस्वमे ॥

रहस्यंसुखबोधंचसद्यःप्रत्ययकारकं ॥१४॥

विनाहोमेनजाप्येनपुरश्चरणसेवया ॥

कलौतुसिध्यतेदेवतयोपायंवदस्वमे ॥१५॥

॥ श्री शिवउवाच ॥

साधुसाधुमहाप्राज्ञेलोकानांहितकारको ॥

इदमित्थंनकेनापिपृष्टोहंपद्मलोचने ॥१६॥

शृणुष्वैकाग्रचित्तात्वरहस्यंक्षणसिद्धिदं ॥

कल्पंचिंतामणिनामगुह्याद्गुह्यतममहत् ॥१७॥

एतत्कल्पंसदायस्यलिखितंविद्यतेगृहे ॥

संपूज्यतेप्रतिदिनंप्रभावंतस्यैश्वर्यं ॥१८॥

अल्पमृत्युभयंनास्तिनास्तिचौरभयंतथा ॥

भूतप्रेतापिशाचानांप्रभावो नैवजायते ॥१९॥

राजवश्यंमहायंत्रंशृणुदेविसुशोभितं ॥

कांस्यभाजनमानीयशुद्धंभस्मादिभिः कृतं ॥२०॥

जातीकाष्ठेननिलिखेद्रोचनाचंदनेनच ॥

साध्यनामलिखेन्मध्येवर्तुलंवेष्टयेत्ततः ॥२१॥

योपिद्वापरुषोवापिद्वतानिश्चयसंयुतः ॥

किंकराद्वते सर्वेशोभूताः सदैवाहि ॥२३॥
 अतः परं प्रवक्ष्यामि यंत्रं वैवोजसंपुटं ॥
 राजवश्यकरं श्रेष्ठं जनवश्यकरं तथा ॥२४॥
 एकपंक्तौ समालेख्यं ह्रींकाराणां च नुष्टयं ॥
 ह्रींकारपुटितं पश्चात्साध्यनामलिखेदधः ॥२५॥
 तद्यंत्रं मुष्टिमावध्यगच्छेद्वैराजमंदिरं ॥
 तत्कोपंशमयत्याशुवशीकरणमुत्तमं ॥२६॥
 अथातः संप्रवक्ष्यामि विवादत्रिजयं नृणां ॥
 यंत्रं कुर्यात्प्रयत्नेन सर्वलोकमनोहरं ॥२७॥
 मध्येनामलिखित्वा तु वर्तुलं वेष्टयेत्ततः ॥
 चतुर्दलं समायुक्तं बीजयुक्तं तु मानवः ॥२८॥
 धूपैर्दोषैः सुनैवेद्यैः पुष्पैर्नानाविधैः शुभैः ॥
 त्रिलोहवेष्टितं यंत्रं दुग्धमध्ये क्षिपेत्ततः ॥२९॥
 ततो गच्छेद्विवादार्थं जयेन्नास्त्यत्र संशयः ॥
 विवादविजयं नाम यंत्रं देवैः प्रपूजितं ॥३०॥
 यदा महाबलः शत्रुघातकर्तुं हि वाञ्छति ॥
 तदा त्मानुकूल्यर्थं यंत्रं कुर्वीत कंटकं ॥३१॥
 साध्यनामलिखेन्मध्ये वर्तुलं वेष्टयेत्ततः ॥
 ईकारश्च भ्यकारश्च विसर्गाश्च त्रिंशः ॥३२॥
 एकैकं तु लिखित्वा तु वर्तुलं वेष्टयेत्ततः ॥

स्मशानभस्मनालेख्यमर्कपत्रद्वयोपरि । ३३

कंटकाख्यंमहायंत्रंदुष्टमोहनकंपरं ॥

स्वशक्त्यादक्षिणांदद्यात्कालरात्रिःसुप्रायतां ॥३४॥

शृणुदेविप्रवक्ष्यामियंत्रंवन्दिनिवारणं ॥

यस्मिन्गृहेस्थितंयंत्रंतत्रनाग्निभयंकचिद् ॥३५॥

यस्यहस्तेसदातिष्ठेद्यंत्रराजंमनोहरं ॥

स्वप्नेप्यग्निभयंतस्यकदाचिन्नोपजायते ॥३६॥

श्रीखंडरोचनहिमेनतुलेखनायंयंत्रंतुभूर्जे

विधिवतुविस्तृते ॥

नामस्वकीयंतुविलिख्यमध्येसुवेष्टयेद्वर्तुल

रेखयातथा ॥३७॥

अग्नेःसकाशाद्गीतिर्यासास्मात्क्रापिनजायते ॥

ब्राह्मणंभोजयेदेकंयंत्रराजस्यतुष्टये ॥३८॥

अतः परंप्रवक्ष्यामियंत्रंशत्रोस्तुमारणं ॥

एतद्यंत्रंसुसंलेख्यंकपालेतुनरस्यच । ३९॥

स्मशानांगारकंवृण्यधतुरकरसेनतु ॥

स्मशानेचैवसंलेख्यंचतुर्दश्यांमहानिशि ॥४०॥

विवस्त्रेणनिः शंकेनएकाकीयंत्रमुत्तमं ॥

मध्येनामलिखित्वानुलिखेत्सुम्लम्लितधोपरि ४१

उपरिबालयेन्नूनंरात्रोरात्रोशुचिस्मिते ॥

एवंरुतेतृतीयेन्दिशत्रोःसंजायतेज्वरः ॥४२॥

क्रमेणैवमहाव्याधिस्ततोवैमरणंभवेत् ॥

एकजीवंबलिदत्त्वा उद्धृतेजीवतेहिसः ॥४३॥

नोचेद्यमपुंयातिनात्रकार्याविचारणा ॥

इतियन्त्रचिंतामणौमारणाधिकारेशत्रुमरणं ॥४४॥

अथातः संप्रक्ष्यामिमरणंदूरदेशजं ॥

स्मशानांगारकंघृष्यअजारकृतथैवच ॥४५॥

विपंचैवतुसंघृष्यलिखेन्नरकपालके ॥

संपुटंचैवसंलेख्यंलेखन्याकाकपिष्ठया ॥४६॥

तस्मिन्नेदक्षणेशत्रोर्मरणंजायतेप्रिये ॥

अनुग्रहेतुपुर्वोक्तविधानमितिनिश्चितं ॥४७॥

अथातःसंप्रक्ष्यामिशत्रोरुच्चाटनंपरं ॥

स्वस्यानामिकरकेनभूर्जपत्रेवरानने ॥४८॥

गंगणपतीतिजानीहिप्रहितंप्रणवादिकं ॥

एकपंकौसमालेख्यंहुंगंनामविलिख्यच ॥४९॥

उच्चाटयेदत्नसंशयोस्तिदिनैस्तथैकाधिक

विंशकेन ॥

अयंक्रमोलेखनपूजनेचसर्वत्रउच्चाटकृता

धिकारो ॥५०॥

खंडंरुत्वातुतद्यन्त्रमुच्छिष्टोदनमिश्रितं ॥

दीयतेभक्षणार्थंचवायसेभ्योतिमोदिने ॥५१॥
 शृणुदेविप्रवक्ष्यामिन्नैलोक्योच्चाटनं परं ॥
 कृष्णकुक्कुटरकेनभूर्जपत्रेलिखेन्नरः ॥५२॥
 साध्यनामलिखित्वानुत्तिकोणंवेष्टयेत्ततः ॥
 पुनस्तोकोणंसंलिख्यद्वितीयंतुवरानने ॥५३॥
 परितोवर्तुलं कृत्वा पूजयेत्पूर्ववत्पूनः ॥
 एवं कृत्वा तु तद्वत्त्रयं त्रिधा च शुनोगले ॥५४॥
 यथा यथाश्वात्रजतितथासोपि क्षणेन हि ॥
 उच्चाटयेन्न संदेहस्तत्क्षणात्स्करस्कंदरि ॥५५॥
 अथातः संप्रवक्ष्यामि त्रालानां शांतिकारकं ॥
 यंत्रं रक्षाकरं श्रेष्ठं सर्वोपद्रवनाशनं ॥५६॥
 पूर्वोक्तविधिना लेख्यं द्रव्यैः पूर्वोदितैः क्रमात् ॥
 भूर्जपत्रोपरि देवि पूर्वोक्तविधिनार्चनं ॥५७॥
 अथातः संप्रवक्ष्यामि सर्पात्संरक्षणं परं ॥
 सर्पादिभिर्यथावालः प्रौढोवापि विशेषतः ॥५८॥
 मध्येनामलिखित्वानुवर्तुलंतु द्विरेखया ॥
 संवेष्टय च दलान्यंष्टौ हंसः बीजयुक्तान्पृथक् ॥५९॥
 प्रमादात्पतितेषां देतिष्टंतिस्तंभिताश्रुवं ॥
 अथ दष्टः प्रमादेन विपन्नैवाधिरोहति ॥६०॥

सर्पाणांस्तंभनार्थाययंत्रगरुडभाषितं ॥

इतिशांत्य०सर्पस्तंभनं नाम १० यंत्रं ॥६१॥

अथातःसंप्रवक्ष्यामिडाकिनीत्रासनं परं ॥

भूतप्रेतपिशाचाद्यैर्डाकिनीब्रह्मराक्षसैः ॥६२॥

यदाग्रस्तोनरःकोपिनारीवाबालकोपिवा ॥

तदायंत्रंप्रकुर्वीतत्रासार्थंभूतरक्षसां ॥६३॥

खाडिकयालिखित्वातुखर्परेनूतने शुभे ॥

चतस्रस्तिर्यगारेखाऊर्ध्वास्ताःपंचरेखिताः ॥६४॥

रुदंतंचमहाभूतवेपमानंपलायते ॥

तद्धाणाद्बालकं त्यक्त्वादेशत्यागेन गच्छति ॥६५॥

अथातःसंप्रवक्ष्यामिभवबंधविनाशनं ॥

निर्वाणपदयोर्ज्योहिनिर्वेदपददायकं ॥६६॥

पट्कोणस्यतुमध्येतुसाध्यनामप्रतिष्ठितं ॥

निःसारसंपुटंरुत्वाभूर्जपत्रे सुविस्तृते ॥६७॥

ज्ञानयोगंस्वमासाद्यमुच्यतेनात्रसंशयः ॥

पितृमित्रकलत्रेपुनिर्मोहःसंप्रजायते ॥६८॥

यंत्रप्रतिष्ठाकर्त्तुदेयंनिष्कचंतुष्टयं ॥

तदर्धनुतदर्धवायथाविभवविस्तरं ॥६९॥

वित्तसाठयंपारित्यज्ययथोक्तफलमाप्नुयात् ।

પ્રોળયેન્મંત્રિણંસમ્યક્વિભવૈઃ પ્રતિમાનસઃ ॥૭૦॥

મંત્રોયંદિનસંતુષ્યેદનર્યોધારણાભદ્રવેત્ ॥

इतियं त्रलेखनपद्धतिः ॥७१॥

इति यंत्र चिंतामणो नाम्नि महा कल्पे प्रत्यक्ष
सिद्धे उमा महेश्वर संवादे दामोदर पंडितोद्धृते अष्टा
धिकार समाप्तः ॥

સદરહુ પ્રમાણે મંત્ર, તંત્ર, અને યત્ર રૂપાદિક કલ્પિત જુઠા
પ્રકાર છલોને વ્રાણ, બાવા, જાતિ વીગેરે લોકોએ આજ્ઞા દેશને ધુતી
છીધો. ત્રિકોણ યંત્ર, પંચકોણ યંત્ર, છકોણ યંત્ર, આઠ પાંજડીનું યંત્ર,
સોઠ પાંજડીનું યંત્ર, નવ ત્રિકોણનું શ્રીયંત્ર, રૂપાદિક જનાવરનાં છોહી-
ધી કે ગોરૂ ચંદનથી લહે અને સ્મશાનમાં તેની પુજા હવન કરે તો
માનસને મારી નાખે, બીજે ઠેકાણે ડહાડી દે, લશ્કરનો નાશ કરી
નાખે; ઇટલુંજ નહીં, પણ મોક્ષે જનું હોય તો એક યંત્ર લહેતો બસડે.
૯ પ્રમાણે યંત્રચિંતામણીમાં લખ્યું છે. એવા દુષ્ટકા ઉપર મોઝા લોક
વહુ શ્રદ્ધા રાખે છે. ચેરા, શ્રાવક લોકો, રાજા, અને ટાકોર લોકો
પાસે કોટે, કમ્મરે, અને હાથે તાવીજો અને તેમાં ઘાલેલા યંત્રો ઘણા
હોય છે. મંદવાડ આવે, કે વિસ્તાર નહોય તો યંત્ર અને તાવીજો છો-
ડતા કરે છે. આ સર્વ ધૂનવાની વિદ્યા છે, અને અજ્ઞાની લોકોને ટે-
ગરવાને શરને શ્યા વિદ્યા ધૂનવા લોકે મોટા મોટાના નામથી રચી છે.

આ વિશામાં કશું સત્ય નથી એવું તત્ત્વજ્ઞા કહેછે. ઠગ તો એવું વોલે
 નહીં. માટે વધા વાના, જાતિ, રૂપાદિક જે મંત્રશાસ્ત્રી કહેવાય છે,
 અને જે વે ભરમર વચ્ચે કુંકુમના શાક્ત તિલક વિગેરે ચિન્હથી ઓઝ-
 જાય છે, તે સર્વની પ્રાર્થના વડાય લોકોએ એમજ કરવી ઘટે છે કે
 મહારાજ હમે તમારે વાસ્તે વહુ દુઃખ મોગવ્યું. જન્મથી મરણ સુધી
 તમારા ઘણા આકરા કર ભર્યા અને મરિયેછે. તમે ઘણા નીચ થઈ
 કુકર્મમાં સામીલ થઈને હમને છેતરવા વાસ્તે ઘણી તજવીજ કરી.
 તમારા ઘરડા લોકોએ ઉપયોગી વિદ્યા થોડી સાધન કરી, તર્ક, વ્યા-
 કરણ, બીપથી, ગ્રહ, નક્ષત્રનું જ્ઞાન હમને આપ્યું, તે ઉપકાર વાઝવાને
 વાસ્તે તમને હરેક ટાણે સ્વરાવોએ છીએ. તમારો આદર સત્કાર
 કરીયેછીએ. તમારી વરદાસ્ત રાખીયેછીએ. હમારા ઉપર તમારી સત્તા
 સ્થાપન થઈ એમ સમજીને તમારું સત્ત્વ શોધનનું કર્મ તમે મુંકી વીધું,
 અને તૌફાન ઉઠાવ્યું. અજ્ઞાન, પાશંદ, અને વંમની શુદ્ધિ કરી એવા
 તમે સ્વરાવ નિકળ્યા, અને હજાર તરેહથી હમને છેતરોછો, કનડોછો,
 હમારૂં જ્ઞાન વધે એટલે તમારા ધરાક ઓછા થશે, એમ સમજીને હ-
 રેક સુધારામાં તમે આઢા અને આઢાજ પડોછો. આજ સુધી હમે
 મુર્ખ અને તમારા ગુલામ હતા તો ચાન્પુ તે ઠીકજ ચાન્પું; પણ હવે
 પરદેશના લોકે આવીને હમને ઘણા વાકફગાર કર્યા, તેથી હમે તમા-
 રી છેતરવાની વિદ્યાને ઓઝલતા થયા. ત્યારે તમે હવે દયા કરીને
 હમને મુંકી શો, છેતરશો નહીં. જુની તમારી કોરેલી નકામી વિદ્યા

मुकी दो अने हमारी मेळे हमे सारे मार्गे चढीये तो हमने लाळशो नहीं. हमारी अने तमारी बधारे फजेती न करशो एटलुन त-
मारी पासे मागीये छैए.

જનાતી નથી. શ્રીમદ્ ભાગવતમાં શૈવમતનો નિંદા છે પણ એ પુરાણ મુખ્ય પુરાણમાં ગણેલું નથી માટે તેનો આધાર શૈવમતના લોક હેતા નથી, કદાપી એમ કલ્પના કરીએ કે પુરાણ પેહેલાં થયેલાં અને ત્યારપછી આગમ થયેલાં તો તેની નિંદા પુરાણમાં આવેજ નહીં, આગમનો પત્તો શંકરાચારજી સુધી લાગેછે, ત્યારપહેલાં આગમ હતા કે નહીં એ સંશય રહેછે. દંતકથા એવી છે કે શંકરાચાર્ય કૌલમતના હતા તેથી તેમની આજ્ઞા ગુજરાતમાં કોઈએ માની નથી. પછી શંકરાચાર્યના મઠમાં કૌલમતનો વધુ વિસ્તાર થયો તે કારણથી રામાનુજ આચાર્ય થયા તેજ પ્રમાણે વલ્લભાચાર્યના મંદીરમાં મોકુલ કીડા અને રાસરંગ વધુ વધ્યો તેથી સ્વામિનારાયણ આચાર્ય થયા તેમણે એવો ધારો બાંધ્યો કે છીં અઢકેતો અપવાસ કરવો, એ પ્રમાણે જ્યારે જુનો મત વગડેછે ત્યારે તેનો સુધારો કરી નવો મત લાલ્લ કરવા નવા આચાર્યો થાયછે. સ્વામિનારાયણની શિષ્યાપત્રીમાં એવું લખ્યુંછે કે વધાય વ્રાહ્મણે ગૃહ્ય સૂત્ર પ્રમાણે આચાર પાલ્લવો પણ તેમાં શું છે એ તે વચ્ચત જાણવામાં નહોતું—એ જાણવામાં હોતતો એમ્ લખત નહીં. તેજ પ્રમાણે વેદાદિકની પ્રશંસા જો કરીછે તે પણ તેનો અર્થ તપાસીને કરેલી નહીં. એ તપાસ શાક્યમુની જેને વૈશ્ય અવતાર કહેછે તેણે માત્ર કરેલોછે. જેમ જેમ કાલ ઈતરતો આવ્યો તેમ તેમ વિદ્વાન પણ ઓછા રહ્યા. વેદનો અર્થ જોડીને કોઈ બોલતો નથી, જાણ્યા વિના વોલવાની હાલના વ્રાહ્મણોને વધુ ટેવ પડેલિંછે.

વધાય એમ કહેછે કે વેદ અમારો ધર્મ પુસ્તક છે. મંત્રશાસ્ત્ર લખે છે. ભાગવતમાં પણ પ્રથમ શ્લોકમાં એમ કહેછે કે:—

નિગમકલ્પતરોર્ગોલિતંફલં ॥

ઘટલે વેદ વૃક્તનું ફલ તેજ ભાગવત છે. પણ સ્વરૂપ કહિયે તો વેદને અને ભાગવતને ઘણું અંતર છે. વેદમાં મુખ્ય ધર્મ યજ્ઞયાગ છે, તેની નિંદા ભાગવતમાં છે. પ્રાચિન વર્હિરાજાએ ઘણા યજ્ઞ કર્યા, તેને નારદજીએ ઉપદેશ કર્યો કે હિંસા મિશ્રિત અનુષ્ઠાનથી કશું ફલ નથી. એ પ્રમાણે છતાં વેદનું વજ્રુ ભાગવત કહેછે. એવિ એમ જણાયછે કે, પ્રાચીન કાળથી જે પુસ્તક ઉપર દૃઢ શ્રદ્ધા થઈ તેની નિંદા ન કરતા પુક્તિથી નવો ધર્મ ચલાવો, તેથી તે લોકોને માન્ય થશે એવી બુદ્ધિથી ગ્રંથ રચેલા છે, તેજ પ્રમાણે સ્વામિનારાયણના વચનનો અર્થ સમજવો જોઈએ. એક શ્લોકમાં ગૃહ્યસૂત્ર પ્રમાણે વર્તવું એમ લખેછે. બીજે ઠેકાણે લખેછે કે હિંસા વર્જ કરવી. હવે ગૃહ્યસૂત્રમાં દસ ઠેકાણે હિંસાનો પ્રસંગ આવેછે, ત્યારે ગૃહ્યસૂત્ર પ્રમાણે આચાર કરતા હિંસા વર્જ કેમ થશે ? એ વેનો મેઠ શો ? આવઝા લોક છે તેને જેમ બતાવો તેમ હા, કહેશે પણ જે તપાસ કરીને પુઠશે તેને ઉત્તર શું આપડ ?

શંકરાચાર્યસ્વામીનો અને શ્રાવકનો સવાદ થયો તે નિગમ પ્રકાશમાં દાખલ છે. શંકરસ્વામીએ જે નિર્ણય કહ્યો તે સ્વરો અને વેદાર્ય પ્રમાણે કહ્યોછે. આ કાઝના પંડિતો તે શંકરસ્વામી કરતા વધારે વિદ્વાન હશે તે ગમેતેમ કહે પણ તે સ્વરૂપ ન કહેવાય.

નિગમ વિશે આ તક્રાર થઈ પણ આગમ વિશે પણ ઘણી તક્રાર છે બીજા ભાગમાં જે ગ્રંથ દાખલ કન્યાછે તે એવાં સ્વરાવ છે કે કોઈ શિષ્ટ માણસ પાસે એનો અર્થ કરાવ નહીં કે વંચાવ નહીં, એવું અમંગલને ઘણું દુઃખ છે; પણ ઘણા બ્રાહ્મણ અભિહોત્રિશાસ્ત્રી, પ્રાદિત, ..

આવા પ્રંથને ધર્મ સમજે છે અને ગુપ્ત રાખે છે. તેનો સ્પષ્ટ પ્રકાશ થવાને
 વાસ્તે તે વચનો પ્રસિદ્ધ કર્યા છે. પુનામાં રૂપ્ણેન્દ્રસ્વામી અને રામતીર્થ
 સ્વામી એ બે પરમહંસ સન ૧૮૪૪ માં આવેને શાક્તમત બહુ ચલાવ્યું
 અને તેમના બહુ શિષ્ય થયા. રૂપ્ણમટ ગોવિલ્લે કરીને એક વૈષ્ણવ
 બ્રાહ્મણ હતો તેણે ચેર વાંધીને વધાયને જ્ઞાત બાહર મુક્યા, તે ચેર ઘણા
 વર્ષ સુધી ચાલ્યું તેમાં કેટલાએક પંડિતો શાક્ત માર્ગવાળા તરફ રહ્યા.
 તેમાં મુખ્ય ત્રિવલ્કશાસ્ત્રિ શાસ્ત્રપ્રામ જેણે સાત યજ્ઞ કર્યા હતા અને
 વેદ અને શ્રીત અને પદ્મશાસ્ત્ર એને સારે પેઠે માણ્યું હતા, અને ફાર્ડ
 પળ શાસ્ત્રાર્થ પુઠવાનો હોય તો આજ્ઞા દક્ષણમાં એને પુછતા. જેવો
 સુરતમાં દીનમણીશંકર નાગર ગુજરાતમાં પંકાએલો તેવો એ દક્ષણમાં
 હતો તેણે પણ જ્ઞાત બાહર મુક્યો. પછી એ શાસ્ત્રિને લોકે એમ કહ્યું
 કે આગમશાસ્ત્ર જોડું છે એમ તમે લખી આપો, તે વાત તેણે માન્ય
 કરી નહીં, તે મરણાત તેણે ટેક રાખી. શિવોક્તશાસ્ત્ર છે તેને હું
 જોડું કેહેનાર નથી એમ કહીને જન્મ સુધી જ્ઞાત બાહર રહ્યો. એ વાત
 દક્ષણમાં પ્રસિદ્ધ છે તે આ ઠેકાણે લખી છે. જરૂર કહિયે તો વૈદિક
 ધર્મમાં કેટલીએક ક્રિયાઓ એવી છે કે તે ક્રિયા વાધો કે કસડ પળ
 કરવાને શરમદ જાય અને આગમ ધર્મની કેટલીએક ક્રિયા એવી છે
 કે કસવળ પણ કરવાને શરમદ જાય. એજ કારણથી આ બન્ને ધર્મના
 પુસ્તકો ગુપ્ત રાખવામાં આવે છે. ગુપ્ત રાખવાને બીજું કારણ જાણતું
 નથી. વૈદિકધર્મ ઉત્પન્ન થયો તે દહાડાઓ કાલી ઉત્પન્ન થયો અને
 જુના પુસ્તકો ઢાંકો મુકવાનો જરૂર પડે. હાલના બ્રાહ્મણ એ વાત
 સ્પષ્ટ કબુલ કરતા નથી પણ વિજે રિતે બોલે છે પણ તે વાત કરી

नथी. एउ, जे पुस्तको तपासिने पोतानी खात्रि करशे तेनी ध्यानमें आवशे. ब्राह्मणोंने पुछतां ए बातनो पत्तो पडवानो नथी. कारण के घणाएक ब्राह्मण तो विद्वान नथी, ते पंडधेज समजता नथी, ने घणा ग्रंथ ए अवलोकन करता नथी 'अने बीजुं कारण खरी बात कहैता पोतानी निंदा याय ते करवाने ते चहाता नथी.

आगमशास्त्र विषे केटलाक साधु ग्रंथकार यया तेमनो अभीप्राय नीचे दाखल कर्योछे—कारण के तेओ स्वाधि नहोता अने स्वतंत्र हता. माटे तेमनो अभीप्राय बांचवा लायक छे.

निश्चलदास नामनो एक दादुपंथी साधु दिलिप्रांतमां थयो तेने विचारसागर नामनो ग्रंथ हिंदुस्थानी भाषामां कर्यो तेमां सर्व मत संग्रह छे तेना सात तरंग छे. ते ग्रंथ मुबइमां छापिने प्रसिद्ध थयोछे तेना सातमा तरंगना २१८ मा पानाथी शाक्त धर्मनुं वर्णन कर्योछे ते नीचे लख्योछे ते उपरथी तेनो अभीप्राय जणाशे.

परंतु देवीकी उपासना के बोधक ग्रंथनमें दो संप्रदायहैं ॥ एक दक्षिण संप्रदाय दूसरी उत्तर संप्रदायहैं ॥ उत्तर संप्रदायकूं वाम मार्गकहैहैं ॥ तिनमें दछन संप्रदायकी रीति सौंजिन ग्रंथमें देवीका उपासना है ॥ सोतो धर्मसास्त्रकै अंतरभुंतहै ॥ और वाममार्ग जिन ग्रंथनमेंहै ॥ सो धर्मसास्त्रसैं विरुद्धहै ॥ यातैअ प्रमाणहै ॥ यद्यपि वामतंत्र शिवनै कोयाहै ॥ तथापि सकल सास्त्र औ वेदसैं विरुद्धहै प्रमान नहीं ॥ जैसैंविष्णुके

बुद्ध अवतारनै नास्तिक ग्रंथ कियेहै ॥ सो वेद विरुद्ध
 हैयातैं प्रमान नही ॥ तैसें शिवकृत वामतंत्र वीअत्यंत
 विरुद्धहै ॥ मदिरादिक अत्यंत असुद्ध पदार्थ नकातमैं
 ग्रहण लिप्याहै ॥ और उत्तम पदार्थनके जो नाम है ॥
 सोई मलिन पदार्थनके नाम लोक वंचनके निमित्त क
 हैहै ॥ मदिराका नाम तीर्थ ॥ मांसका नाम शुद्ध ॥
 मदिरा पात्रका नाम पद्मा ॥ प्याजका नाम व्यास ॥
 लसुनकानाम सुकडेव ॥ मदिराकारी कलालका नाम
 दीछीतक हैहै ॥ तैसें बेस्या सेवी चर्मकारी आदिक
 चांडाली सेवीकूं प्रागसेवीका सीसेकहैहै ॥ और भैरवी
 चक्र मैस्थित जो चांडालादिकहै ॥ तिनकूं ब्राह्मण क
 हैहै । औ अत्यंत व्यभिचारिणी क्योगिनी औव्यभि
 चारीकूंयोगीक हैहै ॥ अैसें अनेक प्रकारसैं निषिद्ध
 तिनका व्यवहारहै ॥ पूजनकैं समै अनेक दोषवती स्त्री
 कूं उत्तम साके कहैहै ॥ जातिकी चांडाली अति व्य-
 भिचारिणी ॥ रजस्वला स्त्रीकूं देवी बुद्धिसैं पूजनकरैहै
 ताका उछिट मदिरापान करैहै ॥ और अधिक मदि-
 रा पानसैं जो वमन करिदेवो ॥ ताकूं पृथिवीमैं नहीगिर
 नेदेवैहै ॥ किंतु आचार्य सहित दूसरे सावधान भएन
 करैहै ॥ वमनकूं भैरवी कहैहै ॥ और स्त्रीकी योनिमें

जिह्वा लगायकै मंत्रनका जप करैहै ॥ मदिरा १ मांस २
 मत्स्य ३ मुद्रा ४ मंत्र ५ इनपंचमकारनकूं भोग
 मोछनिमित्त सेवन करैहै ॥ प्रथमा द्वितीयादिक तिन
 मकारके अप्रसिद्धना मनतैव्य वहारकरैहै ॥ इसतै आ-
 दिलेकै वामतंत्रका सकल व्यवहार ॥ इसलोकतै परलो-
 कतै भ्रष्ट करैहै ॥ इसी कारणतै कर्णछेदी योगीऔ
 अवधूत गुसाई ॥ तैसैं अनेक संन्यासी ॥ औ ब्राह्मणा-
 दिक वाममार्गकूं सेवन करैहै ॥ तौबी लोक वेदनिंदित
 जानिकै गुप्त राखैहै ॥ अधिकक्यकहै वामतंत्रकी रीति
 सुनिकै ॥ म्लेच्छकै वीरोमांच होयजावै ॥ औसा निंदित
 वामतंत्रहै ॥ सर्वगीजो अभछन करैहै ॥ सो सारे निंदित
 मार्ग वामतंत्रमै कहैहै ॥ अति नीच व्यवहार लिपनै
 योग्य नहीं ॥ यातैं विशेष प्रकार लिप्या नहीं ॥ सर्वथा
 वामतंत्र त्यागनै योग्यहै ॥ तैसैं नास्तिक मत वीत्यागनै
 योग्यहै ॥

तुकारामबाबा करीने एक कुणबी साधु पुना पासे देहुगाम छे ते
 ठेकाणे पयो तेणे अभंग रच्याछे ते दक्षणमां बहु मान्यछे ते अभंगनी मत
 मुंवरमां गणपत रुक्मजीना छापखानामां छापिछे तेना पहिला पुस्तकना
 १७६ मा पाना उपर शाक्त धर्म विशेष अभंगछे तेमाना १२३८,
 १२३९, १२४०, १२४१, १२४२, १२४३ ए नंबरना अभंग
 नीचे छप्याछे ते उपरधी ए साधुनो अभिप्राय जाणवाझां आवशे.

एकाकलीचेंहेंफळ ॥ पुढेंहोईलब्रह्मघोळ ॥ १॥
 चारीवर्णअठरायाती ॥ भोजनकरितियेकेपंकी ॥ २॥
 पूजातीआसुरोरांडा ॥ मद्यप्राशीतीलपेंडा ॥ ३॥
 वामकवळमार्जन ॥ जनजाइलअधःपतन ॥ ४॥
 तुकाहरिभक्तिकरी ॥ शकिपाणीवाहेधरी ॥ ५॥
 शाकगधडाजयेदेशी ॥ तेथेंराशीपापाच्या ॥ १॥
 सुकृताचाउदोकेला ॥ गोंधळघालाईंदीये ॥ २॥
 क्रोधरूपैवसेकाम ॥ तिचेंनामजपतसे ॥ ३॥
 मद्यभक्षणमांगिण्याती ॥ विटाळचिर्त्तीसांठवीला ॥ ४॥
 स्तउनियांपूजारांड ॥ नलगेभांडदाढीसी ॥ ५॥
 तुकाम्हेणेभगवंति ॥ नेटलअंतीआपणायें ॥ ६॥
 राजाप्रजादाडदेश ॥ शाकवासकरितितो ॥ १॥
 अधर्माचेंउघडपीक ॥ धर्मरंकतेगांवीं ॥ २॥
 नर्पाकेभूमिकापेभारे ॥ मेघवारेपीतील ॥ ३॥
 तुकाम्हेणेअवधींदुःखे ॥ येतिमुखेंवस्तीसी ॥ ४॥
 ऐसेकलियुगाच्यामुळें ॥ झालेंकर्माचेंवाटोळे ॥ १॥
 सांडुनीयांरामनाम ॥ ब्राह्मणम्हेणतीदोमदोम ॥ २॥
 शिवोनयेतींनिळीं ॥ वस्त्रेंपांधुरतीकाळीं ॥ ३॥
 तुकाम्हेणेनृत्ती ॥ सांडुनिगदामागतजाती ॥ ४॥

અવધ્યાપાપેન્દ્રહાચકે ॥ ઉપાસકશક્તીચા ॥૧॥
 ત્યાચાત્રીટાઘનકોઅંગા ॥ પાંડુરંગામાઝિયા ॥૨॥
 કામક્રોધમદ્યાઅંગો ॥ રંગલારંગોઅવગુણી ॥૩॥
 કરિતાંપાપનધરોશંકા ॥ મ્હણેતુકાકોણીહી ॥૪॥
 વારિતાંવઢેંધરિતાંહાર્તી ॥ જુલુમેંજાતીનરકામધી ॥૫॥
 રંડિદાસાપ્રતીકાંહી ॥ ઉપદેશતોહીચાલેના ॥૬॥
 બન્મગેલાવાતાહત ॥ ધોરઘાતયેઠાંઈ ॥૭॥
 તુકામ્હણેપંઢારિનાથા ॥ નુઝીકયાદૂપેતી ॥૮॥

આગમ પ્રકાશ ગ્રંથ અમદાવાદના વૈ શાસ્ત્રીને તપાસવા વાસ્તે
 આવ્યો હતો તેમણે શાક્ત ધર્મ વિશે વિસ્તાર પૂર્વક લેખન કર્યું નથી.
 પણ દુનિયામાં પોતાનો અભિપ્રાય લખ્યોછે તે પણ નિચે લખેલ કવોંછે.

આ ગ્રંથના પહેલા અને બીજા ભાગમાં જે ગ્રંથના શ્લોક લખીને
 ચતલાવ્યા છે, તે કેવળ અર્ધમ છે એ પાલક છે, ને સત્યરૂપને આચ-
 રણ કરવા યોગ્ય નથી, ને કોઈ સારા માણસને એ આચરવું નહીં. એ
 કેવળ દુષ્ટ નરકમાં પડવાનું સાધન છે.

લિ० શાસ્ત્રી. સેવકરામ રામનાથ,
 દસ્કત પોતાના.

જે સેવકરામ શાસ્ત્રી લખેછે તે મતને હું સર્વે રીતે મઝતો છું.
 લિ० શાસ્ત્રી. ગંગાશંકર જયશંકર,
 દસ્કત પોતે.

અનુક્રમણિકા.

વિષય.

પૃષ્ઠ.

પ્રસ્તાવના.

આગમ શાસ્ત્રનું વર્ણન.. .. ૧-૧૮

ભાગ ૧ હો.

આગમશાસ્ત્ર વેદ તુલ્ય છે, તેમાં અનેક મંત્ર છે.. ..	૧
વલ્લીયુગમાં આગમોક્ત આચાર પ્રસાસ્ત છે... ..	૧
સર્વ ધર્મ કરતા કૌલ ધર્મ શ્રેષ્ઠ છે... ..	૨
વશ મહાવિદ્યાના નામ	૨
કૌપા દેશમાં કેશ ઉપાસના ચાલેછે	૨
કાલિકાના રૂપનું વર્ણન	૩
ગંદમેર્દંદ એટલે શરભનુ રૂપ (એક દેવ છે)... ..	૪
શારાદી દેવીનું રૂપ.	૪
વિષ્ણુ છે તે શક્તિ સ્વ છે... ..	૫
સર્વ શ્રાવણ શક્તિ સમજવા	૫
દેવીની ઉપાસના સર્વ પુરુષાર્થ આપેછે	૬
શામ્બી વિદ્યા સર્વ વેદશાસ્ત્રથી શ્રેષ્ઠ છે	૬
મંત્રના પ્રકાર.... ..	૬
સત્તમન મંત્ર એટલે શત્રુને મુંગો કરવાનો મંત્ર	૭
કવચ એટલે આગ ઉપર દેવન સ્થાપન કરીને શરીરને મહત્તર પહેરાવવું	૭

આવાહન એટલે દેવને બોલાવવું	૭
નના નવા ગાયત્રી મંત્ર	૮
વામીની પૂજામાં કઈ જાતિની શક્તિ જોડે. તેના ચાર પ્રકાર છે.	૯
પંચમકાર પૂજામાં જોડે તેના નામ	૯
આઠ પ્રકારની શક્તિ એટલે આઠ જાતિની સ્ત્રીયો પૂજાની વસ્તુ જોડે તે... ..	૯
કૌલીકનો આચાર કેવો હોય છે તેનું વર્ણન... ..	૧૦
મદ્યપાનનું કલ્હ... ..	૧૧
દીક્ષા લેવાનું મહાત્મ.	૧૨
ભૈરવી ચક્રનું મહાત્મ	૧૩
શાપોદ્ધાર, પાત્ર, માળા નૈવેદ્ય અને મસ્મનું વર્ણન	૧૩
મદ્યપાનથી મોક્ષ થાય છે તેનું વચન... ..	૧૪
અષ્ટભૈરવના નામ	૧૪
નવ દુર્ગાના નામ	૧૫
કંટક અને પશુ કોળ.	૧૫
કૌલીક પોતાને શિવે રૂપ સમજે છે અને તેની ચાલ કેવી હોય છે તેનું વચન.	૧૫
વામમાર્ગીની પૂજાના મુખ્ય દિવસ.. ..	૧૬
વામમાર્ગીનું કાલમાન અને પૃચ્છાંગ.. ..	૧૬
અભિષેક બે પ્રકારના છે	૧૭
ત્રિના અને ત્રિપુરાના ભેદ.	૧૭
કૌલ ધર્મનું મહાત્મ.. ..	૧૭

मद्यमांस विधि करीने खावामां दोष, नथी -	१९
मद्यना ११ प्रकार तेनुं महात्म .. ,	१९
कौलीक लोकोनो आचार, कर्म, रतिभातनुं वर्णन-..	२२
कौलोपनिषदं	२६
कौला श्राद्धनुं महात्म	२७
अंत्येष्टिनुं वर्णन, कुवजिकातंत्रमांथी कोटेलुं..	२७
चंडिपाठनुं महात्म	२८
चंडिपाठमां पशु हिंसानी आढा	२९
शंकराचार्य श्रीचक्र पूजानुं महात्म लख्युंछे ते	२९
कालिका पुराणमां रुधिराध्याय छे तेमांना बचनो	३०
रत्नमाल ग्रंथमां वीरचक्रनुं वर्णन-..	३१
राजचक्रनुं वर्णन ,	३२
देवचक्रनुं वर्णन-..	३३
चक्र पूजानुं फळ	३३
वीरने स्त्री अर्पण करवानु बचन	३४
पंचमकारनी विगत	३४
देवी कालमाननु पचांग शाक्तलोक अनुष्ठानमां संपत्त्यमां ग्रहण करेछे ते	३५
मद्यनु पात्र पिशनी मत्र	३५
शांतिपाठ	३६
कौलिक तर्पण	३६
गन्मदलनुं वर्णन-..	३५

ગુહ્યાનાં નામો	૨૬
સ્તોત્ર પાઠ.	૨૬
મચના સોઝ પાત્ર પિવાના મંત્ર.	૨૭

ભાગ ૨ જો.

આગમ ગ્રંથ વિષે.	૪૨
ગ્રંથમાં કાવતા ફેરફાર કરેછે તે વિષે.	૪૩
આગમ ગ્રંથની મતલબ	૪૪

કૌલાર્ણવ.

કૌલાર્ણવ નામનો ૧૨૧૦૦૦ ગ્રંથ છે તેમાંથી કાઢેલા શ્લોક ..	૪૬
દેવો શીવને પુઠેછે કે મોક્ષનુ સાધન શુ. ...	૪૬
શીવે ઉત્તર દીધો છે કે કૌલ ધર્મ વિના બીજુ સાધન નથી. ...	૪૬
કૌલ ધર્મમાં મદ્ય માત્ર લાવાથી પુણ્ય થાયછે. ...	૪૭
આમનાય ગ્રંથનું વર્ણન ...	૪૭
અનેક પ્રકારના મદ્ય છે તે એકેક પીતાશુ સીદ્ધી થાયછે તે. ...	૪૮
ત્રણ પ્રકારનુ માત્ર પુજામાં અને તર્પણમાં લેવા વિશે. ...	૪૯
દેવને વાસ્તે હિંસા કરતાં પાપ નથી પણ પુણ્ય છે ...	૪૯.
પુજામાં મદ્ય માત્ર લેવાનુ મહાત્મ્ય. ...	૪૯
પુજામાં જાતીભેદ ન રાખવા વિષે. ...	૫૧
યોગી અને યોગનીષ દારૂ પીને મસ્ત થવા વિશે ...	૫૧
પુજા શુભ રીતે કરવા વિશે. ...	૫૨
મદ્યપાન છે એજ સમાધી છે. ...	૫૨
જીવને શીવનુ એકપણુ ...	૫૩

કૌલ ધર્મમાં જે નહીં તે પણ સમજવો.	૧૪
કૌલ ધર્મમાં જે માણસ છે તે સર્વદા મુક્ત છે '	૧૪
કૌલ ધર્મ સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે.	૧૪
આપણા પિતર એવી આશા રાખે છે કે આપણા કુળમાં કોઈ	
પણ કૌલ ધર્મ ગ્રહણ કરીને આપણો ઉદ્ધાર કરશે	૧૪
પંચમકારનું વર્ણન	૧૬
પુજા કરવાના પરમ (દહાડા) ..	૧૬
કૌલ ધર્મની વાત પણ ધર્મના લોકો આગળ ન કરવા વિશે. ..	૧૬
થેવે શાસ્ત્રની મિત્રા. ..	૧૬
અષ્ટયોગીની કઈ નાતની જોઈ તેનું વર્ણન ..	૧૬
કૌલ ધર્મની વીણા વિના મોક્ષ યતો નથી ..	૧૬
પૂર્ણાભિષેક વિના મોક્ષ યતો નથી..	૧૭
પૂર્ણાભિષેકથી સર્વ પાપનો નાશ થાય છે. ..	૧૮
કૌલ ધર્મવાળાને સર્વ સીદ્ધી પ્રાપ્ત થાય છે ..	૧૯
પશુધર્મી લોકોને કૌલધર્મનું પુસ્તક પણ ન બતાવવું.	૧૦

શ્યામારહસ્ય.

શ્યામારહસ્યમાંથી કાઢેલા શ્લોક.	૧૦
કાઠિકાનું ધ્યાન.	૧૦
કાલિના ઉપાસકના નામ.	૧૦
કાલિ ઉપનીષદ.	૧૧
કૌલ ધર્મની ગુરુ પરંપરા અને તે ધર્મના આચાર્ય થયા છે તેનાં નામ. ૧૧	
તાંત્રિક સાંપા ને તાંત્રિક અગ્નિ અને કાલી માપત્રો.	૧૨

कालिना प्रसादधी जे मुक्त यया तेमनां नाम.	६२
वीलिना पानडाँ उपर लोहि छांटीने तेनो हवन करवा विधे.	६३
विजया एटले भांगनो स्वीकार करवा विधे.	६३
कालिकानु ध्यान.	६३
मदनो शाप काढवानो विधि.	५३
पंचमकार शुद्ध करवानो विधि.	६४
पात्र स्थापन.	६४
मांसनो नैवेद्य करवा विधे.	६४
अनेक प्रकारनां मदनो नाम. मनुष्यनु वकरानु गेटानु पाढानु ससलानु मांस लेवानो विधि.	६४
बलिदानमां किया किया जनावरो लेवां	६४
एक एक जनावरनु बलिदान करतां देवीनी केटला बरस सुवि तृप्ति पापछे तेनि मर्यादा.	६५
रोगी, पांगरु, जनावर न लेवु.	६५
बलिदाननु जनावर मारवानो विधि.	६५
दाढ प्राशन करवानो विधि.	६६
कालि सहस्र नामना श्लोक.	६७
कालि सहस्रनाम पढण करवानु फल.	६८
पूजा विधि—श्रावसन.	६८
नम रजस्वला स्थापन.	६८
पूजामां मांसादि द्रव्य लेवानो विधि.	६९
कालिना स्तव	६९

कालिका स्तवन फळ	६९
कर्पूर स्तव	७०
कालिका कवचनी तार्वीज.	७०
वज्र पंजराख्य कवच	७१
पुरश्चरण विधि:...	७१
मद्यमांसनु हवन...	७१
कालिका श्रुति:	७२
नवशक्ति पूजन..	७२
प्रयोग	७३
फीलाचार	७३
पूजा.	७३
ध्यान.	७४
कुंड गोलांमृत ग्रहण विधि:	७५
शक्ति लक्षण	७५
द्वितीयाग.	७६
वीरभाव.	७७
पशुभाव.	७७
महाचीन क्रम.	७७
शवपूजा.	७८
नीलक्रम.	७९
जप.	७९
पूजा.	७९

કુંડ નિયમ.	૮૦
ઉચ્ચાટણ.	૮૦
મેતાલસિદ્ધિ	૮૧
કૌલિકાર્ચન.	૮૧
તારા સૂક્ત.	૮૧
તારા ગાયત્રિ.	૮૨
તારાચંદ્રનો પરાક્રમ.	૮૨

દેવરિહસ્ય.

દેવરિહસ્યમાંથી કાઢેલા શ્લોક.	૮૨
મધ્ય ઉત્પન્ન શિ રીતે થયુ તે વિષે ભૈરવ કહેછે.	૮૨
સમુદ્ર મંથન થયુ તે વખતે મધ્ય દેવતા ઉત્પન્ન થયો તેને અદાર					
હાથ તેમાં નવ કુંભ અને નવ પાત્ર હતા.	૮૩
મધ્યથી વીજા પદાર્થ નિર્માણ થયા તેની ઉત્પત્તિનો પ્રકાર.	૮૪
મધ્ય પ્રાશનનું મહાત્મ.	૮૫
મધ્યવિના દેવ પૂજા વ્યર્થછે.	૮૫
દેવી શંકરને પુછેછે કે દીક્ષા શિ રીતે લેવી.	૮૫
ભૈરવ કહેછે કે દીક્ષાની જરૂરછે અને તેનો વિધિ બતાવેછે.	૮૬
સુરાપાન વિધિ કેવોછે તે વિશે દેવિ શંકરને પુછેછે.	૮૭
ભૈરવ કહેછે કે મસ્થાન વિના આ કાલિયુગમાં કંઈ પણ સિદ્ધિ					
ન થાય.	૮૭
કનાલપાત્ર, નરદંતમાળા, સ્મશાન મસ્મ, ના ઉપયોગ વિશે.	૮૭

કાલિ સહસ્રનામ.

કળારાદિ કાલિ સહસ્રનામમાંથી કાઢેલા શ્લોક.	૮૮
--	-----	-----	----

સહસ્ત્રનામ કેવાંછે તેનો નમુનો.	૮૯
કાલિ પુજા વિધી.	૮૯
જપનુ મહાત્મ અને વિધિ.	૯૦

ઉત્તર જ્ઞાનાર્ણવ તંત્ર.

પંચમી ગ્રહણ વિધી.	૯૩
-------------------	-----	-----	-----	----

રાસોહાસ તંત્ર

યોગિની લક્ષણ.	૯૩
પંચમિ પ્રયોગ.	૯૪

કૌલરહસ્ય.

કૌલાચારનુ વર્ણન.	૯૬
કૌલ ધર્મથી ભોગ અને મોક્ષ થાયછે.	૯૬

કુલ ચંદ્રિકા.

કૌલ ધર્મ સર્વોત્કૃષ્ટ છે એવું શિવ કહેછે.	૯૭
--	----	----	----	----

ઠાકુર્યામલ.

મકાર દાનકલ.	૯૮
અષ્ટકુલયોગિની.	૯૯
અજપાજપ.	૯૯
પારિભાષિક શબ્દનો અર્થ.	૯૯

ભાગ ૩ જો.

આગમશાસ્ત્રના પુસ્તકનાં નામ.	૧૦૧
તંત્ર શાસ્ત્રના પારિભાષિક શબ્દ.	૧૦૬
તંત્ર જેમણે રચ્યા તેમનાં નામ.	૧૧૦

મંત્રનાં નામ.	૧૧૧
તંત્ર શાસ્ત્રમાં દેવ અને દેવીઓ આવેછે તેમનાં નામ.	૧૧૧
મુદ્રાનાં નામ.	૧૧૪
વીજ એટલે કલ્પિત શબ્દનો અર્થ.	૧૧૬

પરિશિષ્ટ.

હડ્ડામર તંત્ર.

હડ્ડામર તંત્રમાંથી કાઢેલા શ્લોક.	૧૧૭
દેવી પુછેછે કે હે ईશ્વર વશીકરણ, ઉચ્ચાટણ, મોહન, સ્તંભન.	૧૧૭
દ્રષ્ટિ હાનિ, વીગરે સર્થ સિદ્ધિ વતાવ.	૧૧૭
ईશ્વર કહેછે કે ઘણી સિદ્ધિ કહુ તે સાંભલ.	૧૧૮
જ્વરીકરણ એટલે ધારે તેને તાવ આવે તેનો મંત્ર.	૧૧૮
ઉચ્ચાટણ એટલે માણસને એક ઠેકાણેથી વીજે ઠેકાણે નાંખવો.	૧૧૯
મારણ.	૧૧૯
શત્રુનાશન.	૧૧૯
સ્તંભન એટલે મુંગો કરવો.	૧૨૦
હન્યમત કરવો	૧૨૦
રોગી કરવો.	૧૨૦
વશીકરણ એટલે કહિયે તે કરે.	૧૨૦
અંજન એટલે જમીનમાંથી દ્રવ્ય દેશે અને દેશાવરની ધર લાવે.	૧૨૧
દૂત રોગી કરવો.	૧૨૧

દત્તાત્રેય તંત્ર.

દત્તાત્રેય તંત્રમાંથી કાઢેલા શ્લોક.	૧૨૧
-------------------------------------	---------	-----

दत्तात्रेय शंकरने पुढेले के नाना प्रकारनी कल्प तंत्रविद्या मने

वतावो-	१२१
ईश्वर कहेले के अनेक सिद्धि तमने बताउछुं.	१२२
मारण.	१२४
मोहन.	१२५
भूत ग्रह निवारण.	१२८
ग्रह निवारण.	१२८
- सिंह व्याघ्र सर्प वृश्चोक भय नाशन	१२९
सर्प निवारण.	१२९
व्याघ्र निवारण.	१२९
अभि भय निवारण.	१३०
अभि शमन.	१३०
आसर्ग स्तंभन.	१३०
बुद्धि स्तंभन.	१३१
हासलेप.	१३१
सेनापलायन.	१३२
मेघ स्तंभन.	१३२
गोमहिषादि स्तंभन.	१३२
नौका स्तंभन.	१३३
जल स्तंभन.	१३३
विद्वेषण.	१३३
उचाटन.	१३४

ભગમાલિનો મંત્ર	૧૩૬
સ્ત્રી વશીકરણ	૧૩૬
પુરુષ વશીકરણ	૧૩૬
રાજવશ્ય	૧૩૬
આકર્ષણ	૧૩૬
ઇન્દ્રજાલ કૌતુક.	૧૩૬
યક્ષિણી સાધન.	૧૩૭
રસાયણ ઇટલે કિમયો	૧૩૭
કાઠજ્ઞાન, અનાહાર, નિધિ દર્શન, વંધ્યા ગર્ભ-ધારણ, જયવાદ,					
ઇત્યાદિ અનેક પ્રકરણ,	૧૩૭

અમિપુરાણ.

અમિ પુરાણમાંથી કાઢેલા પ્રકરણ.	૧૩૮
નાનાબલ,	૧૩૮
ત્રિલોક્ય વિજય વિદ્યા.	૧૪૧
મહામારી વિદ્યા.	૧૪૧
મર્યાદાધોમ.	૧૪૬
મત્રીપદ્યાદિ.	૧૪૮
તંત્ર અને પુરાણની તુલના.	૧૫૧
તાત્રોક્ત સિદ્ધિ ઉપર ટીકા	૧૫૧
હિંદુ ઇતિહાસનો વિચાર હીનતાં.	૧૫૪
હવનનો હેતુ.	૧૫૫
ગરાડા મામળા મેનુઅલ હયા કરેલે તે વિશે મહોદ્દાનો સંક્ષિપ્ત				
સાહેબનો સુધર્મો રીપોર્ટ.	૧૫૭